
NIEUWSBRIEF UNIVERSITEITSGESCHIEDENIS

LETTRE D'INFORMATION SUR L'HISTOIRE DES UNIVERSITÉS

Werkgroep Universiteitsgeschiedenis

Studium generale

Contactgroep Universiteitsgeschiedenis

Groupe de contact pour l'histoire des universités

Colofon

Redactie Nieuwsbrief: Marc Wogens en Marc Nelissen

Kopij richten aan de redactieadressen in Nederland of België.

Werkgroep Universiteitsgeschiedenis

Redactieadres/secretariaat Werkgroep: Marc Wogens, FHKW L3-069, Erasmus Universiteit, Postbus 1738, 3000 DR Rotterdam. Tel: 010 4082495 (aanwezig op maandag). Fax: 010 4532922. E-mail: Wogens@fhk.eur.nl

Het lidmaatschap geeft recht op de *Nieuwsbrief*, korting op publikaties van de Werkgroep en voorrechten bij de overige activiteiten van de Werkgroep. Contributie binnenland: fl.30,-; studenten fl.17,50. Betalingen vanuit het buitenland dienen zonder kosten voor de Werkgroep te geschieden.

Betalingen van Nederlandse leden op postgiro nr. 6845444, ten name van de Stichting Batavia Academica.

Studium generale. Contactgroep Universiteitsgeschiedenis/Groupe de contact pour l'histoire des universités

Redactieadres/secretariaat Contactgroep - Rédaction/secrétariat du Groupe: Marc Nelissen, Universiteitsarchief K.U.Leuven, Mgr. Ladeuzeplein 21, B-3000 Leuven. Tel: 016 324632. Fax: 016 324691. E-mail: Marc.Nelissen@bib.kuleuven.ac.be

Het lidmaatschap geeft recht op de *Nieuwsbrief* en uitnodigingen voor de vergaderingen. Contributie: BEF 300.

Betalingen op rekeningnummer 001-2569819-74 van de CGER/ASLK, ten name van Studium generale. Contactgroep Universiteitsgeschiedenis.

Les membres recevront la *Lettre d'information* et seront invités aux réunions.

Cotisation 300 FB, à virer au compte CGER 001-2569819-74 de Studium generale. Groupe de contact pour l'histoire des universités.

ISSN 1383-794X

Woord vooraf / Avant propos

Het derde nummer van de Nieuwsbrief Universiteitsgeschiedenis valt wat dikker uit door het insluiten van de ledenlijsten van de twee patronerende verenigingen, Studium generale en de Werkgroep Universiteitsgeschiedenis. De redactie van de Nieuwsbrief hoopt door de publikatie van deze lijsten met adressen en opgave van onderzoeksgebieden de uitwisseling van ideeën en gegevens tussen de universiteitshistorici van de Lage Landen gemakkelijker te maken. Ze dankt tegelijk de vele leden die voor een goede respons en dus ook een bruikbare ledenlijst hebben gezorgd.

Deze Nieuwsbrief bevat veel mededelingen die onzes inziens van nut kunnen zijn voor de universiteitsgeschiedenis. Een speciale vermelding verdient de categorie Onderzoeksprojecten. Daarin worden de verschillende projecten voorgesteld die aan een aantal Nederlandse universiteiten zijn opgestart met als doel de geschiedschrijving van de eigen instelling. Gezien de lange termijnen die op sommige van deze projecten worden gezet, ziet het ernaar uit dat een goed deel van de Nederlandse universitaire historiografie van de komende jaren in deze kaders zal worden geproduceerd, zodat het niet meer dan redelijk lijkt dat de vorderingen in deze Nieuwsbrief op de voet gevolgd worden.

Net als bij vorige edities kon de redactie weer rekenen op de steun van heel wat medewerkers. Het is ons een waar genoegen te merken dat sommigen de reflex ontwikkelen om voor de Nieuwsbrief waardevol materiaal naar één van de redactieadressen door te sturen. We hopen dan ook dat dit voorbeeld steeds meer door anderen zal worden gevolgd. Voor deze aflevering konden we een beroep doen op de gewaardeerde hulp van (in alfabetische volgorde): Peter van Baalen, Peter Baggen, Marjorie Barritt, Arnoud Jan Bijsterveld, Constance Blackwell, Jan Brabers, Gaston Braive, Andrée Despy-Meyer, Leen Dorsman, Florike Egmond, P.D. 't Hart, Manfred Heinemann, Barbara Henkes, Eric Jorink, Joan Kipp-Brinkman, Pégé Knegtmans, Harro Maat, Sigrid Muller, Willem Otterspeer, Hilde de Ridder-Symoens, Els Scheers, P.K. Smiesing, Franck Smit, Geert Vanpaemel, Jaap Vogel, Louis Vos, Ido Weijers en Inge de Wilde.

(Marc Wingens · Marc Nelissen)

Mededelingen / Communications

Studium generale

Contactgroep Universiteitsgeschiedenis

Groupe de contact pour l'histoire des universités

Derde vergadering van Studium generale:
universiteiten en hun bibliotheken

De derde vergadering van Studium generale zal plaatsvinden op zaterdag 11 mei 1996, van 10.00 tot 13.00 u. in de Centrale Universiteitsbibliotheek van de K.U.Leuven. Thema is de relatie tussen universiteiten en hun bibliotheken. Door de academische overheid van de K.U.Leuven werd 1996 uitgeroepen tot 'Jaar van de Bibliotheek', zodat de plaats van vergadering enkel inspirerend kan werken.

Op het programma staan de volgende lezingen:

- Jan Roegiers, *Zes eeuwen bibliotheekmodel voor de Leuvense universiteit*
- Greta Milis-Proost, *De Gentse universiteitsbibliotheek als symbool van moderniteit*
- Jean-Pierre Devroey, *La nouvelle bibliothèque de l'Université Libre de Bruxelles*
- Mark Derez, *De Leuvense universiteitsbibliotheek als embleem*

Tweede vergadering van Studium generale:
de Belgische universiteiten en mei '68
Samenvattingen van de lezingen

Hieronder volgen de samenvattingen van de lezingen die tijdens de vorige bijeenkomst op 25 november 1995 zijn gehouden:

Gaston Braive, *Mai '68 et l'interprétation historique: le cas des Facultés universitaires Saint-Louis*

L'impact des événements de mai '68 aux Facultés universitaires Saint-Louis fut de longue durée, puisque toutes les institutions de participation des étudiants et du personnel aux différents niveaux de décision furent mises en place au lendemain et suite à ces événements. Il n'y a là rien de bien original, si ce n'est la manière, dont ces réformes furent entreprises.

Le cas des Facultés universitaires Saint-Louis est original dans la mesure où, dès la rentrée de septembre, le recteur de l'institution, Mgr Henri van Camp, prit les

devants et, dans les semaines qui suivirent, accorda aux étudiants plus que ce que ceux-ci auraient espéré ou envisageaient de revendiquer.

Les étudiants, représentés par une équipe exigeante de dirigeants au demeurant remarquables, parmi lesquels figuraient au premier rang Georges-Henri Beauthier et Jean-Louis Renchon, durent confesser d'eux-mêmes, dans l'un des numéros du périodique estudiantin diffusé à l'époque, que 'le recteur s'est empressé d'offrir aux étudiants médusés tout ce qu'ils n'avaient pas encore eu le temps d'exiger'. Devant ces faits, l'interprétation historique s'éparpille selon l'autorité, la sincérité ou la compétence que l'on veut bien attribuer aux divers témoignages, selon les hypothèses plausibles aussi quant à l'interprétation de l'attitude d'un recteur peu connu jusque là pour ce genre de prises de positions démocratiques.

Etait-ce, comme certains le suggèrent, le trait de génie, qui lui faisait mesurer le changement de société que les événements engendreraient ou, au contraire, comme d'autres le ressentaient, la 'grande peur de mai '68', qui lui faisait tout concéder pour éviter toute contestation? Etait-ce peut-être tout simplement le réflexe conservateur d'un dirigeant voulant conserver ses prérogatives ou, plus habilement encore, machiavéliquement, une simple volonté de récupération du mouvement à ses origines, afin de mieux le contrôler, de 'couper l'herbe sous le pied' de la contestation, par pure tactique? Ce sont là autant d'hypothèses, mais il en est d'autres encore: le souci d'éviter des troubles dans son institution, l'influence directe des événements parisiens afin de ne pas vivre ce que l'un de ses collègues et ami, le philosophe Paul Ricoeur, doyen de Faculté, vécut à Nanterre; sa volonté, traduite dans son enseignement, de tenir compte de ce qui se faisait de neuf dans le monde de l'esprit ou peut-être même, les conséquences de cet aspect de sa psychologie personnelle qui lui faisait attacher une grande importance à son image et à celle de son institution: le desir de ne pas paraître rétrograde, notamment aux yeux de ses étudiants, etc.

L'événement ici analysé montre bien combien, au-delà de l'établissement des faits, l'interprétation de ceux-ci devient souvent aléatoire, lorsqu'elle quitte la simple analyse pour rechercher les motivations. La contre-épreuve vaut également pour les opposants aux réformes, dont l'interprétation de l'attitude est tout aussi ambiguë: conservatisme pur, conception différente de l'université, ressentiments personnels, refus de ce qui apparaissait comme de la démagogie, souci de préserver l'influence ecclésiastique au sein des organes directeurs de l'institution etc.

(Gaston Braive)

Andrée Despy-Meyer, *Mai 68 à l'Université libre de Bruxelles ou les débuts d'une démocratisation générale*

Si aux Etats-Unis, le détonateur de la crise estudiantine a été la guerre du Vietnam, on ne peut pas dire qu'il en alla de même à l'ULB même si, dès les premiers jours de la contestation, une banderolle avec ces mots 'Hors du Vietnam, les agresseurs américains' fut placée dans le Grand Hall de l'Université. Jamais il n'en fut question dans les discussions pas plus que d'autres conflits qui secouaient le monde.

Parcontre que fut le rôle de l'axe Paris-Bruxelles lors des événements de mai 68. Jamais en Belgique l'explosion des événements ne prit les mêmes proportions qu'en France. Jamais la sphère d'action n'a débordé la sphère d'influence de l'Université à Bruxelles. Le profil pouvait paraître identique. Démarage dans une relative confusion par le point supérieur de la courbe où s'affirme la polyvalence des traits de l'Assemblée libre à Bruxelles, enfin la retombée et fin de l'entreprise par voie de négociations et reprise en main par des organes délégués et responsables des conséquences de l'action. Retour à une situation institutionnelle réglée ou plutôt nouvellement réglée.

Il est clair que ce qui a commencé le 13 mai au soir à l'Université de Bruxelles voulait représenter la répercussion sur place et dans un contexte de gauche (la conférence de Melina Mercouri) de la triomphale Journée de défilé des forces actives du mouvement de mai à Paris.

On peut s'interroger aujourd'hui sur cette contagion, sur ce mimétisme surprenant et énigmatique, sur cette solidarité de fait et quasi de droit de la culture française vis-à-vis des couches universitaires et intellectuelles belges à l'époque.

Mais il faut reconnaître que le détonateur parisien a facilité le lancement de la contestation à Bruxelles, la conscientisation de phénomènes latents qui pouvaient tout à coup s'exprimer ouvertement. L'exemple de Paris - des étudiants bruxellois étaient en contact permanent avec leurs condisciples français - permit aux différentes composantes de l'Université de mettre à jour leurs revendications et de poser les jalons pour qu'elles se réalisent. Et peut-être ce qui était le plus important, prendre conscience que les difficultés existentielles n'étaient pas propres à un corps de l'Université mais à tous, qu'un malaise régnait dans chacun d'eux et qu'en pouvant s'exprimer librement tous corps confondus, ce serait la meilleure façon de progresser. Mai 68, ce fut essentiellement au départ la découverte de l'Autre, la fin des ghettos, le brassage de mondes restés trop profondément étrangers l'un à l'autre, une ouverture d'esprit qui dépassait les

problèmes de l'environnement immédiat. Mais tout cela n'allait pas de soi dans une Université où l'on sait que les corporatismes étaient omniprésents.

Dans le corps enseignant, les chargés de cours ne supportaient plus qu'en Conseil facultaire seuls leurs aînés, les professeurs ordinaires, aient le droit à la parole et eussent le droit de vote, le règne des mandarins avait fait son temps. Le personnel scientifique n'appréciait guère non plus d'être écarté de la gestion facultaire, lui qui avait sa part de responsabilité tant dans ses rapports avec les professeurs qu'avec les étudiants. Le personnel administratif de plus en plus syndicalisé estimait anormal de n'avoir aucune connaissance des modes de gestion de sa Maison. Quant aux étudiants, si dans leur majorité ils ne se préoccupaient que peu des réformes à apporter dans leur Université, une poignée d'entre eux avait posé dès 1960 un premier jalon du syndicalisme étudiant en créant un Comité d'étude et de revendications, puis l'Union générale syndicale, ensuite le Comité syndical de l'Association générale des étudiants qui travaillait en étroite collaboration avec le Mouvement universitaire belge des étudiants francophones, le MUBEF. On y revendiquait une cogestion paritaire mais on y débattait aussi de questions liées à l'enseignement, à la réforme des cours et des examens et à des contacts plus réels entre professeurs et étudiants.

Le Conseil d'administration, organe de direction de l'Université était composé à cette époque d'une trentaine de membres dont seuls 9 étaient élus par les professeurs ordinaires, à savoir le Recteur, les 2 anciens recteurs et les 6 présidents de Facultés, la majorité étant faite de membres cooptés choisis dans le monde politique, économique et financier et qui demeuraient en place durant des décennies. Le président du Conseil, dirigeant de l'Université, était secondé par un administrateur qui concentrait entre ses mains un pouvoir toujours plus grand, ce qui en mécontentait plus d'un. Le Recteur responsable du secteur académique était de plus en plus tenu à l'écart de sa propre administration. Et pourtant, en présence de cette situation porteuse de troubles, personne dans la communauté universitaire n'aurait pu annoncer les bouleversements qui allaient surgir, transformant définitivement l'Université paternaliste en une Université démocratique qui servirait de modèle à d'autres institutions universitaires.

Avec le recul on peut dire que l'acteur principal de ces journées de mai 68 fut indéniablement l'Assemblée libre. L'énergie qu'elle mobilisa, le dynamisme dont elle fit preuve furent assez puissants pour ébranler une Université assoupie et faire apparaître l'urgence de réformes. Elle obligea les uns et les autres à prendre position et à participer à un vaste débat sur le renouvellement de l'Université. De solides inimitiés lui furent également acquises: tous ceux qu'inquiétaient les excès

verbaux et que décevait l'incapacité de formuler un programme positif de réformes. Elle ne pouvait donc que vivre un temps. Mais son existence même entraîna des transformations qui firent que tout retour en arrière était désormais impossible.

La principale cible des attaques de l'Assemblée libre: le Conseil d'administration qui ne capitula pas et n'employa pas la force mais préféra poursuivre la tâche de la rénovation que les circonstances lui imposaient. Le 21 juin, il proposait à la communauté universitaire de rester en place jusqu'au 20 novembre date à laquelle il serait remplacé par un Conseil transitoire élu où siègeraient des membres du corps professoral, des assistants, des étudiants et des représentants du Personnel administratif, technique et ouvrier, qui auraient pour mission de procéder à une refonte des statuts de l'Université et d'étudier les questions liées à la réforme de l'enseignement et au dédoublement linguistique. Car les journées de mai 68 furent aussi mises à profit par les membres néerlandophones de la communauté universitaire pour faire entendre leur voix et convaincre de la nécessité de mettre fin à l'existence d'une Université avec deux sections linguistiques. La nouvelle Université libre néerlandophone, la VUB s'ouvrirait à Bruxelles une année plus tard.

Le 27 juin, une Commission de réforme, composée du Recteur, des présidents de Facultés et de 2 collègues élus par chaque Faculté fut convoquée afin de procéder à la consultation des différents organes structurés de la Communauté universitaire.

L'Université entrait dans une ère nouvelle - celle de la participation à la décision à tous les niveaux de pouvoir.

La rentrée académique vit la préparation des premières élections générales pour la désignation du nouveau Conseil d'administration. Celui-ci fut installé le 20 novembre 1968.

Pour l'élaboration des statuts définitifs, une Constituante, composée paritairement ou presque (28 professeurs, 28 étudiants, 28 assistants et chercheurs et 18 membres du personnel) fut élue en avril 1969.

Le 10 juillet 1970, le C.A. entérinait les propositions de la Constituante à savoir une parité où les mandats se trouvaient partagés entre le corps professoral pour une 1/2 et les autres corps de la communauté pour l'autre, donc pas d'égalité entre les corps. Il fut aussi décidé que le vote serait moralement obligatoire et qu'une élection ne serait valable que si les votants représentaient au moins 1/3 du corps électoral, ce qui est beaucoup quand il s'agit d'élections dans le corps étudiant souvent moins discipliné que les autres corps.

Des membres de la communauté universitaire participaient à la gestion de la maison non seulement dans les organes centraux mais aussi dans les organes facultaires dans les mêmes proportions qu'au C.A. afin de mettre un terme au cloisonnement étanche entre les personnels des sections et départements des Facultés et qu'aucun corps ne puisse à lui seul faire la décision. Il fut également décidé de l'organisation de la prise d'avis pédagogiques afin de donner à l'étudiant des garanties quant au soin que l'enseignant apporte à ses cours.

On peut dire aujourd'hui que, de la grande contestation de mai 68, les structures démocratiques ont été maintenues, elles permettent toujours la confrontation de points de vue différents.

Ces acquis fondamentaux n'ont jamais été remis en cause et confèrent encore aujourd'hui à notre Université un caractère spécifique non seulement en Belgique mais en Europe.

L'association des différentes composantes de la vie universitaire aux prises de décision a indubitablement favorisé une prise de conscience et développé davantage l'esprit d'appartenance à une Université dont chacun s'est senti plus solidaire.

En dépit de sensibilités politiques souvent différentes l'ULB a toujours tâché de garder un esprit non partisan, au service de l'intérêt supérieur de l'institution.

(Andrée Despy-Meyer)

Louis Vos, *Het Leuvense studentenprotest in de jaren zestig*

Sinds het midden van vorige eeuw en tot in de voorbije jaren zestig vormden Vlaamse studenten te Leuven een klassieke studentenbeweging, die aansluiting vond bij de bredere Vlaamse beweging waarin ze een kritische voorhoederol probeerde te vervullen. Vanaf 1968 werd die traditie afgebroken, en groeide in Leuven een typische 'nieuwe studentenbeweging', vergelijkbaar met wat elders in de wereld (Parijs, Berlijn, Rome) gebeurde.

Halfweg de jaren zestig kende de Leuvense studentenbeweging - als voorhoede van de Vlaamse beweging - een hoogtpunt dat tegelijk een keerpunt werd. Tegen de achtergrond van de groeiende studentenaantallen, en de gelden die vrijgemaakt werden voor universitaire expansie, maar ook in het decor van een sterker op de voorgrond komende Vlaamse agitatie rond de ééntaligheid van Vlaanderen in de beginjaren zestig, kwam aan vlaamsgezinde kant de eis naar voren van de 'overheveling' van de franstalige afdeling van de Leuvense universiteit naar Wallonië. Die afdeling zelf wilde vanzelfsprekend in Leuven blijven. De bisschoppen - als inrichtende macht - besloten op 13 mei 1966 dat de discussie

nu voorbij was, en dat inderdaad Leuven tweetalig zou blijven. Dat veroorzaakte een golf van protest in de brede Vlaamse opinie en bij de Vlaamse studenten te Leuven. Daar brak de zgn. meirevolte van 1966 los, met collegestakingen, betogingen en hardhandig optreden van de rijkswacht, en een brede weerklank in het Vlaamse land die zich uitte in een nooit gezien antiklerikalisme van gelovigen gecombineerd met sterk Vlaams-nationalisme. In Leuven was de toon van het protest ook antiklerikaal, maar onmiddellijk ook anti-autoritair, als antwoord op de autoritaire toon van het bisschoppelijk mandement. Zo vormde deze meirevolte het begin van een blijvend kritische, zelfs wantrouwige opstelling tegenover het gezag in het algemeen. Dat werd een vruchtbare voedingsbodem voor de 'nieuwe studentenbeweging'.

Tijdens het academiejaar 1966-67 tekende zich bij enkele studentenleiders een tendens af om de Vlaamse 'overhevelingseis' minder te beklemtonen dan het antigezagsaspect. Zij lieten zich inspireren door bewegingen in het buitenland die zich ook tegen de overheid verzetten (*civil rights movement* in de VS, provobeweging in Amsterdam, andere studentenbewegingen waarmee contacten waren op internationale studentencongressen). In de lente ontwikkelden ze het plan naar Nederlands voorbeeld een zgn. Studentenvakbeweging (SVB) op te richten. Na een mislukte poging om het gehele KVHV (Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond) als zodanig tot SVB om te vormen (wat verzet opriep van de traditionele Vlaams-nationale vleugel), kwam er een nieuwe autonome studentenformatie, die zich in de zomer van 1967 ideologisch nog situeerde op het niveau van een anti-autoritair populisme met ouvriëristische en cultureel avantgardistische trekjes. De programmaverklaring vertolkte meer een vage tendens naar progressisme en anti-autoritarisme dan een afgeronde maatschappijvisie. Het Vlaams-nationale aspect was helemaal naar de achtergrond gedrongen. De wegen naar vernieuwing lagen nog open.

Deze ideeën kregen bredere aanhang bij de militante studenten tijdens de januari-revolte van 1968, die – net als anderhalf jaar eerder – begon naar aanleiding van 'Leuven-Vlaams'. Toen op 13 januari 1968 de franstalige afdeling haar plannen bekend maakte voor verdere expansie, bleek dat ze in Leuven wilde blijven, conform de bisschoppelijke beslissing van 1966, die echter in het Vlaamse land zo sterk was verworpen dat ze als niet langer rechtsgeldig werd beschouwd. De reactie was hevig, en vertrok van een Vlaams-nationalistische en democratische reflex. Een wekenlange stakingsgolf van Vlaamse studenten, bijgetreden door Vlaamse professoren, en gesteund door een brede solidariteitsbeweging in het Vlaamse land, inclusief scholierenstakingen in het middelbaar onderwijs, legde het normale academische leven lam, en zette de politici onder druk over de kwestie van de 'overheveling'. Ze zorgde ook voor

een stroomversnelling in de Leuvense Vlaamse studentenwereld. Kringvoorzitters en andere actievelingen, die tot dan toe met een zekere argwaan de maatschappijkritische koers van SVB hadden gevolgd, werden nu, in de praktijk van de dagelijkse stakingsorganisatie, doorheen de nachtelijke discussies in oververhitte studenten kroegen, door het uitdelen van pamfletten aan fabriekspoorten (ook in Luik waar de 'Amis travailleurs...' kregen voorgeschoteld dat de Leuvense strijd niet ging om nationalisme maar om een democratische en antiburgerlijke strijd), in een sfeer van broederlijke eensgezindheid en conspiratieve ernst, meegesleurd naar een radicaal ter discussie stellen van de maatschappij.

Terwijl na 1966 deze verdere conclusies enkel getrokken waren door een kleine groep, was nu de meerderheid van de Leuvense student-activisten de toenmalige voorhoede bijgetreden. Het fase-verschil binnen de studentenbeweging werd zo weggewerkt, maar er ontstond een nieuw: tussen het Vlaamse land – waar men niet beter wist of de Leuvense studenten ageerden enkel voor Leuven – Vlaams, en Leuven zelf, waar 'Walen Buiten', vervangen werd door 'Bourgeois buiten' en geprotesteerd werd tegen kerk, kapitaal en rijkswachtstaat (de 'fasjizatie van het regime'). Door de drie weken durende revolutie heen veranderde ze grondig van karakter: ze werd het Leuvense mei 68, dat vijf maanden voor Parijs, in Leuven een 'nieuwe studentenbeweging' op de been bracht, met als nieuwe kenmerken: ten eerste dat ze niet langer een voorhoede was van een breder geïnstitutionaliseerde emancipatiebeweging, maar autonoom; ten tweede dat ze nieuwe thema's op de voorgrond bracht groeiend uit een utopische-chiliastische en nieuw-linkse inspiratie; ten derde dat ze nieuwe actievormen ontwikkelde tenderend naar het realiseren van een 'participatory democracy'.

De nieuwe studentenbeweging die tijdens de revolutie gestalte kreeg, had aanvankelijk wat vaag-progressistische contouren. Ze laboreerde aan het ontmaskeren van de tegenstellingen in de maatschappelijke verhoudingen, verwierp de dominante autoritaire normen en spelregels, en hanteerde een nieuwe strategie, waarin de versluierende harmonie vervangen werd door het zuiverende conflict. De activisten leefden in de vaste overtuiging dat 'de oude waarheid intussen achterhaald' was (Boudewijn de Groot), en de tijd rijp voor de opbouw van een nieuwe maatschappij die vrijer, democratischer en authentieker zou zijn. Er groeide tijdens en na de januari-revolutie een openheid voor het nieuwe, die voorlopig ideologisch nauwelijks werd opgevuld, behalve met spontaneïstische maatschappijkritiek, gevoed door de utopie van een nieuwe wereld, en met een oneindig zelfvertrouwen.

Het directe resultaat van de revolutie op politiek vlak was de val van de regering Van den Boeynants over de kwestie 'Leuven' in februari 1968, en uiteindelijk de

overheveling van de franstalige afdeling naar Louvain-la-neuve. De gevolgen op langere termijn waren minstens even belangrijk. Tijdens en na de revolte leek SVB voor velen de emanatie te zijn van de nieuwe studentenbeweging, met als resultaat dat de oude Vlaams-nationalistische idealen wegsmolten en vervangen werden door nieuw-linkse waarden. Wel was er een dubbelzinnigheid. Allerlei idealistische activisten, onder wie nogal wat oud-seminaristen en leiders uit katholieke jeugdbewegingen, die zich in oeverloze discussies ijverig probeerden om te vormen tot revolutionairen, zagen niet, hoe er dwars doorheen de beweging een kloof liep tussen vele utopisch-geïnspireerde nieuw-links georiënteerden en een harde kern die zich in anderhalf jaar tijd gingen ontwikkelen tot Marxisten-Leninisten. Die kloof bleef voorlopig verborgen, zolang de harde kern zich 'als een vis in het water' (Mao) kon blijven bewegen in het progressistische klimaat.

In de jaren 1969-1973 kan men terecht spreken van het 'rode Leuven'. Er bleef immers in de traditie van de revolte een nieuw-linkse studentenbeweging actief, die de 'back-to-the people-spirit' van SVB overnam, maar ook los daarvan nieuwe thema's naar voren bracht. Meestal 'altruïstische' actiepunten, zoals de Derde-Wereldproblematiek, steun aan de stakende mijnwerkers, initiatieven voor 'opleiding in dienst van het volk', gastvrijheid tegenover de vreemdelingen, protest tegen de plannen tot vorming van een beroepsleger en tegen de benoeming van een Zuidafrikaans ambassade lid tot lector Afrikaanse Letterkunde. Soms ook meer 'corporatistisch' protest, zoals tegen collegegeldverhoging, brutaal politie-optreden, of plannen tot afschaffing van het uitstel om studieredenen van de militaire dienst. Rond al deze topics kwam het tot kortstondige massale mobilisatie, die echter verliep zo gauw ideologen van SVB of van de in 1972 te Leuven ingeplante Trotskistische studentenfactie van het ontstane forum probeerden gebruik te maken om het conflict 'in zijn juiste context' te plaatsen.

De dubbele betekenis van de Leuvense studentenrevoltes – mei '66 en vooral '68 – was enerzijds dat ze een definitieve breuk brachten met de traditie van de katholieke Vlaamse consensus die ook de mentaliteit en ideologische oriëntering van de Katholieke Vlaamse studenten in Leuven sinds de oorlog – en eigenlijk al sinds de 19de eeuw – had gekenmerkt. Niets zou daarna nog hetzelfde zijn als voorheen (zie hierover mijn recent artikel 'Onze Alma Mater, Leuven en het Vlaamse land', - in *Onze Alma Mater*, jg. 50, feb. 1996, p. 76-103). Anderzijds zorgden de revoltes ervoor dat enkele studentengeneraties die tijdens en in de nasleep van het 'rode Leuven' hun politieke socialisatie meemaakten, voorgoed de 'geest van '68' meekregen in hun verdere leven. Wie er meer over wil lezen – en over de samenhang met het post-materialisme – kan dat in het boek dat hierna wordt vermeld, en dat enkel nog te koop is in de Universiteitsbibliotheek

te Leuven: L. Vos, M. Derez, I. Depraetere en W. Van der Steen. *Studentenprotest in de jaren zestig. De stoute jaren*, Tielt, 1988, 228 p.

(Louis Vos)

◆

*Oprichting Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap
Wetenschapsgeschiedenis*

Het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek heeft, met ingang van 1 januari 1996, een Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap opgericht met als titel 'Wetenschapsgeschiedenis: studie van de wisselwerking tussen wetenschap en cultuur'. Het doel van de onderzoeksgemeenschap bestaat erin, in de breedst mogelijke context, de historische, filosofische, culturele en sociale factoren te onderzoeken die de theorie en de praktijk van wetenschap beïnvloeden en, omgekeerd, na te gaan welke historische, filosofische, culturele en sociale fenomenen en ontwikkelingen door de wetenschap beïnvloed worden.

De Onderzoeksgemeenschap bestaat uit vier Vlaamse onderzoekseenheden.

1. 'De dynamiek van conceptuele systemen' (Universiteit Gent - F. Hallyn en M. De Mey). Deze groep treedt ook op als kerngroep van de onderzoeksgemeenschap.
2. 'Centrum voor Logica en Wetenschapsfilosofie' (Universiteit Gent - D. Batens)
3. 'Centrum voor Logica en Wetenschapsfilosofie' (Vrije Universiteit Brussel - J.P. Van Bendeghem)
4. 'Ideeëngeschiedenis' (Katholieke Universiteit Leuven - G. Vanpaemel).

Daarnaast zijn ook enkele buitenlandse centra aan de onderzoeksgemeenschap verbonden: Dept. of History, Philosophy & Communication of Science (University College London), Intellectuele cultuur (Rijksuniversiteit Groningen), Centre d'Histoire des Sciences et des Techniques (UE Liège) en URA 1743 CNRS (Université Lille III).

De onderzoeksgemeenschap werd ingesteld voor een periode van vijf jaar en zal colloquia, studiedagen en congressen inrichten en een publikatiereeks opstarten omtrent de wetenschapsgeschiedenis. Informatie: Prof.dr. F. Hallyn, Universiteit Gent, Blandijnberg 2, 9000 Gent.

◆

Histoire comparée des sciences exactes de l'Antiquité à la Renaissance
Groupe de contact du Fonds National de la Recherche Scientifique (FNRS)

La prochaine réunion se tiendra le samedi 27 avril 1996 à l'Université libre de Bruxelles (ULB), au local NA4.302, avenue Heger (bâtiment N).

10h. :

- L. Voet (conservateur honoraire du Musée Plantin-Moretus), *Christophe Plantin, éditeur de livres scientifiques*

- J.J. Heirwegh (ULB), titre à communiquer

14h. :

- H. Elkhadem (ULB-Bibliothèque Royale (BR)) et J.P. Heerbrant (BR), *Les sciences médicales chez Plantin*

- A. Meskens (Hogeschool Antwerpen), *Christophe Plantin et les sciences mathématiques*

Les frais de déplacement des chercheurs appartenant à la Communauté française de Belgique seront remboursés aux participants qui ne sont pas inscrits au rôle de l'ULB. Un menu sera réservé aux trente première personnes qui auront versé 500 FB au plus tard le 15 avril au compte 210-0572814-81 de Paul van Praag - Groupe de contact F.N.R.S.

(Geert Vanpaemel)

Vacature Universiteit Utrecht
Faculteit Natuur- en Sterrenkunde

Bij de faculteit Natuur- en Sterrenkunde is de functie vacant van hoogleraar in de geschiedenis van de natuurwetenschappen.

U gaat werken bij de vakgroep Geschiedenis en Grondslagen van de Wiskunde en Natuurwetenschappen. U zult leiding geven aan de sectie Geschiedenis van de vakgroep.

Uw taken zijn het verrichten van wetenschappelijk onderzoek en het geven van onderwijs in de Geschiedenis van de Natuurwetenschappen. Ook wordt een bijdrage verwacht aan de bestuurlijke werkzaamheden in vakgroep en faculteit. Er wordt tevens van u verwacht dat u voor 0,3 onderwijs geeft en onderzoek verricht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam als deeltijdhoogleraar in de geschiedenis der natuurwetenschappen van de vakgroep Algemene vorming.

Wij vragen een wetenschapshistoricus van internationale reputatie die op hoog niveau de met E.J. Dijksterhuis begonnen traditie van wetenschappelijk onderwijs

en onderzoek kan voortzetten. Kennis van de geschiedenis van de negentiende- en twintigste-eeuwse natuurkunde strekt tot aanbeveling.

Wij bieden een aanstelling in vaste dienst. De omvang van de functie is 100%. Uw salaris bedraagt maximaal f 11 608,- bruto per maand (hoogleraar schaal A BBRA), bij volledige aanstelling.

Heeft u belangstelling? Voor meer inlichtingen kunt u contact opnemen met de voorzitter van de benoemingsadviescommissie prof.dr. N.G. van Kampen, telefoon (030) 2532284 of met dr. F.H. van Lunteren, telefoon (030) 2538241/2538040, E-mail: f.h.vanlunteren@fys.ruu.nl.

Uw schriftelijke sollicitatie, vergezeld van een curriculum vitae, met zowel onderzoeks- als onderwijskwalificaties, een lijst van publicaties en de namen van drie referenten, kunt u richten aan de decaan van de faculteit Natuur- en Sterrenkunde, prof.dr. J.E. van Himbergen, postbus 80.000, 3508 TA Utrecht. Vacaturenummer 704/63602. De sluitingsdatum is 15 mei 1996.

*Jaarlijkse ledenvergadering van de
Nederlandse Boekhistorische Vereniging
Antwerpen, 15 juni 1996*

De jaarlijkse ledenvergadering van de N.B.V. vindt plaats in de Centrale Bibliotheek van de Universiteit Antwerpen (Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius), van 10.00 u tot 16.30 u. Op het programma staan een bezoek aan het museum Plantijn-Moretus en twee lezingen:

- Hubert Meeus (Centrum Nederlandse Literatuurgeschiedenis, Afdeling Renaissance), *Is er leven na Plantijn? Boekdrukkunst in Antwerpen van de 15de tot de 17de eeuw.*
- Pierre Delsaerd (UFSIA-bibliotheek), *De reconstructie van de bibliotheek van Libertus Fromondus (1587-1653)*

Meer inlichtingen bij de secretaris van de N.B.V., Dr. B.P.M. Dongelmans, Stevinstraat 14, 2405 CP Alphen aan den Rijn, 0172 494 835, 071 527 21 09

Werkgroep 'natuurbeelden'

Mede naar aanleiding van het congres *The changing face of nature in the seventeenth century* dat recentelijk in Groningen werd gehouden, hebben

ondergetekenden het initiatief genomen om een werkgroep op te richten die zich met het thema 'natuurbeelden' gaat bezighouden. Het doel van deze landelijke, interdisciplinaire werkgroep zou moeten zijn het stimuleren van het onderzoek naar de geschiedenis van de representatie van de natuur.

In de wijze waarop de mens zich een voorstelling van de natuur vormt laat zich op indirecte wijze herkennen hoe men over geschiedenis en cultuur denkt. In de moderne westerse samenleving is, mede ten gevolge van de opkomst van de natuurwetenschap, de kloof tussen 'natuur' en 'cultuur' een grote vanzelfsprekendheid geworden. Deze kloof is dus zelf ook weer een cultureel, historisch bepaald gegeven. Onderzoek naar de geschiedenis van het natuurbeeld is dan ook een belangrijke mogelijkheid om veranderingen in de opvattingen over de cultuur zichtbaar te maken.

Naar de wijze waarop de mens zich in het verleden een beeld van de natuur gevormd heeft wordt in Nederland wel enig onderzoek gedaan. Dit gebeurt bijvoorbeeld op het terrein van de geschiedenis van de landschapsschilderkunst, de literatuur of de wetenschap. Echter, naar ons idee gebeurt dit onderzoek tamelijk verspreid, en hebben de verschillende onderzoeken en geïnteresseerden nauwelijks weet van elkaars bestaan. Het kan wellicht vruchtbaar zijn om een werkgroep op te richten, waarbij verschillende thema's en onderzoeksgegevens vanuit verschillende invalshoeken bediscussieerd zouden kunnen worden.

Het is zeker niet onze bedoeling een werkgroep op te richten die zich met milieugeschiedenis of intern-natuurwetenschappelijke discussies bezighoudt. Centraal dient de vraag te staan op welke wijze de mens zich in het verleden een beeld van de natuur vormde, wat dit beeld was, en op welke wijze dit beeld werd neergelegd. We willen hierbij geen nauw omschreven periode of scherp begrensde thema's in acht nemen. *Anything goes*, variërend van Plinius tot twintigste-eeuwse natuurpoëzie, van naturaliaverzamelingen tot scheppingstheorieën, van emblematische natuurvoorstellingen tot discussies over natuurwonderen, en van dierenliefde tot het Romantische natuurgevoel. Ook de eeuwenoude discussie of de mens een natuurlijk of cultureel wezen is zou ter sprake kunnen komen.

Om de belangstelling voor een dergelijk samenwerkingsverband te peilen en van gedachten te wisselen over de organisatievorm en mogelijke activiteiten was een eerste bijeenkomst belegd op vrijdag 23 februari 1996. De bijeenkomst vond plaats in het P.J. Meertens-instituut te Amsterdam. Op het programma stonden: de voordracht met dia's 'De filosoof in de tuin' door Erik de Jong (VU) en de voordracht met dia's 'Jan Velten en zijn album *Wonderen der natuur* (ca. 1700)'

door Florence Pieters (Artis-bibliotheek), waarna een gedachtenwisseling over de vorm van de werkgroep volgde.

Voor de aanmelding bij de werkgroep kunt u telefonisch of via e-mail contact opnemen met: Florike Egmond, tel. 020-6256889, e-mail Egmond@mgs.fkh.eur.nl; Eric Jorink, tel. 050-5777668, e-mail H.G.M.Jorink@let.rug.nl.

(Florike Egmond en Eric Jorink)

Het Universiteitsmuseum Utrecht en de Oude Hortus

Het oudste universiteitsmuseum in Nederland verhuist in 1996 van de Biltstraat naar het voormalige Botanisch laboratorium aan de Lange Nieuwstraat in Utrecht. Het is de tweede keer dat een groot deel van de historische collecties van de Utrechtse Universiteit een ander onderkomen krijgt. Of eigenlijk de derde keer, want het is allemaal begonnen met een toevallige ontdekking in 1918. Toen keek 'assistent bij Natuurkunde' P.H. van Cittert eens nieuwsgierig achter een vergeten deur op de zolder van het natuurkundig laboratorium. Daar deed hij de vondst van zijn leven: een grote verzameling antieke natuurkundige instrumenten. Ze bleken grotendeels afkomstig te zijn van het Natuurkundig Gezelschap dat in 1777 is opgericht.

De instrumenten waren een Universiteitsmuseum meer dan waard. Om dat te bewijzen, organiseerde Van Cittert in 1928 een tentoonstelling in het Academiegebouw op het Domplein. De tentoonstelling trok 1500 bezoekers en zal bij velen de overtuiging hebben versterkt dat een universiteitsmuseum nodig was. Datzelfde jaar werd de 'Stichting Utrechtsch Universiteitsmuseum' opgericht. Met Van Cittert als conservator-secretaris begon de stichting met het aankopen van instrumenten die van verscheidene kanten werden aangeboden en het inventariseren van de spullen die her en der in de universitaire instituten stonden. Ook hebben particulieren en instellingen instrumenten aan de stichting geschonken en in bruikleen afgestaan. In het bestuur nam onder anderen zitting de Utrechtse astronoom prof. dr A.A. Nijland, beheerder van het archief van de Senaat. Hij had een krachtige verzamelwoede want toen in 1936 zijn collectie aan de universiteit werd overgedragen, bleek deze niet alleen veel manuscripten en prenten te omvatten, maar ook documenten over de geschiedenis van de universiteit uit het archief van Curatoren die hij thuis had bewaard.

Intussen was er hier en daar blijkbaar gesproken over de mogelijkheid deze twee collecties in een museum onder te brengen. Het College van Burgemeester en Wethouders besloot tenminste dat jaar aan de universiteit voor haar 300ste verjaardag een gebouw in gebruik af te staan waar het Utrechts

Universiteitsmuseum onderdak kon vinden. Er was ook een fraai pand beschikbaar: het uit 1634 stammende huis aan de Trans 8. Het was te klein om er de hele collectie in onder te brengen en bovendien verwaarloosd en uitgeleefd. Maar een commissie uit de burgerij zamelde geld in en op 19 september 1938 werd het Utrechts Universiteitsmuseum feestelijk geopend.

Voorlopig leidde het een moeizaam en onopgemerkt bestaan. Maar toen Van Cittert in 1951 directeur werd, veranderde er veel. Inrichting en presentatie werden aantrekkelijker gemaakt en de bezoekers konden meer dan voordien 'meekijken over de schouder van de wetenschap', de leuze die het museum tegenwoordig voert. Ze mochten zelfs met de antieke instrumenten proefjes doen. Er kwam een catalogus van de collectie en Van Cittert en zijn vrouw - die hem later als directeur opvolgde - publiceerden over de instrumenten. Met als gevolg dat de faam van het museum groeide, het bezoekersaantal - voordien nooit hoger dan ruim 200 en soms slechts minder dan tien per jaar - toenam en het pand al gauw te klein bleek.

In 1983 voltooide de universiteit de verhuizing van de faculteit Diergeneeskunde naar De Uithof. De leegstaande panden aan de Biltstraat vormden een aantrekkelijk doel voor krakers en om te voorkomen dat het Pathologisch Laboratorium door hun toedoen een nieuwe bestemming kreeg, besloot de universiteit het museum daarheen te verhuizen. Opnieuw kregen de universitaire collecties een onderkomen dat in veel opzichten niet geschikt was als museum. Dat was niet zo ernstig zolang het bezoekerstal beperkt bleef tot zo'n 9.000 à 10.000 per jaar. Maar toen dat eind jaren tachtig snel ging groeien, ontstonden onhoudbare toestanden. De ruimtenood werd des te groter doordat het Universiteitsmuseum steeds meer collecties moest herbergen. Zodra bijvoorbeeld een faculteit besloot dat er bij het onderwijs moderne objecten gebruikt zouden worden, kwamen de oude naar het museum. Ook politieke beslissingen hebben de collecties van het museum doen groeien. Zo moest na de opheffing van de faculteit tandheelkunde in 1988 de enorme verzameling boeken, prenten en instrumenten in het gebouw aan de Biltstraat worden ondergebracht.

Gelukkig stemde het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht al in de jaren tachtig in met plannen het museum te verhuizen naar een ruimer onderkomen. In 1991 verhuisde de vakgroep Biologie naar De Uithof en kwam het voormalige Botanisch laboratorium met de oude Hortus botanicus beschikbaar. Het museum zal in oktober 1996 hierheen zijn verhuisd. In het nieuwe gebouw zal meer ruimte zijn, zodat de geschiedenis van de wetenschappen er in onderlinge samenhang getoond kan worden. Nu ja, gedeelten van de geschiedenis van de wetenschappen, want men kan een veel groter gebouw inrichten met de collecties van het museum. Meer informatie over

de collecties en de plannen voor het nieuwe museum, komt in een volgende Nieuwsbrief Universiteitsgeschiedenis.

(P.D. 't Hart en P.K. Smiesing)

Sinds 2 januari 1996 is het nieuwe adres van het Universiteitsmuseum Utrecht: Lange Nieuwstraat 106, postbus 12055, 3501 AB, Utrecht. Openstelling van het museum zal pas in oktober plaatsvinden.

Door de verhuizing naar het oude Botanisch Laboratorium bevindt het Universiteitsmuseum zich nu naast de voormalige Botanische Tuin. Als in oktober het Museum officieel wordt geopend, zal deze tuin, die tegenwoordig bekend staat onder de naam De Oude Hortus, worden overgedragen aan het Universiteitsmuseum. De Oude Hortus heeft dan een langdurige fase van herstel en herinrichting achter de rug.

De Oude Hortus

Op 11 maart 1639 werd door de Vroedschap van Utrecht de volgende resolutie aangenomen: 'Is goetgevonden dat men het bolwerk Sonnenburch sal doen approprieren ende beplanten met cruijden nodich tottet oefenen van de studenten in de medicijnen...'. Een kleine eeuw heeft men het op het bolwerk uitgehouden; maar met de toename van bijzondere planten deed de beperkte omvang van de ruimte zich steeds meer gelden.

In 1723 kocht de Stad voor de Universiteit een groot huis aan de Nieuwe Gracht met een tuin die reikte tot aan de Lange Nieuwstraat. Dit huis werd de ambtswoning van de hoogleraar plantkunde, Joseph Serrurier. Deze legde in 1724 een nieuwe hortus aan in zijn achtertuin, volgens het plantensysteem van de Leidse hoogleraar Boerhaave. Een aangrenzend stuk tuin kon aanvankelijk worden gehuurd en werd later ook in eigendom verworven. In hetzelfde jaar verrees naast het woonhuis de nu nog bestaande orangerie 'tot bewaringh van vreemde en teere gewassen des winters'. Onderwijs werd gegeven in het 'Theatrum Academicum' aan de Lange Nieuwstraat, waar toen ook de hoofdingang van de Hortus lag. In 1726 werd de eerste met turf gestookte kas gebouwd, waarin veel bijzondere tropische planten bijeen werden gebracht. In 1767 werd nog een stenen orangerie gebouwd, tegen de Kleine Eligenstraat aan, met op de verdieping een collegezaal en daarboven een zolder voor de bewaring van zaden; vandaar ook wel Zaadhuis genoemd.

De indeling van de tuin was lange tijd geometrisch, met rechthoekige plantbedden. Een gedeelte van de Hortus was van 1776 (onder hoogleraar A.P. Nahujs) tot 1837 ingericht als apothekerstuin. Het was ook Nahujs, die het

plantensysteem van de tuin aanpaste aan de tweedelige naamgeving van Linnaeus. Door veranderende indelingsinzichten moesten overigens regelmatig (te) groot geworden bomen en struiken geroid worden. Daardoor zijn er nooit oude bomen overgebleven, op de Ginkgo biloba na, de Japanse notenboom, waarvan men, op grond van inventarislijsten, aanneemt dat die rond 1730 geplant is.

Halverwege de 19de eeuw is de Hortus onder F.A.W. Miquel naar de mode van die tijd ingericht volgens de Engelse landschapsstijl. Het Theatrum Academicum werd afgebroken en vervangen door een groter Botanisch Laboratorium aan de Lange Nieuwstraat. In de 30er jaren, onder V.J. Koningsberger, is de indeling van de tuin nogmaals gewijzigd; deze maakte een combinatie van een systematische en een ecologische opzet, met een parkachtig karakter.

In de 60er jaren begonnen de nieuwbouwplannen van de Utrechtse Universiteit in de Uithof, met daarin een duidelijke plaats voor een Centrale Hortus op Fort Hoofddijk, waar nu de Botanische Tuinen gevestigd zijn. Gaandeweg werden de diverse collecties uit de Oude Hortus overgebracht naar de nieuwe tuinen. In de Oude Hortus werden drie noodgebouwen opgetrokken om aan het ruimtegebrek voor onderwijs tegemoet te komen, terwijl verder een groot gedeelte aan parkeerplaatsen werd opgeofferd. Als reactie werd er in 1985 een werkgroep Toekomst Oude Hortus opgericht, die samen met het buurtcomité Tussen de Grachten een uitgebreid rapport opstelde met als doel behoud, restauratie en zorgvuldig beheer van dit historisch, cultureel en botanisch waardevol gebied. Gezamenlijk werd een grote onderhoudsbeurt aan de tuin gegeven. In die tijd dook ook het plan op om in het leeg te komen Botanisch Laboratorium het Universiteitsmuseum te vestigen. Universiteit zowel als Gemeente gaven aan weliswaar geen geld beschikbaar te kunnen stellen, maar wel in intentie bereid te zijn mee te werken aan een goede toekomst van de Oude Hortus in combinatie met het Universiteitsmuseum.

Eind 1991 namen de gezamenlijke Rotary-clubs van Utrecht het initiatief de Oude Hortus te adopteren en daarmee de verzorging te waarborgen tijdens de interimperiode, totdat het Universiteitsmuseum naar de Lange Nieuwstraat was verhuisd. Toen de Universiteit daarmee instemde werd er een tuincommissie opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van de Rotary, het Museum, de buurt en een groendeskundige.

Toen de noodgebouwen begin 1992 waren gesloopt, nam de Tuincommissie de taak op zich de Oude Hortus definitief te behouden en te herstellen, daarbij dankbaar varend op al het voorwerk uit 1985. In nader overleg met tuinhistorici kreeg de gedachte vorm een 'verhalende' tuin te maken: in het zuidelijk gedeelte een 17de eeuwse apothekerstuin; vóór de 18de eeuwse oranjariën weer

kuipplanten, met name voor het Zaadhuis. Het centrale bomengedeelte bleef behouden in zijn Engelse landschapsstijl, met daaraan grenzend een eigentijdse invulling.

Inmiddels zijn deze plannen grotendeels verwezenlijkt, dankzij de tientallen mensen die zich sinds jaar en dag op vrijwillige basis inzetten voor het herstel en onderhoud van De Oude Hortus. Door de oprichting van de Stichting Vrienden van De Oude Hortus, door de uitgave van het *Oude Hortus Blad*, door het houden van Open Dagen en excursies en dankzij het enthousiasme van de vele vrijwilligers breidt de kring van belangstellenden zich nog altijd uit.

(Joan Kipp-Brinkman en Marc Wingens)

Universiteitsgeschiedenis op het Internet

Sinds kort kan informatie over Studium generale en over de Werkgroep Universiteitsgeschiedenis ook worden geraadpleegd via het Internet. Op de pagina's van het CWIS (Campus Wide Information System) van de K.U.Leuven werd onder de hoede van het Universiteitsarchief ruimte voorzien voor beide verenigingen en voor een elektronische editie van de *Nieuwsbrief universiteitsgeschiedenis*. Op dit ogenblik vindt men er praktische informatie over Studium generale en de Werkgroep Universiteitsgeschiedenis (algemeen over de vereniging, bestuur en voorwaarden van lidmaatschap). Daarnaast kan de volledige tekst van de drie tot nu toe verschenen nummers van de *Nieuwsbrief universiteitsgeschiedenis* via deze weg worden geraadpleegd. Het ligt ook in de bedoeling een lijst van leden en adressen beschikbaar te stellen.

Voorlopig vindt men op het hieronder genoemde adres enkel informatie die ook al via de *Nieuwsbrief* werd verspreid. Voor de leden van Studium generale en van de Werkgroep Universiteitsgeschiedenis biedt dit wel het voordeel dat deze teksten nu ook in elektronische vorm beschikbaar zijn. Zij zijn ook gemakkelijk te manipuleren voor inlassing in tekstverwerkers of elektronische postboodschappen en dergelijke meer (wie bijvoorbeeld een collega op een bepaalde bijdrage van de *Nieuwsbrief* attent wil maken, kan naar het juiste elektronisch adres verwijzen of de tekst via Internet doorsturen of afdrukken). Naar buitenlanders en niet-leden toe bieden deze WWW-pagina's de mogelijkheid beide verenigingen een gezicht te geven en meer bekendheid te verlenen aan hun werking en publikaties.

Niets belet natuurlijk dat in de toekomst ook verwijzingen naar andere elektronische informatiebronnen worden ingebouwd. Suggesties in die richting,

opmerkingen bij het al aangeboden materiaal of aanbiedingen tot medewerking zijn meer dan welkom bij ondergetekende.

[Http://www.kuleuven.ac.be/archief/](http://www.kuleuven.ac.be/archief/)

(Marc Nelissen)

Overlijden John Fletcher

Dr. John Fletcher, lecturer van de universiteit van Aston in Birmingham, is op 5 april plotseling overleden aan een hartaanval. Hij werd vijftig jaar oud. John Fletcher was medeorganisator van de Belgisch-Brits-Nederlandse congressen. Hilde de Ridder-Symoens zal voor de volgende nieuwsbrief een 'in memoriam' schrijven en zijn betekenis voor de universiteitsgeschiedenis uiteenzetten.

Graduiertenkolleg 'Ars und Scientia im Mittelalter und in der frühen Neuzeit' Universität Tübingen

An der Universität Tübingen wurde zum 1. April 1996 ein neues Graduiertenkolleg zur Bildungs- und wissenschaftsgeschichte des Mittelalters und der frühen Neuzeit eingerichtet. Graduiertenkollegs sind staatlich finanzierte und von der Deutschen Forschungsgemeinschaft betreute Einrichtungen, die der Förderung des wissenschaftlichen Nachwuchses dienen und auf eine stärkere Verzahnung von Forschung und Ausbildung abzielen. Es handelt sich bei diesem um das erste rein geisteswissenschaftliche Graduiertenkolleg an der Universität Tübingen.

Das Interesse des Kollegs ist nicht einseitig auf die Entstehung und Entwicklung der Bildungsinstitutionen ausgerichtet, sondern versucht, institutionengeschichtliche, vor allem sozialhistorische Forschung mit ideengeschichtlicher, biographischer und literarischer Fragestellung zu verbinden. Diese fächerübergreifenden methodischen Ziele sollen durch eine intensive interdisziplinäre Betreuung der Arbeiten erreicht werden.

Das Graduiertenkolleg wird von derzeit sieben Professoren geleitet. Drei vertreten das Fach Geschichte, zwei das Fach Philologie/Mediävistik und je einer die Fächer Mittellateinische Philologie und Philosophie. Die Forschungsschwerpunkte liegen in der hoch- und spätmittelalterlichen und

frühneuzeitlichen Bildungs- und Universitätsgeschichte (Wilfried Hartmann/Sönke Lorenz/Anton Schindling), der Literatur- und Geistesgeschichte des 12. Jahrhunderts, dem Humanismus und der Renaissance (Peter Godman), in der Epochenschwelle vom Mittelalter zur Neuzeit und dem wissenschaftskritischen laikalen Selbstbewußtsein (Burkhard Wachinger/Christoph Huber), bei den geistigen Umbrüchen des 12. und 13. Jahrhunderts und der spätmittelalterlichen Universität (Georg Wieland).

Auf diesem Hintergrund soll die Arbeit an Themen vom 11. bis zum Beginn des 18. Jahrhunderts gefördert werden. An Denkformen und Denkinhalten stehen im Vordergrund Wissenschaftskonzepte, ihr Verhältnis zu nichtwissenschaftlichem Weltverständnis und zu Bildungskonzeptionen, Wissenschaftskritik und die Auswirkung des Wissenschaft und ihrer Begrifflichkeit auf die außerwissenschaftliche Kommunikation einschließlich der Poesie. Außerdem werden die Rahmenbedingungen für Wissenschaft und Bildung untersucht: Institutionengeschichte von Universitäten und Schulen, Studiengänge, ordensspezifische Bildungswege, Gruppenbildungen unter führenden Intellektuellen und deren Stellung in der Gesellschaft. Dieses breite Spektrum wird durch die faktischen Forschungsarbeiten konkretisiert. Spezifisches Interesse besteht an Fragestellungen wie:

- Wissenschaftssysteme und Rangstreit der Disziplinen
- Gattungen wissenschaftlichen Schrifttums und ihr Zusammenhang mit institutionellen Bedingungen
- die Rolle von Ethik und Politik in den Artistenfakultäten
- die Rolle der Artes in der Unterweisung von Laien, insbesondere in den Fürstenspiegeln
- Kritik an der Wissenschaft und Verdächtigung von Wissenschaftszweigen und Wissenschaftlern
- Meisterschafts- und Autorschaftskonzepte in Analogie und Opposition zum Typus des gelehrten Autors
- zweisprachige Autoren in ihren Beziehungen zu Wissenschaft, Hof und allgemeiner Laienunterweisung
- Wissenschaft und Poesie: philosophische Dichtung, Merkdichtung, Wissenschaft als Ornament in der Poesie und die jeweilige Gebrauchsfunktionen der Texte

Das Graduiertenkolleg hat zunächst eine Laufzeit von drei Jahren. In einer ersten Auswahlrunde sind aufgrund der Bewerberlage vorwiegend historische Arbeiten zur Förderung angenommen worden. Jedoch soll im Spätsommer durch eine erneute Ausschreibung versucht werden, dem literarischen Interesse des Graduiertenkollegs Rechnung zu tragen. Außer den Stipendiaten können auch interessierte und einschlägig arbeitende Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftler

den Status eines kooptierten oder korrespondierenden Mitglieds erhalten. Kooptierte Mitglieder sind zur regelmäßigen Teilnahme an den Veranstaltungen des Kollegs verpflichtet. Zu den Teilnehmern des Graduiertenkollegs gehören zum Zeitpunkt folgende Mitglieder und Projekte:

Dr. Sonja-Maria Bauer, *Geschichte der Philosophischen Fakultät der Universität Tübingen im 17. und 18. Jahrhundert (1650-1811)* (Postdoc).

- Frank Bezner, *Latet omne verum. Studien zur integumentalen Hermeneutik im 12. Jahrhundert.*

- Roman Deutinger, *Rahewin. Ein bayerischer 'Intellektueller' des 12. Jahrhunderts.*

- Rainer Grass, *Schlußfolgerungslehre - zum Logikunterricht im voruniversitären Erfurt.*

- Petra Hauck, *Studien zum 'Notizbuch' Hugos von Lerchenfeld (clm 14733).*

- Wolfgang Mährle, *Gymnasium und Akademie in Altdorf (1575-1622)*

- Vincenzo Mauro, *Die Psychologie des Petrus Johannes Olivi. Theoretische Entwicklungen und geschichtliche Beeinflussung*

- Dr. Renate Dürr, *Geistlichkeit in der frühen Neuzeit - Stadt und Stift Hildesheim* (kooptiert)

- Dr. Michael Stolz, *Artes liberales-Zyklen. Ein Beitrag zur Allegorisierung und Inszenierung von Wissen im deutschen Mittelalter* (korrespondierendes Mitglied)

Im Rahmen der Veranstaltungen des Kollegs besteht großes Interesse an internationaler fachlicher Zusammenarbeit. Weitere Auskünfte sind bei dem Sprecher des Kollegs, Herrn Prof. Dr. Georg Wiland (Tel. + +49-7071-292670) oder der Koordinatorin, Frau Sigrid Müller, erhältlich.

Adresse: Grauiertenkolleg 'Ars und Scientia', Katholisch-theologisches Seminar, Liebermeisterstr. 12, D-72076 Tübingen. E-mail: g.wieland@uni-tübingen.de. Tel./Fax: + +49-7071-294910

Das Graduiertenkolleg beginnt am 1. April 1996. Das Doktorandenstipendium besteht aus einem Grundbetrag von DM 1.400 sowie einem Sachkostenzuschuß von DM 200, das Postdoktorandenstipendium umfaßt einen Grundbetrag von bis zu DM 2.500 (je nach Lebensalter) und ebenfalls DM 200 als Sachkostenzuschuß. Für Verheiratete und Stipendiaten mit Kindern werden gemäß den Verwendungsrichtlinien Zuschüsse gewährt. Die Kollegiaten werden in der Regel zwei Jahre, in besonderen Fällen drei Jahre, gefördert.

(Sigrid Müller)

The International Society for Intellectual History

The ISIH aims to bring together scholars interested in intellectual history from all countries and disciplines. ISIH was founded in 1994 in London by an international group of scholars, and a steering committee has been formed, consisting of Constance Blackwell (Foundation for Intellectual History), Donald R. Kelley (Rutgers University), Ulrich Johannes Schneider (University of Leipzig), Wilhelm Schmitt-Biggemann (Freie Universität, Berlin), Ann Blair (University of California, Irvine), Edoardo Tortarolo (University of Torino), Françoise Wacquet (CNRS, Paris), and Charles Webster (All Souls College, Oxford).

The ISIH proposes to organise conferences, to publish a newsletter and have a station on the Internet in order to facilitate and to extend contacts among scholars with interdisciplinary interests. It will welcome other projects and act in general as a network of communication and exchange concerning questions arising in and across the history of various humanistic and scientific disciplines, with respect to national, cultural and gender identities. All ISIH members will receive a newsletter which will appear at least once a year to provide information about conferences and activities of the society's members.

The ISIH will organise a conference at least every four years. The first conference will be in the United States in 1997 ('The Idea of Tradition') and the second conference will take place in Berlin in 1998 ('The History of Endings'). A future topic may be 'Intellectual Quarrels' (1999).

Among other projects the ISIH will sponsor a 'Dictionary of Intellectual Historians', containing essays on major twentieth-century scholars who are of contemporary importance and a series of reprints of early modern authors who have contributed to intellectual history.

Dues for membership and the newsletter are \$20 (students \$10). Anyone interested in becoming a member of ISIH should write to one of the two following addressees: for Europe, Africa, The Middle East, and Indian Sub-continent: Constance Blackwell, Foundation for Intellectual History, 28 Gloucester Crescent, London, NW1 7DL, U.K. Fax: 44-171-267-6320, E-Mail: cblackwell@binthist.demon.co.uk; for America and the Far East: Prof. Gordon Schochet, Dept. of Political Science, Rutgers University, New Brunswick, NJ 08903, U.S.A. E-Mail: schochet@gandalf.rutgers.edu.

(Overgenomen uit STUDIUM)

International Council on Archives
Provisional Section of University and Research Institution Archives (ICA/SUV)
'Toward an Archival Methodology for University Archives'
Beijing, China

The ICA Provisional Section of University and Research Institution Archives (ICA/SUV) will hold its 1996 seminar 'Toward an Archival Methodology for University Archives' in Beijing, China, as part of the ICA quadrennial meeting. The seminar, led by the ICA/SUV Guidelines Committee, Frank Scheelings, Vrije Universiteit Brussels, chair, will focus on the Guidelines for University Archives drawn up by the committee over the past two years. The Guidelines document will be circulated to ICA/SUV members this summer; the seminar will give participants a chance to discuss the Guidelines as it applies to their archives and to the situation in their countries.

A formal meeting of the membership will also be held at which time it is expected that the section will be able to drop the term 'provisional' from its title. In addition to section business, the membership meeting will plan future section activities based on the results of the member survey conducted during the spring/summer of 1996. The survey was prepared by a committee headed by Patricia Methven, King's College London, UK.

The Archives of Science Subgroup of the ICA/SUV will hold a joint workshop with the Commission on Bibliography and Documentation of the International Union of the History and Philosophy of Science, Division of History of Science. The workshop, to be held in late May in Liège, Belgium, will focus on issues of common concern stemming from the impact of computer technologies on the creation and maintenance of records in the modern scientific workplace.

Archivists may participate in the Provisional Section of University Archives and its sub-group on the Archives of Science if they are individual members of ICA or if they represent an institution which has institutional ICA membership. For additional information about the section or for information about joining ICA, please contact one of the steering committee members (North American members are Guy Dinel, University Laval, Quebec, Canada; Esperanza de Varona, University of Miami, USA; and Shelly Sweeney, University of Regina, Saskatchewan, Canada) or Marjorie Barritt, chair, at the Bentley Historical Library, the University of Michigan, 1150 Beal, Ann Arbor, MI 48109-2113. Phone: 313/764-3482 Fax: 313/936-1333 E-mail: Marjorie.Barritt@umich.edu.

(Overgenomen uit STUDIUM)

Sociedad Argentina de Historia de la Educación

Fue creada el 11 de noviembre de Sociedad Argentina de Historia de la Educación (SADHE) que cuenta entre sus objetivos intensificar el estudio y el intercambio académico en el campo de la historia de la Educación.

Contactos: Rubén Cucuzza (Presidente), Universidad de Lujan, Departamento de Educación, Rutas 5 y 7, Lujan (BA), Argentina; Mariano Narodowski (Secretario), Núcleo de Estudios Educativos y Sociales, Pinto 399 (7000) Tandil, Argentina. E-mail: mnaro@wamani.apc.org

The Argentine Society of History of Education (Sociedad Argentina de Historia de la Educación) sponsors a Internet Forum 'HISTEDUC' for discussions of history of education.

You may subscribe to the list by following this procedure: Address an e-mail letter to majordomo@ccc.uba.ar. Make the single line contents of that letter read as follows: subscribe histeduc.

Boletín de Historia de la Educación

El primer número del Boletín apareció el domingo pasado y será distribuido gratuitamente entre los miembros de la Sociedad Argentina de Historia de la Educación.

La Sociedad Argentina de Historia de la Educación espera editar el número 2 del Boletín de Historia de la Educación en junio de 1996. A partir de este número se reciben: a) Reseñas de libros; b) Anuncios de encuentros científicos. Los interesados deberán enviar un diskette con un informe de 10 a 15 líneas en castellano, portugués o inglés a: Mariano Narodowski, Nucleo de Estudios Educativos y Sociales, Pinto 399, 3er. Piso, (7000) Tandil, Argentina.

(Overgenomen uit STUDIUM)

*Journal of Liberal Arts
Call for Papers*

The *Journal of Liberal Arts* is the organ of the Institute of Liberal Arts, located at the American College of Higher Studies in Thessaloniki, Greece. The JLA seeks principally to publish original scholarship in all fields of the Social Sciences/Humanities in a style accessible to the general academic reader.

Particularly welcome are articles related to Ancient, Byzantine or Modern Greece. The JLA also aspires to reflect the activities of teacher-scholars working in the fields of the Liberal Arts in a variety of institutional contexts. The editors welcome review essays, articles on Liberal Arts, pedagogy, and commentaries of general interest to educators. Finally, the JLA features running forums on varied scholarly and academic issues, which are meant to join the different disciplines in vibrant and constructive dialogue.

Manuscripts should be brief and should conform to current MLA standards. Final submissions are to be made on disk in MS Word. Send submissions and other inquiries to: The Editors, 'Journal of Liberal Arts', American College of Higher Studies, P.O. Box 21021, 55510 Pilea, Thessaloniki, Greece. The deadline for Volume 2, Number 2 is 1 May 1996, and for Volume 3, Number 1 1 September 1996.

(Overgenomen uit STUDIUM)

Onderzoeksprojecten / Projets de recherche

De Nederlandse universiteiten en hun geschiedenis Vijf projecten universitaire geschiedschrijving

Geschiedschrijving van de Universiteit van Amsterdam

De Commissie Geschiedschrijving UvA is ontstaan als gevolg van de vele positieve reacties op de bundel *Een brandpunt van geleerdheid in de hoofdstad* uit 1992. Daarop stelde het College van Bestuur vijf jaar lang fl.150.000 per jaar ter beschikking om de geschiedschrijving van Athenaeum Illustre en Universiteit van Amsterdam te stimuleren. De bedoeling ervan was (en is) om enkele lacunes op te vullen, opdat er over enige tijd iemand aan het werk kan worden gezet die in 2002 - als de Universiteit van Amsterdam 125 jaar bestaat - een nieuw boek over atheneum en universiteit gereed zal hebben.

De commissie meende dat allereerst de oorlogsjaren aandacht verdienen. Zij trok dr. P.J. Knegtmans aan om in vier jaar een boek te schrijven over de periode 1935-1950. Omdat er vervolgens te weinig geld overschoot om ook iemand aan het werk te zetten, die zich zou richten op de enorme expansie van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek na 1960, werd diens contract tussentijds met een jaar verlengd. Knegtmans kreeg tevens de taak de geschiedschrijving van de instelling te stimuleren. In praktijk komt dat erop neer dat hij bijeenkomsten organiseert, faculteiten benadert, bundels mede redigeert en daaraan zelf bijdragen levert en als secretaris van de commissie fungeert.

In september 1993 is een druk bezochte bijeenkomst belegd, waarop wat van bovengenoemde en hieronder verder toe te lichten plannen werd uiteen gezet. De bijeenkomst was tevens bedoeld om de deelnemers zelf aan het schrijven te krijgen en het lijkt erop dat deze opzet tot op zekere hoogte is geslaagd. Vervolgens organiseerde het Universiteitsmuseum de Agnietenkapel in april 1994 een dag over het begrip academische vrijheid door de eeuwen heen. Hier bleek dat er een actieve groep geïnteresseerden bestond, die zich met de Amsterdamse universiteits- of wetenschapsgeschiedenis bezighoudt. Op 9 maart 1995 werd voor deze groep een speciale studiemiddag belegd, waarvoor zich ruim dertig personen opgaven. Het is de bedoeling deze groep één of twee keer per jaar bijeen te brengen.

Al vóór het eerste symposium van 1993 was er een redactie gevormd, die zich ten doel stelde enige aspecten van de geschiedenis van het Athenaeum Illustre (opnieuw) te belichten. Binnenkort zal hierover een bundel verschijnen. De tijdens de dag over academische vrijheid gehouden inleidingen zijn reeds

verschenen in de bundel: J.C.H. Blom, A.J. Kox en T.J. Veen (red.), *Academische vrijheid* (Amsterdam; Vossius Pers - AUP, 1995). Daarnaast is er een bundel op stapel gezet over het wetenschappelijk onderzoek in laboratoria en klinieken van de Universiteit van Amsterdam. De bijdragen hiervoor worden tegen juni 1996 verwacht. Voorts heeft Knegtmans met dr. P. Schulten en dr. J. Vogel, beiden van de Erasmus Universiteit in Rotterdam, een boek geschreven over drie hoogleraren die tijdens de oorlog hoge functies vervulden in Duitse dienst. Dit boek zal in juni verschijnen (en staat verderop in de *Nieuwsbrief* aangekondigd, m.w.). Een bundel over het Amsterdamse studentenleven is bij gebrek aan auteurs nog niet van de grond gekomen.

Het is de bedoeling dat deze en nog volgende boeken zullen verschijnen bij de Vossius Pers, onderdeel van Amsterdam University Press, die een serie zal uitgeven over (Amsterdamse) universiteitsgeschiedenis. De Commissie Geschiedschrijving UvA zal de publikatie van deze uitgaven waar nodig en mogelijk financieel steunen.

Behalve het bovengenoemde steunt de commissie op verschillende manieren initiatieven van anderen. Toen bijvoorbeeld het bestuur van het Academisch Medisch Centrum geld uittrok om een boek te laten schrijven over 325 jaar academische geneeskunde in Amsterdam (sinds Blasius in één van de gasthuizen werd toegelaten om onderwijs aan het ziekbed te geven), heeft de commissie dit project financieel en inhoudelijk gesteund. Prof. dr. P. de Rooy en Knegtmans maken tevens deel uit van de begeleidingscommissie voor deze opdracht, die is verstrekt aan mevrouw dr. A. Mooij.

Ten slotte hebben, geheel op eigen initiatief of mede geïnspireerd door de commissie, verscheidene onderzoekers publikaties in voorbereiding over zulke uiteenlopende onderwerpen als het studentenleven van C. S. Adama van Scheltema, de geschiedenis van de (sub-) faculteit biologie van de Universiteit van Amsterdam, het ontstaan en de geschiedenis van de leerstoelen voor geografie en de geschiedenis van de sociologie in Amsterdam. Ook de vorm van de publikaties loopt sterk uiteen: artikelen, bronnenpublicaties, monografieën en dissertaties. Zo nodig en zo mogelijk zal de commissie de publikatie van deze studies steunen.

(Péjé Knegtmans)

Geschiedschrijving van de Rijksuniversiteit Groningen

Over twintig jaar zal de Groningse universiteit (opgericht 23 augustus 1614) haar vierde eeuwfeest vieren. Het is een Groningse traditie om ter gelegenheid van belangrijke lustra overzichtswerken samen te stellen. Ook in het jaar 2014 is het de bedoeling om een gedegen historisch overzicht van de universiteit te laten

verschijnen. Hiervoor zijn de voorbereidingen in 1994 gestart met het verschijnen van het interne rapport 'Leemten in de geschiedschrijving over de Groningse Universiteit'.

In dit rapport zijn de belangrijkste lacunes in de geschiedschrijving geïnventariseerd. Die leemten zullen eerst moeten worden opgevuld, zo luidt de belangrijkste conclusie van het rapport, alvorens een overzichtswerk over vier eeuwen kan verschijnen. In totaal formuleert het rapport de volgende twaalf leemten:

1. Gids voor onderzoek naar de geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen.
2. De voortzetting van het Album Studiosorum en het Album Promotorum voor de periode 1914-1940
3. De tweede gouden eeuw in Groningen. De wetenschapsbeoefenaren in de periode 1880-1920
4. De Groningse universiteit in de periode 1940-1945
5. De plaats van de universiteit in de Noordelijke regio
6. De academische rechtspraak, vergeleken met andere fora privilegata in de Republiek
7. De ontwikkeling van het onderwijs
8. De materiële uitrusting van de universiteit
9. De Groningse universiteit in het interbellum (1918-1940)
10. De ontwikkeling van de universitaire pers
11. De aansluiting tussen middelbaar en hoger onderwijs
12. Het onderwijs in de moderne talen en de functieverandering van de letterenfaculteit (begin twintigste eeuw).

De drie belangrijkste leemtes die door monografieën opgevuld zouden moeten worden, betreffen: de tweede Gouden Eeuw in Groningen (1880-1920), de Groningse universiteit in de periode 1930-1950 en de plaats van de universiteit in de noordelijke regio.

In 1995 is de Commissie Geschiedschrijving RUG geïnstalleerd die het historisch onderzoek op grond van de bevindingen van het leemtenrapport de komende jaren zal gaan coördineren. De Commissie beschikt over een jaarlijks budget om projecten uit te laten voeren dan wel te initiëren. Hierbij wordt gedacht aan het samenstellen van monografieën, het organiseren van doctoraalcolleges, symposia en lezingen, uitgeven van hulpmiddelen voor onderzoek, het opstellen van deelrapporten etc. Op het programma voor de kortere termijn staan: een bibliografisch apparaat, de voortzetting van het Album Studiosum en het Album Promotorum voor de periode 1914-1940, een doctoraalcollege over de plaats van de universiteit in de noordelijke regio en een vooronderzoek naar de geschiedenis van de universiteit in de periode 1930-1950.

Op vrijdag 15 maart jl. heeft in het academiegebouw een presentatie plaats gevonden van het onderzoeksprogramma van de Rijksuniversiteit Groningen. Ter gelegenheid hiervan hield mevr. prof. dr. H. de Ridder-Symoens een inleiding met de titel 'Bestaat er een ideale universiteitsgeschiedenis?'. Bovendien werd als eerste resultaat de *Gids voor onderzoek naar de geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen* aangeboden, geschreven door J. Kingma en F. R. H. Smit. Dit boekje is bedoeld als hulpmiddel voor onderzoekers en bevat naast literatuurverwijzingen een overzicht van de bronnen en hun vindplaatsen. Tevens komen onderzoeksvragen aan de orde en worden ideeën en onderwerpen aan de hand gedaan. De Commissie hoopt hiermee vooral studenten en medewerkers van de universiteit te stimuleren tot onderzoek.

Voor verdere informatie: Secretariaat van de Commissie Geschiedschrijving RUG, p.a. Universiteitsmuseum Groningen, drs. F. R. H. Smit, Zwanestraat 33, 9712 CK, Groningen. Tel: 0503635563; e-mail: f.r.h.smit@ub.rug.nl

(Franck Smit)

Barbara Henkes

De Groningse Universiteit 1930-1950

In het rapport 'Leemten in de geschiedschrijving van de Groningse universiteit' onderscheidt de Commissie Geschiedschrijving van de Rijksuniversiteit Groningen een aantal thema's die nader historisch onderzoek verdienen. Een van die thema's betreft de universiteit in de jaren 1930-1950, met de nadruk op de oorlogsperiode.

In de negentiende eeuw groeide de academie uit tot een bolwerk van liberaal-burgerlijke cultuur. Ook in de eerste helft van de twintigste eeuw had de academische gemeenschap een verheven voorstelling van de eigen maatschappelijke en zedelijke positie. Onder druk van de Duitse bezetting kwam dit zelfbeeld echter ter discussie te staan.

Hoe uiteenlopende groepen en personen binnen de Groningse universitaire gemeenschap zich in dit morele dilemma opstelden is nog nauwelijks onderzocht. In het verlengde daarvan speelt ook de vraag naar de relatie wetenschap en politiek, en de doorwerking van het oorlogsverleden in de naoorlogse ontwikkelingen van de universiteit.

Sinds november 1995 is Dr. Barbara Henkes aangesteld om onderzoek te doen naar voornoemd thema. In eerste instantie betreft het een vooronderzoek, met als doel: het interviewen van nog levende getuigen uit de te beschrijven periode;

het inventariseren van archiefmateriaal. Naast relevante delen van overheidsarchieven en andere archiefinstellingen gaat het daarbij met name om materiaal dat zich mogelijk in particulier bezit bevindt, zoals correspondentie, dagboeken en andere ego-documenten; het verwerken van de gevonden informatie in een rapport dat als basis dient voor het te schrijven boek over de universiteit in de jaren 1930-1950.

(Barbara Henkes)

Geschiedschrijving van de Rijksuniversiteit Leiden

Achtergrond

De oudste universiteit van Nederland, die met het rijkste verleden en de grootste invloed, kan niet bogen op een eigen geschiedschrijving. Het verleden van de instelling die een belangrijk deel van het intellectuele leven van Republiek en Koninkrijk beheerste werd voor het laatst wetenschappelijk beschreven in 1829 door M. Siegenbeek. Sedertdien zijn er ter gelegenheid van eeuwfeesten populaire samenvattingen van bestaande literatuur verschenen. Nieuwe syntheses werden wel beproefd, maar strandden op de omvang van de taak en door de collectiviteit van de opzet.

Inmiddels deden zich twee belangrijke feiten voor. Ten eerste ontwikkelde zich in Nederland de universiteitsgeschiedenis als een eigen discipline. Dat betekende een emancipatie van het gedenkboek-karakter met louter institutionele en intellectuele aandacht. De geschiedenis van de universiteit werd geplaatst tegen de maatschappelijke achtergrond ervan. De sociale waarde van haar kennis kwam in het centrum van de belangstelling te staan.

Het nadeel van de nieuwe discipline was dat ze de universiteitsgeschiedenis los maakte van de voedingsbodem van de eigen instelling. Het voordeel ervan was dat het werk dat binnen die discipline geleverd werd ook aan de geschiedenis van de Leidse universiteit een nieuw perspectief gaf.

Die geschiedenis zelf zag ondertussen twee lacunes van ontmoedigende omvang opgevuld. Een project binnen de werkgroep elites van de vakgroep geschiedenis aan de Leidse universiteit resulteerde wel niet in de beoogde dissertatie maar wel in een omvangrijke materiaalverzameling met betrekking tot het carrièreverloop en de sociale bedding van het Leidse professoraat van het ancien régime. En in 1992 voltooidde W. Otterspeer zijn geschiedenis over de Leidse universiteit in de negentiende eeuw.

Lacunes zijn er nog, maar minder onverbiddelijk dan tien jaar geleden. Doel van dit projectvoorstel is dan ook de inventarisatie van de bestaande lacunes, de

omschrijving van een voorstel hoe die op te vullen, ten einde te komen tot een nieuwe geschiedschrijving die het oude engagement niet verloochent en dus gepubliceerd wordt in het jaar 2000, wanneer de Leidse universiteit haar 425ste stichtingsdag zal herdenken.

Problemen

Lacunes zijn er tweërlei: die waarvan de aard en de omvang de inzet van een promovendus verlangt en die waarbij de aard van het onderwerp eerder aansluit bij het lopende onderzoek van een al dan niet Leidse geleerde of dat voorgelegd moet worden aan een collectief van specialisten. Ter opvulling van de eerste wordt voorgesteld een aantal promotiebeurzen in te stellen. Met betrekking tot de tweede kan volstaan worden met het instellen van een fonds voor publikaties.

De lacunes van de eerste soort zijn:

1. Een analyse van de universiteit als bedrijf. Hierbij komen aan de orde de samenstelling en werking van het college van curatoren, de omvang en het beheer van de bezittingen van de universiteit en de algehele financiën van de instelling gedurende het ancien régime. Een dergelijke analyse is nooit ondernomen door de beperkte belangstelling van de oude universiteitsgeschiedenis. Het belang ervan voor beter begrip van de grootste onderwijsinstelling in het rijke Holland is evident, zeker gezien de toenemende afhankelijkheid van de instelling van ad hoc financiering, de verwevenheid van politiek en hoger onderwijs die daar het gevolg van was en de teloorgang van één van de essentiële kenmerken van de oude universiteit, haar onafhankelijkheid.
2. Een analyse van de Leidse studenten als sociale populatie. Hierbij dient aandacht te worden besteed aan de herkomst van de studenten, hun plaats in de stedelijke samenleving en hun carrièreperspectief na afloop van hun studie. Ook dit onderwerp geldt de periode van de oude maatschappij. Een dergelijke studie geeft antwoord op één van de belangrijkste vragen met betrekking tot het hoger onderwijs, de maatschappelijke relevantie ervan.
3. Een analyse van het onderwijs gedurende het ancien régime. Het mag vreemd klinken, maar ook voor een curriculumanalyse had de oude universiteitsgeschiedenis geen belangstelling. Aandacht dient hierbij geschonken te worden aan de ontwikkeling van het lesaanbod, de aanpassing ervan aan wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen en de aard en omvang van de onderwijscollecties van de universiteit.

Als lacunes van de tweede soort kunnen genoemd worden:

1. De wezenlijke rol van de theologische faculteit in de oude maatschappij in het spanningsveld van mentale en politieke structuren, waarvan de universiteit deel uitmaakte.
2. De rol van het Statencollege niet alleen in het onderwijs maar ook in de relaties van de universiteit met de verschillende overheden.
3. De opzet van de Nederduitse Mathematique als eerste vorm van toegepaste wetenschappelijke training in Nederland.
4. De ontwikkeling, in grote lijnen, van de dominante disciplines, zoals die zich in de twintigste eeuw aandienden.
5. Het visioen en de implementatie daarvan van de 'civitasgedachte' na de Tweede Wereldoorlog.
6. De ontwikkeling en differentiatie van het bestuursmodel van de universiteit met name na de Tweede Wereldoorlog.

Stand van zaken

Inmiddels werd via de VSB-Bank financiering gevonden voor de drie promotiebeurzen en stelde het Bureau van de Universiteit de faciliteiten voor de burzalen en een fonds voor publikatie beschikbaar. Het Siegenbeek van Heukelom-fonds werd bevoegd verklaard een bijzonder hoogleraar in de universiteitsgeschiedenis met bijzondere aandacht voor de geschiedenis van de Leidse universiteit te benoemen. De keus van de benoemingscommissie viel op W. Otterspeer.

Ook werden enkele emeriti bereid gevonden hetzij hun materiaal met betrekking tot de overige lacunes ter beschikking te stellen dan wel dit uit te werken tot een monografie over het onderwerp. Ten slotte werd een bundel artikelen over de wetenschappelijke ontwikkelingen aan de Leidse universiteit in de Twintigste Eeuw op touw gezet.

Beeoogde resultaat

Gedacht wordt aan een boek in drie delen, één over de periode 1575-1815 en één over 1815 tot 1975, geschreven door W. Otterspeer en een derde deel, een verzameling studies over de periode 1975-2000 over alle relevante onderwerpen die onderwijs, onderzoeken en bestuur betreffen, onder redactie van een nog onbekende centraalwetenschapper.

(Willem Otterspeer)

Geschiedschrijving van de Katholieke Universiteit Nijmegen

Het naderende 75-jarig bestaan van de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN) is in 1993 aanleiding geweest tot de vorming van een 'Commissie Geschiedschrijving KUN'. Uit deze commissie, die onder leiding staat van de historicus prof. dr. J.A.H.G.M. Bots, is een tweetal auteurs aangewezen, te weten prof. dr. O. Schreuder (emeritus hoogleraar cultuur- en godsdienstsociologie) en dr. J. Brabers (historicus, verbonden aan het Katholiek Studiecentrum). Zij nemen elk een periode voor hun rekening: Brabers vanaf de stichting van de KUN in 1923 tot de vroege jaren zestig, Schreuder vanaf de vroege jaren zestig tot 1998.

Gestreefd wordt naar een zogeheten integrale geschiedschrijving, waarin naast ontwikkelingen in de wetenschapsbeoefening, het onderwijs en de organisatie aandacht zal worden besteed aan uiteenlopende zaken als de studentencultuur, de sociale afkomst en de uitstroom van studenten, de plaats van de universiteit in de stad, de universitaire infrastructuur (gebouwen, laboratoria, ziekenhuis) enzovoorts.

Als vanzelfsprekend zal het bijzondere karakter van de KUN het thema vormen van deze studie. In hoeverre had de 'K' in de naam van de universiteit invloed op de inhoud van onderzoek en onderwijs? Hoe heeft zich de relatie tussen universiteit en Kerk in de loop der tijden ontwikkeld? Welke rol speelde de KUN in de katholieke emancipatie? Dat zijn enkele van de belangrijkste, en telkens terugkerende, onderzoeksvragen.

De kosten van de werkzaamheden aan en de uitgave van het boek, dat in 1998 gereed moet zijn, worden gedragen door het College van Bestuur.

(Jan Brabers)

Geschiedschrijving van de Universiteit Utrecht

Eerst was er een boek en toen een commissie. Zo gaat dat vaker in geschiedenisland. In 1994 meldde de hoofdredacteur van het Utrechts Universiteitsblad, de historicus drs. Sander van Walsum, zich bij het College van Bestuur met het verzoek om enige maanden vrijstelling te krijgen teneinde een boek te schrijven over de Utrechtse Universiteit in de Tweede Wereldoorlog. 1995 zou een herdenkingsjaar worden en daar paste ook een gedenkboek bij.

Het College van Bestuur voelde daar wel voor en was ook bereid geld uit te trekken voor de publicatie van het boek. Wel werd als voorwaarde gesteld dat enige historici van de Vakgroep Geschiedenis het onderzoek zouden begeleiden. Die begeleiding werd uitgevoerd door prof. dr. W. W. Mijnhardt en dr. L. J.

Dorsman. Tijdens de voorbereiding van de studie over de oorlogstijd werd echter steeds vaker gesproken over een vervolg. Zou het niet mooi zijn, zo was de gedachte in het Bestuursgebouw, als uit dit project een permanente commissie ontstond, jaarlijks met een vast bedrag te honoreren, die de geschiedschrijving van de Universiteit Utrecht ter hand neemt?

Die commissie kwam er. Toen in april, tijdens een alumnidag in de Janskerk te Utrecht, het boek 'Ook al voelt men zich gewond. De Utrechtse universiteit tijdens de Duitse bezetting 1940-1945' van Van Walsum werd gepresenteerd, is de Commissie Geschiedschrijving haar werk begonnen. Ze wordt voorgezeten door prof. dr. W. W. Mijnhardt en bestaat verder uit dr. L. T. G. Theunissen (geschiedenis van de natuurwetenschappen), mevr. dr. M. van de Vrugt (rechtsgeschiedenis) en dr. L. J. Dorsman (secretaris). De commissie geschiedschrijving is ondergebracht bij de Faculteit Letteren, het budget wordt beheerd door de directeur van die Faculteit. De commissie verkeert in de lastige positie dat ze van het beschikbare bedrag van vijftigduizend gulden per jaar wél regelmatig een boek zal kunnen uitgeven, maar daar géén grootschalig project voor de geschiedschrijving van de universiteit van kan opzetten.

Het werk van de commissie is begonnen met het laten samenstellen van een bibliografie van publicaties die de geschiedenis van de Utrechtse universiteit betreffen (en in de afgelopen twintig jaar verschenen). Er is toen besloten zich voorsnóg te richten op de negentiende en twintigste eeuw omdat die er relatief bekaaid afkwamen. Thematisch werd ook een keuze gemaakt: het zou voorlopig moeten gaan om de relatie tussen enerzijds wetenschap/universiteit en anderzijds de samenleving.

In maart jl. is ter gelegenheid van het lustrumjaar 1996 als eerste vrucht van de commissie een bundel geleerdenportretten verschenen van personen die op het gebied van de vermaatschappelijking van de universiteit een belangrijke rol hebben gespeeld. Aan de hand van een dergelijke figuur is geprobeerd ook diens werkomgeving, de faculteit of het vakgebied, te beschrijven. Het gaat dus om exemplarische figuren. Met deze bundel in de hand zal worden getracht onderzoek op verschillende terreinen te stimuleren. (Aan deze bundel, die is verschenen onder de titel *Zes keer zestig. 360 jaar universitaire geschiedenis in zes biografieën*, wordt verderop in de *Nieuwsbrief* aandacht besteed, m.w.)

Contactadres: Commissie Geschiedschrijving Universiteit Utrecht, t.a.v. Leen Dorsman, Vakgroep Geschiedenis, Kromme Nieuwe Gracht 66, 3512 HL Utrecht; tel.: 030-2536441.

(Leen Dorsman)

Inge de Wilde
Groningse vrouwelijke studenten en docenten 1871-1919

Inge de Wilde bereidt een dissertatie voor (UvA; Prof. Dr J. C. H. Blom en Prof. Dr C. J. M. Schuyt) over de eerste generaties vrouwelijke studenten en docenten aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). De Groningse universiteit kende de eerste vrouwelijke student in ons land, Aletta H. Jacobs (1854-1929) die in 1871 aan haar studie geneeskunde begon. In 1907 verwelkomde de RUG in de persoon van Dr Marie E. Loke (1870-1916) ook de eerste Nederlandse 'lectrix' (in de Nieuw-Franse taal en letterkunde). In het proefschrift wordt nagegaan of deze primeurs op toeval berustten of dat de liberale traditie in Groningen ook 'vrouwenstudie' heeft gestimuleerd. De houding van de hoogleraren tegenover de meisjesstudenten wordt geanalyseerd en in het bijzonder wordt aandacht besteed aan het werk van de Groningse Prof. Dr. G. Heymans (1857-1930), die in 1910 het boek *Die Psychologie der Frauen* publiceerde. Tot slot wordt de relatie van de meisjesstudenten en de Groningsche Vrouwelijke Studentenclub 'Magna Pete' tot de vrouwenbeweging in kaart gebracht.

(Inge de Wilde)

Het walvisboek van Adriaen Coenen (1584-85)
Een facsimile editie door Florike Egmond en Peter Mason

Adriaen Coenen en zijn werk

Twee rijk geïllustreerde manuscripten vervaardigd door de 16e-eeuwse Hollander Adriaen Coenen(sz) van Schilperoort -het *Visboek* en het *Walvisboek*- die beide als topstukken verschillende malen te zien zijn geweest op tentoonstellingen in Nederland, België en Duitsland, dienen hoognodig toegankelijk gemaakt te worden voor een veel breder, internationaal publiek.

Adriaen Coenensz van Schilperoort (1514-na 1585) werd geboren in Scheveningen als zoon van een plaatselijke visser. Na een leertijd als assistent van de veilingmeester van de Scheveningse visafslag werkte hij zich op tot groothandelaar in verse en gedroogde vis, 'schrijver' (veilingmeester) van de visafslag, 'strandvonder' van een deel van de Zuidhollandse kunst en plaatselijk bestuurders in Scheveningen en Den Haag. Bovendien stond hij in contact met hoge ambtenaren en juristen in Habsburgse dienst. Zijn verbindingen met de in Holland net opkomende universitaire wereld dateren uit de laatste jaren van zijn

leven, toen hij in contact stond met enkele hoogleraren aan de Leidse universiteit, onder wie Rembert Dodoens (Dodonaeus).

Er bestaan nog twee van Adriaen Coenens voltooid manuscripten. Het *Visboek* omvat 412 folio's en werd geschreven tussen 1577 en het begin van 1579. Het ingebonden manuscript is in het bezit van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Het *Walvisboek* uit de vroege jaren 1580 bevindt zich in de bibliotheek van de Antwerpse Dierentuin.

Coenens geschriften zijn cruciaal voor een beter begrip van volkscultuur en volks kennis in het 16e-eeuwse Europa. De door hem vervaardigde afbeeldingen van de 'wonderen der natuur' geven hem een bijzondere plaats in de illustratiegeschiedenis van de natuurlijke historie. Zijn mededelingen over het visserijbedrijf, de visstand en de vishandel vormen een belangrijke bron voor de economische en ecologische geschiedenis. Coenens activiteiten als verzamelaar en 'encyclopedisch' auteur zijn van grote betekenis voor de wetenschapsgeschiedenis en de geschiedenis van het verzamelen. Nader onderzoek naar zijn professionele en vriendschappelijke contacten, naar de kringen waarin hij zich bewoog, kan voorts licht werpen op de connecties tussen volks kennis, praktijkervaring, en de universitair-wetenschappelijke wereld.

Coenen was in de eerste plaats een man van de praktijk. Zijn 'praktijkkennis' vulde hij aan uit geleerde publikaties. Zijn gebruik van klassieke bronnen is daarbij van bijzonder belang. Coenen kende geen Latijn. Via compilatiewerken en de vertalingen die in zijn tijd in druk beschikbaar kwamen had hij niettemin toegang tot het werk van onder meer Plinius, Aelianus, Augustinus, Isidorus van Sevilla en Albertus Magnus; voorts verwijst hij regelmatig naar de werken van een aantal 16e-eeuwse geleerden zoals Rondelet, Belon, Olaus Magnus, Münster en Gessner.

De facsimile

De facsimile-editie betreft het Antwerpse *Walvisboek* dat ruim 100 pagina's omvat. Bijna elke bladzijde bestaat uit zowel tekst als gekleurde illustratie(s), beide vervaardigd door Adriaen Coenen. De editie zal bestaan uit de volgende delen:

1. de facsimile (in kleur) van het *Walvisboek*.
2. transliteratie van de tekst van het *Walvisboek* (waarschijnlijk met daarbij een Engelse vertaling van het geheel of van de belangrijkste passages).
3. een begeleidend boek gebaseerd op reeds gepubliceerde en nog in voorbereiding zijnde artikelen. Daarin komen zeker aan de orde:
 - a. Zijn biografie

- b. Zijn plaatsing binnen de sociale, politieke en intellectuele context van de 16e-eeuwse Nederlanden.
- c. Iconografische en kunsthistorische aspecten van zijn illustraties, met daarin bijzondere aandacht voor zijn afbeeldingen van walvissen en andere bijzondere zeewezens, etnografica en exotica.
- d. Zijn gebruik van geschreven bronnen en de betekenis daarvan voor het onderzoek naar kennisoverdracht.

Het facsimile project vindt plaats in nauwe samenwerking met de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde te Antwerpen. Suggesties en aanbevelingen zijn van harte welkom.

Correspondentieadres: Florike Egmond, 3e Weteringdwaarsstraat 13-I, 1017 TA Amsterdam, tel. 020-6256889; e-mail: egmond@mgs.fhk.eur.nl.

(Florike Egmond)

Peter Baggen & Ido Weijers
'Bildung' en de vormende taken van de universiteit

Peter Baggen en Ido Weijers zijn als assistent in opleiding en als postdoctoraal onderzoeker verbonden aan de vakgroep Algemene Pedagogiek van de Katholieke Universiteit Nijmegen. Met hun onderzoek willen zij structurele ontwikkelingen in het Nederlandse universitaire onderwijs gedurende de 19e en 20e eeuw in kaart brengen. Daarbij maken Baggen en Weijers gebruik van de drie-dimensionale analysemethode. Om te beginnen analyseren zij het universitaire onderwijs in relatie tot de ontwikkeling van het onderwijssysteem in het algemeen en van het middelbaar onderwijs in het bijzonder. Verder analyseren zij het universitaire onderwijs in relatie tot de ontwikkeling van pedagogische denkbeelden en praktijken op het gebied van het hoger onderwijs.

Het gebruik van deze analysemethode leidt Baggen en Weijers tot de conclusie dat in de moderne geschiedenis van de Nederlandse universiteit drie knooppunten zijn aan te wijzen. Het eerste knooppunt bevindt zich op het breukvlak van de 18e en 19e eeuw; in deze periode worden de fundamenteen gelegd voor een nationaal bestel van hoger onderwijs. Het tweede knooppunt bevindt zich op het breukvlak van de 19e en 20e eeuw; in deze periode maakt het moderne, empirische onderzoek zijn opwachting aan de universiteit. Het derde en laatste knooppunt dat Baggen en Weijers onderscheiden, behoort niet tot de voltooid verleden tijd van de geschiedenis. Integendeel, het betreft hier een historie die nog in de maak is. Om het onvoltooide en open karakter van deze

'geschiedenis' te benadrukken, mengen Baggen en Weijers zich uitdrukkelijk in het onderwijspolitieke debat over de toekomst van het universitaire onderwijs. Een eerste neerslag van de resultaten van hun onderzoek is te vinden in *De toekomst van de universiteit* (Amsterdam University Press, 1995).

Adres: Peter Baggen en Ido Weijers, Vakgroep Algemene Pedagogiek, Katholieke Universiteit Nijmegen, postbus 9104, 6500 HE, Nijmegen. Tel. 024-3612293.

(Peter Baggen)

Harro Maat
Veranderende noties van landbouwkunde;
de historische ontwikkeling van het tropisch landbouwonderwijs
aan de Landbouwuniversiteit Wageningen

De oorsprong van de moderne landbouwwetenschappen wordt vrij algemeen gelegd bij de verspreiding van het werk van J. von Liebig vanaf de jaren veertig van de vorige eeuw. In Nederland werd het werk van Liebig overgenomen (hoewel zeker niet klakkeloos) door de Utrechtse chemicus G.J. Mulder. Hem interesseerden de landbouwkundige implicaties echter in mindere mate. Aan de in 1876 opgerichte Rijkslandbouwschool te Wageningen werd de organische chemie wel onderwezen, maar het door Liebig voorgestane experimentele laboratoriumonderzoek werd pas rond de eeuwwisseling gezichtsbepalend voor deze instelling. Naast de Nederlandse landbouw kregen de culturen in de koloniën in Wageningen ook veel aandacht. Zo'n tweederde van de Wageningse studenten volgde een opleiding in de koloniale land- of bosbouw. De landbouwkundige ontwikkelingen in voormalig Nederlands Indië zijn weer anders dan in het moederland. Of, zoals de botanicus F.A.F.C. Went het in 1908 uitdrukte, 'men heeft de fout, in Europa gemaakt, om de chemie als voorlichtster van den landbouw een eerste zoo niet de eenige plaats te geven, vermeden.' Went zelf ziet de voortrekkersrol in de koloniale landbouw vervuld door de plantkunde. Bovendien heeft hij een uitgesproken afkeer van de Wageningse benadering van de landbouwkundige problematiek.

Uit deze korte schets wordt duidelijk dat in de decennia rond de eeuwwisseling het zeker geen uitgemaakte zaak was wat een wetenschappelijke benadering van de landbouw voorstelt. Duidelijk is ook dat hier meerdere wetenschappelijke disciplines mee gemoeid zijn. In mijn onderzoek staat dan ook niet een wetenschappelijke discipline centraal, maar het hoger onderwijs in de

landbouwkunde. Vanuit het onderwijs wordt telkens de vraag gesteld op welke taken een landbouwkundige moet worden voorbereid, welke wetenschappelijke disciplines onderwezen moeten worden, hoe het onderwijs vorm te geven, etc. Hierbij richt ik me hoofdzakelijk op het hoger onderwijs in de *tropische* landbouwkunde.

Het is de bedoeling de ontwikkeling van de tropische landbouwkunde te analyseren vanaf haar oorsprong tot in de huidige tijd. Daarbij worden drie constituerende factoren onderscheiden. In de eerste plaats de wetenschappelijke tradities. De genoemde organische chemie en plantkunde staan in de moderne traditie van de reductionistische experimentele wetenschappen. Van vroeger datum is het idee dat de landbouwkunde een alomvattende of synthetiserende wetenschap is. Als zodanig werd het al in 1815 onder de naam 'landhuishoukdkunde' aan de Nederlandse universiteiten geïntroduceerd, maar ook spoedig weer afgeschaft. Het eenheidsidee komt tegenwoordig nog tot uitdrukking in het gegeven dat de Wageningse universiteit slechts één faculteit telt. De disciplinaire versnippering is echter niet aan het landbouwonderwijs voorbij gegaan. Om daar een tegenwicht aan te bieden wordt bijvoorbeeld in de jaren vijftig het vak 'algemene landbouwkunde' ingesteld, verplicht voor alle studierichtingen. Een andere traditie, afkomstig uit de Leidse Indologenopleiding, is de taal-, land- en volkenkunde, later overgaand in niet-westerse sociologie. Een tweede invloedrijke factor is de Nederlandse overheid. Dit betreft dan vooral het onderwijsbeleid en het (koloniale) landbouwbeleid. In het (koloniale) landbouwbeleid zijn het vooral de landbouwvoorlichtingsdienst en de oprichting van proefstations die de oriëntatie van de landbouwkundig ingenieur bepalen. Voor het koloniale beleid is vijf decennia geleden de ontwikkelingssamenwerking in de plaats gekomen, van waaruit weer andere eisen aan landbouwkundigen werden gesteld. De derde factor betreft de institutionele omgeving van het tropisch landbouwonderwijs. Het hoger landbouwonderwijs wordt gegeven aan een zelfstandige instelling. Dit betekent dat zij een positie heeft weten te handhaven tussen andere instellingen van landbouwonderwijs. De zelfstandige positie betekent ook dat de opleiding een aantal 'Wageningse trekjes' bevat.

Een analyse van de ontwikkeling van de landbouwkunde staat ook voor een historische ontwikkeling van de Landbouwniversiteit Wageningen. Het archief en de bibliotheek van deze instelling vormen dan ook de belangrijkste leverancier van het bronnenmateriaal. Verder valt er in het bovenstaande een zekere omslag in de ontwikkeling van het tropisch landbouwonderwijs te lezen. De centrale hypothese van het onderzoek is dan ook dat er een overgang heeft plaatsgevonden van een landbouwkundige opleiding waar de verbetering van de landbouw vanuit de experimentele natuurwetenschappen wordt onderwezen, naar

een opleiding waar het aanleren van een reflexieve houding ten aanzien van zowel wetenschappelijke als maatschappelijke ontwikkelingen centraal staat. Het eerste type opleiding is feitelijk al voltooid in de jaren dertig, maar komt in de jaren vijftig en zestig goed tot uiting. In dezelfde jaren zestig zijn ook al de eerste tekenen van de omslag herkenbaar, een proces dat nog steeds gaande is.

Adres: Harro Maat, Werkgroep TAO, Nieuwe Kanaal 11, 6709 PA, Wageningen.

(Harro Maat)

Nieuwe publikaties / Publications récentes

Bespreking

S. Zijlstra, *Het geleerde Friesland - een mythe? Universiteit en maatschappij in Friesland en Stad en Lande ca. 1380-1650*. Fryske histoaryske Rige XIII (Fryske Akademy; Ljouwert 1996) 344 p., ISBN 90-6171-817-1, fl.75,-; diskette 'kompjûterbestân' fl.25,-

Het boek vormt de uitkomst van een onderzoek naar de universitaire vorming van de Friezen en Groningers tot 1650. Op basis van prosopografisch onderzoek ondergraaft Zijlstra de opvatting van de uitzonderlijke geletterdheid van de Friezen en Groningers in de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd; zij mag wat hem betreft een mythe worden genoemd. In het eerste deel van het boek komt de auteur tot een bepaling van het aantal Friese studenten in de betreffende periode; het blijken er ca. 6000 te zijn geweest. In het tweede, veel omvangrijkere deel, stelt hij vast wat de plaats was van deze afgestudeerden in de Friese en Groningse samenleving. Achtereenvolgens komen daarbij de geestelijken, bestuursambtenaren en juristen, gestudeerden in het notariaat en het leger, de loopbaan van medici en wiskundigen en, tenslotte, de carrières in het onderwijs aanbod. De ontwikkelingen in Friesland en Groningen worden voortdurend met elkaar vergeleken.

De basis van het boek wordt gevormd door een databestand van ruim 6000 geïmmatriculeerde Friezen en Groningers tot 1650. Hierin worden hun wetenschappelijke vorming, hun levensloop en hun verwantschaps-betrekkingen beschreven. Dit geautomatiseerde databestand kan voor fl.25,- worden besteld bij de Fryske Akademy, tel. 058 2131414, fax 058 2131409.

Het geleerde Friesland - een mythe? valt te prijzen om de heldere schrijfstijl en de onverschrokken wijze waarop een opvatting wordt onderuit gehaald die lang van waarde is geweest voor de Friese identiteit. Als prosopografische studie mag het boek bovendien ten voorbeeld worden gesteld vanwege de controleerbaarheid van de kwantitatieve gegevens die eraan ten grondslag liggen; zij worden allemaal gepresenteerd. Daarnaast kan het tevens worden gelezen als een overzichtelijke instellingengeschiedenis van de twee Noordelijkste provincies. De onderzoeksconclusies die de Friese mythe ondergraven, komen in grote lijnen overeen met die van prosopografisch onderzoek naar studenten door J.A.H. Bots ea. (*Noordbrabantse studenten 1550-1750*), A.J. Bijsterveld (*Laverend tussen kerk en wereld*), H. de Ridder-Symoens (in diverse artikelen) en W. Frijhoff

(*La société néerlandaise et ses gradués 1575-1814*), met name als het gaat om het profiel van de student en de academische scholing van professionele groepen. Een echte kwantitatieve vergelijking van studentenpopulaties in binnen-én buitenland heeft echter niet kunnen plaatsvinden, aangezien er geen onderzoek bestaat dat met dezelfde methode is benaderd, dus op dezelfde wijze gegevens heeft gegenereerd. Wellicht is de mythe daarom toch nog wat te snel naar het rijk der fabelen verwezen.

(Marc Wingens en Arnoud Jan Bijsterveld)

Mirjam de Baar, Machteld Löwensteyn, Marit Monteiro en Agnes Sneller, *Choosing the Better Part. Anna Maria van Schurman (1608-1678)*. International Archives of the History of Ideas 146 (Dordrecht/Boston/Londen: Kluwer Academic Publishers 1996), ISBN 0-7923-3799-9, fl.180,-.

Deze studie is een vertaalde en bewerkte uitgave van het in 1992 verschenen *Anna Maria van Schurman (1607-1678). Een uitzonderlijk geleerde vrouw* (Zutphen: Walburg Pers). Dit boek over Van Schurman was een uitvloeisel van één van de door de Stichting Vrouwengeschiedenis van de vroegmoderne tijd georganiseerde interdisciplinaire studiedagen.

De Engelse editie bevat de negen bijdragen die ook in de Nederlandse uitgave zijn te vinden. Deze artikelen belichten verschillende facetten van het leven en werk van Anna Maria van Schurman. Het historiografisch artikel waarin de literatuur en beeldvorming rond Van Schurman besproken wordt, is enigszins herzien en aangevuld met na 1992 verschenen literatuur. De Engelse uitgave is uitgebreid met een chronologisch overzicht van het leven van Anna Maria van Schurman en wordt voorafgegaan door een nieuwe inleiding.

De *Dissertatio* van Anna Maria van Schurman

In het najaar van 1996 zal bij uitgeverij Xeno te Groningen een Nederlandse vertaling verschijnen van de *Dissertatio* van Anna Maria van Schurman. Deze uitgave zal worden ingeleid door Angela Roothaan.

Hervé Jamin (eindred.), *Zes keer zestig. 360 jaar universitaire geschiedenis in zes biografieën* (Utrecht; Universiteit Utrecht, 1996) 80 p., ISBN 90 393 1473 X, fl.5,- gedurende de lustrumperiode (26 maart - 18 oktober 1996), daarna fl.27,50

Deze publikatie, uitgegeven ter gelegenheid van de 360e Dies Natalis van de Universiteit Utrecht, bevat de volgende biografieën:

- A. Pietersma, *Cornelis Booth: bibliothecaris en burgemeester*
- A. Hamilton, *Adriaan Reland: Outstanding Orientalist*
- L. Palm, *Evert Jacob van Wachendorff: een wereld van planten*
- R. Visser, *Jan Bleuland: hartstochtelijk verzamelaar*
- G. Hooykaas, *George Willem Vreede: schrijvende Don Quichotte*
- M. Bosch, *Johanna Westerdijk: ambassatrice voor de wetenschap*

(Zie ook de bijdrage van Leen Dorsman over de Commissie Geschiedschrijving van de Universiteit Utrecht, elders in dit nummer.)

Annemarie Kerkhoven, *Beeld van de psychiatrie 1800-1970. Historisch bezit van de psychiatrische ziekenhuizen in Nederland* (Stichting Museum en Documentatiecentrum Geestelijke Gezondheidszorg / Waanders Uitgevers; Zwolle 1996), 256 p., ISBN 90 400 9750 X, fl.75,-.

Verspreid over de psychiatrische ziekenhuizen in Nederland is een grote hoeveelheid voorwerpen, foto's, tekeningen en schilderijen bewaard gebleven die getuigenis afleggen van de zorg voor psychiatrische patiënten in een ver en nabij verleden. In het boek *Beeld van de psychiatrie 1800-1970* is een unieke selectie van bijna 260 van deze vaak veelzeggende en zeldzame materialen afgebeeld en voorzien van informatieve, boeiende achtergrondinformatie. De getoonde objecten en afbeeldingen geven een gevarieerde, gedetailleerde en indringende impressie van de historische ontwikkeling van de psychiatrie in Nederland: van dol- en gasthuizen van vóór 1800, elektriseermachines, therapeutische baden en paviljoenstelsels uit de negentiende eeuw, prikklokken voor de verpleging, gestichtsgeld, tekeningen en maaksels van patiënten tot psychologische tests en therapeutische apparatuur uit het midden van deze eeuw.

De beschrijvingen en illustraties van de afzonderlijke voorwerpen, foto's en prenten zijn in een ruimere historische context geplaatst in vijf bondige historische inleidingen die in grote lijnen de geschiedenis schetsen van de psychiatrie in Nederland van 1800 tot 1970. Thema's die daarin steeds aan bod

komen zijn de patiënten, het personeel, de therapieën en de architectuur van de ziekenhuizen.

Beeld van de psychiatrie 1800-1970 geeft in woord, maar vooral ook in beeld een handzaam, fraai en gedegen overzicht van de omgang met psychiatrische patiënten in de Nederlandse inrichtingen gedurende met name de 19de en 20ste eeuw. Het boek is rijk geïllustreerd met 210 zwartwit foto's en 48 kleurenfoto's.

Peter Jan Knegtmans, Paul Schulten en Jaap Vogel, *Collaborateurs van niveau. Opkomst en val van de hoogleraren Schrieke, Snijder en Van Dam* (Vossius Pers - AUP; Amsterdam 1996) ISBN 90 5629 002 9, ca. fl.59,-

Collaborateurs van niveau zal over enkele weken verschijnen. Het vertelt het levensverhaal van de drie aanvankelijk zeer succesvolle hoogleraren Jan van Dam, Jaap Schrieke en Geerto Snijder. Vóór de oorlog genoten zij niet alleen het prestige dat bij hun ambt hoorde, ze werden ook vanwege hun wetenschappelijke en maatschappelijke verdiensten gewaardeerd. Tijdens de oorlog stelde het drietal zijn talenten om uiteenlopende redenen in dienst van de Duitse bezetters. De archeoloog Geerto Snijder ontpopte zich tot nationaal-socialistisch ideoloog en werd president Nederlandse Cultuurkring en later van de Cultuurraad. De germanist Jan van Dam accepteerde uit Duitse handen een benoeming tot secretaris-generaal van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming om het onderwijs (opnieuw) te pacificeren. De Indisch-staatsrechtgeleerde Jaap Schrieke vervulde in opdracht van diezelfde Duitse autoriteiten het ambt van secretaris-generaal van Justitie. Na de oorlog moesten zij vanwege hun collaboratie langdurige vrijheidsstraffen uitzitten. Jaap Schrieke werd aanvankelijk zelfs ter dood veroordeeld.

Gezien hun vooroorlogse carrières is het etiket van opportunisme en rancune, dat zo vaak op collaborateurs wordt geplakt, op hen niet van toepassing. De auteurs van *Collaborateurs van niveau* concluderen dan ook dat deze drie geleerden door hun oriëntatie in hun wetenschappelijke disciplines tot sympathie en zelfs bewondering voor het Duitse nationaal-socialisme kwamen. Zij leveren zo een bijdrage aan een in Nederland nog vrijwel onverkend stuk wetenschapsgeschiedenis. Door hun biografische werkwijze wordt bovendien een vollediger beeld geschetst van deze uit de oorlogsliteratuur bepaald niet onbekende collaborateurs.

(Jaap Vogel)

P. J. van Baalen, *Management en Hoger Onderwijs. De geschiedenis van het academisch management-onderwijs in Nederland* (Eburon; Delft 1995) ISBN 90 5166 457 5

Het academisch management-onderwijs is volop in beweging. In Amerika spreekt men sinds het midden van de jaren tachtig van een business school-crisis; in Engeland doen zich vergelijkbare crisisverschijnselen voor. In Europa lijkt men zich langzaam af te keren van het Amerikaanse managementonderwijs dat sinds de jaren zestig model stond voor de Europese universitaire managementscholen. Tegelijkertijd vindt een herwaardering plaats van Europese universitaire tradities op het gebied van de bedrijfswetenschappen.

In het proefschrift wordt tegen die achtergrond de geschiedenis van het academisch management-onderwijs in Nederland beschreven. Het uitgangspunt voor de studie is dat dit type onderwijs zich volgens cultuur-specifieke patronen heeft ontwikkeld. Cultuur-specifiek wil zeggen dat de ontwikkeling in belangrijke mate afhankelijk is van de specifieke kenmerken van een nationaal hoger onderwijsstelsel. De studie laat zien hoe als gevolg van een geleidelijke verschuiving van een wetenschaps- naar een maatschappijgeoriënteerd hoger onderwijsbestel ideeën over interdisciplinaire, probleem- en praktijkgerichte bedrijfskunde konden postvatten. Bij de beschrijving wordt gebruik gemaakt van begrippen uit de moderne wetenschaps- en professiesociologie.

Het proefschrift beschrijft de ontwikkelingen over een periode van honderdvijftig jaar. Er wordt bovendien veel aandacht besteed aan parallelle ontwikkelingen in Amerika, Duitsland, Engeland, Frankrijk en België en de betekenis die deze ontwikkelingen hebben gehad voor de ontwikkelingen in Nederland.

(Peter van Baalen)

Albert E. Kersten, *Een Organisatie van en voor Onderzoekers, De Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.) 1947-1988* (Van Gorcum & Comp.; Assen 1996) VI + 470 p., ISBN 90 232 3051 5, fl.95,-

ZWO, de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek ontstond na de oorlog na ruim vier jaar discussie over de coördinatie en stimulering van fundamenteel onderzoek. Nederland moest de wetenschappelijke achterstand met andere landen inhalen. Aanvankelijk zagen de universiteiten de nieuwe en tijdelijke organisatie als het paard van Troje voor hun onderzoek. Men

was beducht voor centralisatie, onttrekking van onderzoek aan de universiteiten en achterstelling van de geesteswetenschappen ten gunste van de natuurwetenschappen. Een *Organisatie van en voor Onderzoekers* doet uitvoerig verslag van de wordingsgeschiedenis van ZWO, haar ontwikkeling tot tweedegeldstroomorganisatie en de overgang naar haar opvolger, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, NWO.

Op 1 april 1950 trad de ZWO-wet in werking. Het budget bedroeg dat jaar 1,5 miljoen gulden, aangevuld met vijftien gulden die de eerste drie bureaumedewerkers op de eerste werkdag bijeen hadden gebracht. De eerder opgerichte stichting FOM conformeerde zich maar moeilijk aan het ZWO-regime door bestuurlijke verschillen. Zo had FOM een raad van bestuur waarin werkgroepleiders zitting hadden die vervolgens over hun eigen onderzoekplannen een beslissing namen voor financiering. De rivaliteit tussen beide organisaties (en ook met de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen) leidde ertoe dat ZWO een volgend 'koekoeksei' niet zou dulden. Om haar vernieuwende taak, met kwaliteit van onderzoek als kenmerk, uit te voeren dienden nieuwe stichtingen zich dan ook onder de administratieve ZWO-paraplu te schikken.

Einde jaren zestig, begin zeventig verschoof onder druk van maatschappelijke ontwikkelingen het ivoren-torenidee 'zuiver-wetenschappelijk' naar onderzoek dat ook 'maatschappelijk relevant' zou zijn. Zo groeide de aandacht voor sociale vraagstukken, maar slaagde de organisatie er door onvoldoende affiniteit met dit gebied niet in hier de gewenste ordening en planning te bereiken. Van een kentering was dus geen sprake.

In de jaren tachtig ontwikkelde de introverte, maar meer maatschappelijk gerichte organisatie nieuwe instrumenten om tot een actiever beleid voor de stimulering van het wetenschappelijk onderzoek te komen. Het *bottom-up*-beginsel, waarbij onderzoekers een belangrijke stem hebben, bracht ZWO echter in ernstig conflict met de geldschietster, het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.

F.R.H. Smit, J. Kingma, *Gids voor onderzoek naar de geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen* (RUG; Groningen 1996) 60 p., ISBN 90 367 0612 2

Dit boekje verschijnt onder auspiciën van de Commissie Geschiedschrijving Rijksuniversiteit Groningen, waarover eerder in deze *Nieuwsbrief* al is geschreven. De gids is bedoeld als hulpmiddel voor onderzoekers die zich willen bezighouden

met onderwerpen die de geschiedenis van de Groningse universiteit betreffen. In enkele inleidende paragrafen koppelen de auteurs de beoogde geschiedschrijving van de RUG aan de (korte) traditie van de discipline universiteitsgeschiedenis en geven zij de historiografische leemten aan die de Commissie heeft geconstateerd. Vervolgens worden de gedrukte en ongedrukte bronnen die de RUG betreffen, gepresenteerd, waaronder de diverse gedenkboeken en de archivalia in het universiteitsarchief. De niet-schriftelijke bronnen, zoals de voorwerpen in het Universiteitsmuseum, komen eveneens aan bod. De *Gids* eindigt met enkele handige overzichten, een literatuurlijst en een zaakregister.

(Marc Wingens)

Peggy Blumenthal, Craufurd Goodwin, Alan Smith and Ulrich Teichler (ed.), *Academic Mobility in a Changing World. Regional and Global Trends*. Higher Education Policy 29 (Jessica Kingsley Publishers; London 1995) 250 p., ISBN 1 85302 545 3 hb, £35.00

This book examines the political factors which are changing the context within which academic mobility occurs. The end of the Cold War has given rise to the political phenomenon of ethnicity and the disintegration of larger countries. At the same time, computerisation and improved international communication and transportation mean that journeys to distant destinations can now be completed in a matter of hours, whilst our access to information has become almost instantaneous. Against this background, the book looks at such areas as the internationalisation of higher education, world regionalism and educational exchange programmes.

Contents:

- Introduction by the Editors
- David Leyton-Brown, York University, North York, Ontario, *Political Dimensions of Regionalisation in a Changing World*
- Gary Hufbauer and Anup Malani, Institute for International Economics, Washington, DC, *Economic Dimensions of Regionalism*
- Robert Picht, Deutsch-Französisches Institut, Ludwigsburg, *Cultural Dimensions of Regionalisation*
- Malcolm Skilbeck and Helen Connell, OECD, Paris, *International Education from the Perspective of Emergent World Regionalism: The Academic, Scientific and Technological Dimension*

- Gisela Baumgartz-Gangl, European Institute of Education and Social Policy, Paris, *Developments in the Internationalisation of Higher Education in Europe*
- Alan Smith, Director (Education) of the European Cultural Foundation, *Regional Cooperation and Mobility in a Global Setting: The Example of the European Community*
- Karl Roeloffs, Former Secretary-General of the Deutscher Akademischer Austauschdienst, Bonn, *Academic Mobility Programmes in a Regional Context : A German Viewpoint*
- Ladislav Cerych, Former Director of the European Institute of Education and Social Policy of the European Cultural Foundation, currently Consultant for the TEMPUS Programme, *East-West Mobility Within Europe: Trends and Issues*
- Tamas Lajos, Technical University of Budapest, *The Hungarian Experience of Academic Cooperation with North America and the EC*
- S.P. Merkurlev, St Petersburg University, *Academic Mobility in Russia*
- Eva Egron-Polak, International Division, Association of Universities and Colleges of Canada, *International Cooperation Activities of Canadian Universities: North America and other Current Trends*
- Stanley N. Katz, American Council of Learned Societies, New York, *The Future of Educational Exchange in North America: A view from the United States*
- Sylvia B. Ortega Salazar, Universidad Autonoma Metropolitana-Azcapotzalco, Mexico City *From Treat to Opportunity: A New Perspective for the Development of international Education in North America*
- Eunice Ribeiro Durham, NUPES - University of São Paulo, *Academic Mobility and Exchange in Brazil*
- Yoshiya Abe, Aichi Gakuin University, *Japan and International Academic Mobility in Asia and the Pacific*
- Wichit Srisa-An, Permanent Secretary for University Affairs, Bangkok, *Academic Mobility in South-East Asia and the Role of Thai Higher Education*
- Elisabeth Andersen, *International Education in Australia: Historical Trends, Current Developments and Challenges for the Future*
- Salah Morsi, Secretary-General, Supreme Council of Universities, Cairo, *International Academic Cooperation in the Arab Region: Past, Present and Future*
- T. L. Maliyamkondo, Executive Director, Eastern and Southern Africa Research Universities Programme, Dar es Salaam, and Anthony Smallwood, Deputy Director, ERASMUS Bureau, Brussels, *Regional Cooperation and Mobility in Higher Education: The Implications for Human Resource Development in Sub-Saharan Africa and the Relevance of Recent Initiatives in Europe*

- Ulrich Teichler, Universität-Gesamthochschule Kassel, *Research on Academic Mobility and International Cooperation in Higher Education: An Agenda for the Future*
- Craufurd D. Goodwin, Department of Economics, Duke University, Durham, NC, *Academic Mobility in a Changing World: Concluding Reflections on the Issues at Stake*
- Albert Over, *Bibliography*

Arnold Burgen (ed.), *Goals and Purposes of Higher Education in the 21st Century*. Higher Education Policy 32 (Jessica Kingsley Publishers; London 1995) 250 p., ISBN 1 85302 547 X hb, £ 27.50

Based on a recent workshop held by the Academia Europaea, this collection draws together essays by a number of prominent writers in the field of higher education research.

Taking as its central theme the direction in which national (and international) higher education systems are moving as we approach the 21st century, the book contains both assessments of specific higher education systems and analyses of cross-national trends. It tackles such issues as higher education training, quality assessment and university autonomy, unified/binary higher education systems, confronting changes in the socioeconomic structure, and higher education in an ageing society. The book will be indispensable to all those who are concerned with the future of higher education in times of rapid change.

Arnold Burgen is ex-President of Academia Europaea and is a member of Dept of Pharmacology, University of Cambridge.

Contents:

- *Introduction*
- Daniel Bloch, St. Martin à Heres, France, *University Education in France: Assessment and Prospect*
- Wolfgang Mittler, Frankfurt am Main, Germany, *Higher Education in Eastern Europe*
- Ulrich Teichler, Kassel, Germany, *Higher Education in Japan*
- Martin Trow, Berkely, USA, *Continuity and Change in American Higher Education*
- Juan Rojo Alaminos, Madrid, Spain, *University Autonomy and the Search for Quality*

- Henk van der Molen, Rotterdam, Netherlands, *Creation, Transfer and the Application of Knowledge through the Higher Education System*
- Guy Neave, Paris, France, *Training for Academia: Muse or Management?*
- Ulrich Teichler, Kassel, Germany, *Higher Education and New Socioeconomic Challenges*
- Eric de Corte, Louvain, Belgium, *New Perspectives in Learning and Teaching in Higher Education*
- Walter Perry, Edinburgh, UK, *Distance Learning Systems*
- Peter Scott, Leeds, UK, *Unified and Binary Systems of Higher Education in Europe*
- Staffan Helmfrid, Stockholm, Sweden, *Who is going to study?*
- Karl Mayer, Berlin, Germany, *Higher Education for Ageing Societies*
- Stig Stromholm, Uppsala, Sweden, *From Humboldt to 1984 - Where Are We Now?*

Spiegel historiael. Maandblad voor Geschiedenis en Archeologie 31 (April/Mei 1996).
Speciaal nummer: *Zes eeuwen strijd: Universiteit en overheid van 1200 tot 1800*

- Frans Anzion, *Woord vooraf*
- Hilde de Ridder-Symoens, *Universiteit en overheid. Historische beschouwingen over wisselende allianties*
- Jacques Verger, *Pausdom en universiteiten in de middeleeuwen*
- Cornelia M. Ridderikhof, *Academische rechtbanken. 'Loskoppelen in het gareel'*
- Angela de Benedictis, *Universiteit en overheid in Italië. Bologna baant het pad*
- Peter Vandermeersch en Hilde de Ridder-Symoens, *Verbod op studiereizen in de Spaanse Nederlanden*
- Mariano Peset, *Iberische universiteiten en de Verlichting*
- Joke Roelevink, *De offers waard. Verlicht universitair overheidsbeleid in Nederland*
- *Literatuur*

Ex Tempore. Historisch Tijdschrift KUN. Themanummer: *Universiteitsgeschiedenis*

(Dit themanummer verschijnt naar aanleiding van het minisymposium dat op 17 november 1995 te Nijmegen is gehouden. Zie hiervoor de vorige *Nieuwsbrief*.)

- M. Wingens, *Méér dan een gedenkboek? Vijf projecten universitaire geschiedschrijving vergeleken en in historisch perspectief geplaatst*
 - W. Frijhoff, *Hoezo universiteitsgeschiedenis? Indrukken en stellingen*
 - O. Schreuder, *Vertellen - selecteren - modelleren. Over het schrijven van universiteitsgeschiedenis*
 - L. Winkeler, *Verschuivingen in de identiteit van de Katholieke Universiteit Nijmegen, 1923 - 1995*
 - J.A.Bornewasser, *Hoe dient de geschiedschrijving van 75 jaar 'Nijmegen' er (niet) uit te zien?*
 - H.W. von der Dunk, *Van radicaal tot apparatsjik. De industrialisatie van de wetenschap en de Letteren*
 - M. Wingens en R. Zwart, *Bibliografie van de Nederlandse universiteitsgeschiedenis*
- Deze bijdragen worden gevolgd door een fotografische bloemlezing van de geschiedenis van de KUN, recensies van Nijmeegse studies betreffende universiteits- en intellectuele geschiedenis en een column van L. Pirene
- (Jan Brabers)

Education et Société. Revue hainuyère d'histoire de l'enseignement et de l'éducation, 1(1995) ISBN 2-87325-004-6

- Marie-Thérèse Isaac et Claude Sorgeloos, *Introduction*
- Albert Milet, *Les Archives Nationales de France à Paris et l'état de l'enseignement dans le Département de Jemappes*
- Walter de Keyser et Jacques Nazet, *Les sources relatives à l'enseignement en Hainaut conservés aux Archives de l'Etat à Mons et à Tournai*
- D. Mairesse, *Les archives de l'enseignement provincial du Hainaut*
- Jean-Pierre Ducastelle, *Les archives de la ville d'Ath et l'histoire de l'enseignement*
- Jean-Louis Delaet, *L'histoire de l'enseignement à travers les archives communales de Charleroi*
- Claude Depauw, *Archives de l'enseignement et administration communale: le cas de Mouscron*
- Vincent Aelbrecht, *Bibliographie d'histoire de l'enseignement en Hainaut (1981-1993). Addenda et corrigenda (1951-1980)*
- Philippe Annaert, *Réflexions sur l'enseignement des Ursulines et les innovations pédagogiques dans les Pays-Bas autrichiens et le Nord de la France au siècle des Lumières*

- Ernest Carlier, *L'école primaire en Hainaut durant la période hollandaise*
- Muriel Leblond, *Le système des nominations dans les écoles gardiennes communales en Belgique selon les dispositions légales et administratives (1880-1914)*

La revue *Education et société* est éditée par Marie-Thérèse Isaac et Claude Sorgeloos. Adresse: Education et Société, asbl de l'Université de Mons-Hainaut, Place du Parc, 20, B-7000, Mons.

Paedagogica Historica. International journal of the history of education

Table of contents XXII (1996) 1

Articles:

- Thomas A. Marcus (Glasgow), *Early Nineteenth Century School Space and Ideology*
- Paul Halens (Brussel), *A l'Est de l'Ermitage. La libre pensée dans la pédagogie decrolyenne*
- Hanno Schmitt (Potsdam), *On the Importance of Halle in the Eighteenth Century for the History of Education*
- Jean-Louis Guereña (Tours), *Remarques sur l'espace littéraire dans l'enseignement secondaire espagnol au XIXe siècle*

Book Reviews:

- *Annali di storia dell'educazione e delle istituzioni scolastiche* (M. Ostenc)
- F. Ravaglioli, *L'esperienza educativa dell'occidente moderno* (M. Ostenc)
- F. Angiolini & D. Roche (Dir.), *Cultures et formations négociantes dans l'Europe moderne* (M. Roggero)
- H. Silver, *Good Schools, Effective Schools. Judgements and Their Histories* (P. Mortimore)
- A. Klaus, *Every Child a Lion. The Origins of Maternal and Infant Health Policy in the United States and France, 1890-1920* (C. Rollet)
- A.M. Ball, *And Now My Soul is Hardened: Abandoned Children in Soviet Russia, 1918-1930* (V. Veselova & S. Vasilieva)
- E. Hopkins, *Childhood Transformed. Working-class Children in nineteenth Century England* (M. Stavenhuter)
- R. Aldrich, *School and Society in Victorian Britain. Joseph Payne and the New World of Education* (M. Bryant)

- J. Glenisson & S. Le Men (Dir.), *Le livre d'enfance et de jeunesse en France* (Y. Gaulupeau)
- E. Burkert-Wepfer, *Die Sehnsucht nach dem Schönen, Guten und Wahren oder platonische Reminiszenzen in Rousseaus Menschenbild und Erziehungslehre* (H. Van Crombrugge)
- C. R. Bailey, *The Old Regime Colleges, 1789-1795. Local Initiatives in Recasting French Secondary Education* (P. Marchand)
- L. Legrand, *Une école pour la justice et la démocratie* (P. Giolitto)
- M. Heitger & A. Wenger (Hrsg.), *Kanzel und Katheder. Zum Verhältnis von Religion und Pädagogik seit der Aufklärung* (H.F. Rupp)
- C. Cuppers & R. Michel, *Tornister, Tafel, Tintenfass. Eine bergische Schulgeschichte* (R. Stach)
- S. Popp, *Der Daltonplan in Theorie und Praxis. Ein aktuelles reformpädagogisches Modell zur Förderung selbständigen Lernens in der Sekundarstufe* (W. Sacher)
- Yung-Yae Han, *Eduard Sprangers Pädagogik. Moralische Erziehung als Brennpunkt des Geisteslebens* (W. Sacher)
- C. Charle (Dir.), *Les universités germaniques. XIXe-XXe siècles* (N. Hammerstein)
- H. Rohrs & A. Pehnke (Hrsg.), *Die Reform des Bildungswesens im Ost-West-Dialog. Geschichte, Aufgaben, Probleme* (E. Skiera)
- S. Cambi, *Storia della pedagogia* (M. Ostenc)
- F. De Vivo, *Linee di storia della scuola italiana* (M. Ostenc)
- G. Bonetta & G. Fioravanti (Eds), *L'istruzione classica (1860-1910)* (M. Colin)
- G.L. Williams, *Fascist Thought and Totalitarianism in Italy's Secondary Schools. Theory and Practice, 1922-1943* (M. D'Arcangeli)
- A. Semeraro, *Il mito della riforma. La parabola laica nella storia educativa della Repubblica* (C. Betti)
- L. Esteban & R. Lopez Martin, *Historia de la enseñanza y de la escuela* (R.C. Revuelta Guerrero)
- A. Capitan Diaz, *Historia de la Educación en España. II. Pedagogía Contemporánea* (M. De Puellas Benitez)
- B.G. Farrell, *Elite Families: Class and Power in Nineteenth-Century Boston* (J.F. Rishel)
- R. Loska, *Lehren ohne Belehrung. Leonard Nelsons neosokratische Methode der Gesprächsführung* (H.U. Grunder)
- M. Berthold, *'... deinen Mund begehre ich, Jochanaan.'* Über die sexuelle Macht der Frau (F. Geerardyn)
- A. Rauch, *Histoire de la santé* (M. Daru)
- W. Fischer (Hrsg.), *Colloquium Paedagogicum. Studien zur Geschichte und Gegenwart transzendental-kritischer und skeptischer Pädagogik* (W.A.J. Meijer)

- S. Marriott, *English-German Relations in Adult Education 1875-1955. A Commentary and Select Bibliography* (F. Poggler)
- B. Belhoste, C. Balpe & T. Laporte (Dir.), *Les sciences dans l'enseignement secondaire français. Textes officiels, tome 1: 1789-1914* (T. Lenaerts)
- O. Weijers, *Le travail intellectuel à la Faculté des arts de Paris: textes et maîtres (ca. 1200-1500). I. Répertoire des noms commençant par A-B* (M. Nelissen)

Books Received

Conference Reports by Yoichi Kiuchi, P. Kallaway, G. Ossenbach Sauter & E.O. Ossana

Conference Announcements

Other Journals

(Overgenomen uit *STUDIUM*)

History of Higher Education Annual 15 (1995)

Contents:

- Leon Jackson, *The Rights of Man and the Rites of Youth: Fraternity and Riot at Eighteenth Century Harvard*
- Roger L. Geiger, *The Era of Multi-Purpose Colleges in American Higher Education, 1850-1890*
- Willard J. Pugh, *A 'Curious Working of Cross Purposes' in the Founding of the University of Chicago*
- Fritz Ringer, *Patterns of Access to the Modern European Universities: The Social Origins of Students*

Review Essay:

- W. Bruce Leslie, *The Academic Revolution Across Three Cultures*

The History of Higher Education Annual is published under the auspices of The Pennsylvania State University. For Subscription Information: History of Higher Education Annual, Higher Education Program, Penn State University, 403 S. Allen St., Ste. 115, University Park, PA 16801-5202. E-mail: JAB342@PSUVM.PSU.EDU

(Overgenomen uit *STUDIUM*)

Lezingen en congressen / Conférences et congrès

Verslag:

Universitaire vorming van Friezen en Groningers tot 1640

Leeuwarden, Fryske Akademy, 10 november 1995

Fryske Akademy en Werkgroep Universiteitsgeschiedenis

(Het boek *Het geleerde Friesland - een mythe?*, dat de aanleiding vormde voor deze studiedag, is elders in deze *Nieuwsbrief* besproken. Het onderstaande verslag kan als een vervolg op de bespreking worden beschouwd.)

Dit eerder uitgestelde colloquium werd geopend door mevr. prof.dr. H. de Ridder-Symoens die kort stilstond bij de ontstaansgeschiedenis van het project en bij de status quaestionis van het universiteitshistorische prosopografische onderzoek. Hierna volgden korte presentaties door prof.dr. J.A.H. Bots (Katholieke Universiteit Nijmegen), dr. A.J. Bijsterveld (Vrije Universiteit Amsterdam), prof. dr. W.Th.M. Frijhoff (Erasmus Universiteit Rotterdam), prof.dr. A.H. Huussen (Rijksuniversiteit Groningen), drs. A. Tervoort (European University, Florence) en dr. S. Zijlstra (Fryske Akademy/Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek), waarin zij de problemen aan de orde stelden die zij ondervonden bij het bewerken van grote databestanden. 's Middags vond een discussie plaats over het nut en de (on-)mogelijkheden van prosopografisch onderzoek tussen een panel, bestaande uit de eerder genoemden, en de colloquium-bezoekers, waarna tenslotte het boek werd aangeboden aan prof.dr. R.A. de Moor van de KNAW.

De presentaties van de panelleden vormden tezamen een aardig overzicht van de technische ontwikkeling die de prosopografische onderzoeksmethode de laatste jaren heeft doorgemaakt: van het handmatig bewerken (Bots en Frijhoff) via gebrekkige automatisering (Huussen) naar volledig geautomatiseerde, maar nog altijd niet volmaakte databestanden (Bijsterveld en Zijlstra). De beperkingen die aan prosopografisch onderzoek kleven, of daarbij nu wel of niet van technische hulpmiddelen wordt gebruik gemaakt, hadden bij de initiator van het Friese project, prof. De Ridder, al tot enkele kritische vragen geleid tijdens haar inleiding. Zij vroeg zich af of de tijdrovendheid van dergelijk onderzoek wel in verhouding staat tot het bereikte resultaat. Bestonden er wellicht geschiktere alternatieven? En was het na de verschijning van een modelstudie naar de Friese gestudeerdheid en haar maatschappelijke verankering nog wel nodig om vergeleekbaar onderzoek naar andere landsdelen te verrichten?

Diverse panelleden gingen al tijdens hun presentaties op deze en andere vragen in, waarna er gedurende de middagdiscussie uitvoeriger aandacht aan werd

geschonken. Niemand maakte zich werkelijk zorgen over de verhouding arbeidsintensiteit-onderzoeksresultaat, maar men was nagenoeg unaniem van mening dat het wel bij één modelstudie kon blijven, temeer daar min of meer vergelijkbare onderzoeken als die van Frijhoff (de Nederlandse studentenpopulatie ten tijde van de Republiek) en Bijsterveld (de Noordbrabantse katholieke geestelijkheid 1400-1570) tot overeenkomstige resultaten hadden geleid. Sprekend uit eigen ervaring voegde Bijsterveld hier aan toe dat men in de toekomst minder benauwd zou moeten zijn voor steekproeven, aangezien dit de nauwkeurigheid van het onderzoek nauwelijks beïnvloedt. Men onderkende dat geautomatiseerde databestanden steeds rondom dusdanig specifieke onderzoeksvragen zijn opgebouwd dat zij vrijwel niet ten behoeve van ander onderzoek te gebruiken zijn, maar de aanwezigen wisten hiervoor geen oplossing aan te dragen. Men was het er echter over eens dat eerst maar eens moet worden begonnen met de standaardisering van de gebruikte programma's. Bots en Frijhoff stelden bovendien dat het aanleggen van databestanden van de bronnen niet alleen belangrijker is, maar vanuit het oogpunt van standaardisering ook gemakkelijker te realiseren. De beide laatsten zeiden bovendien te hopen dat de prosopografische methode dusdanig zal worden verfijnd dat ook achterliggende mechanismen die bijvoorbeeld tot netwerkvorming leiden, kunnen worden achterhaald.

(Marc Wingens)

Humboldt-Lesung:

Die Wieder-herstellung der Hochschule. Rückbesinnung oder Neuanfang?

Amsterdam, aula UvA, 1. April 1996

*Das niederländische Ministerium für Bildung, Kultur und Wissenschaft
und die Universiteit van Amsterdam*

Vorträge:

- Prof. Dr. M. Daxner, Präsident der Carl-von-Ossietzky-Universität, Oldenburg, *Reform und Regionalisierung. Konkrete Visionen für eine neue Wissenschaftslandschaft*

- Frau Prof. Dr. M. Dürkop, Präsidentin der Humboldt-Universität, Berlin, *Die Humboldt-Universität zu Berlin nach der Wende*

- Dr. S. J. Noorda, Vizepräsident der Universiteit van Amsterdam, *Die verlorenen Ehre der Universität oder: Wie man das Vertrauen der Öffentlichkeit wiedergewinnen kann*

Allgemeines Bildungsrecht, Allgemeinbildung, Freiheit der Lehre und der Forschung, zweckfreie Wissenschaft: Prämissen der Humboldtschen Hochschulschriften, die die mitteleuropäischen Universitäten in großen Maße geprägt haben.

Die erste Folge der Humboldt-Lesungen setzt sich mit der niederländischen und deutschen Hochschullandschaft auseinander. Was ist von den (gemeinsamen) Anfängen geblieben? Was können die niederländischen Reformen der 80er Jahre für eine Neugestaltung oder Wiederherstellung der deutschen Hochschule bedeuten? Was können die niederländischen Universitäten vom Neuanfang der *ostdeutschen* Universitäten und der Krise der *westdeutschen* Universitäten lernen? Gibt es gemeinsame Werte, die es lohnt, mit vereinter Kraft ins 21. Jahrhundert hinüberzuretten?

Die Universitäten in den Niederlanden und in Deutschland befinden sich an einem Wendepunkt. In den Augen der deutschen Öffentlichkeit sei die Universität zum 'lästigen Kostgänger' geworden (Daxner), die Universitäten in den Niederlanden unterlägen einer 'mehrfach gesteuerten Dynamik' (Noorda), und in Berlin ist ein Streit zwischen Senat und den mit massiven Sparmaßnahmen konfrontierten Berliner Universitäten entfacht. Dürkop spricht von der Universität als 'Kristallisationskern des öffentlichen Lebens', Noorda ist der Auffassung, daß die Universität noch immer ein Spielball der Politik ist und plädierte für eine Neugestaltung des öffentlichen Images der Universität; Daxner fordert eine 'Entstaatlichung und Veröffentlichung' der Hochschule.

Stoff genug und um so mehr Anlaß, über eine Wieder-Herstellung der Hochschule nachzudenken, über ihre Zukunft, ihre Rolle in der Gesellschaft und eine zukünftige europäische Hochschulpolitik.

Thomas Hobbes

Philosophy, politics, rhetorics/philosophie, politique, rhétorique

Amsterdam, 8 May/8 mai 1996

Dep. of Philosophy, Erasmus University Rotterdam/Maison Descartes

The Department of Philosophy, Erasmus University Rotterdam organizes together with Maison Descartes; La coopération universitaire, service culturel, Ambassade de France; and The British Council: Thomas Hobbes. Philosophy, politics, rhetorics/philosophie, politique, rhétorique.

Afternoon-session: discussion with Quentin Skinner (Christ's College Cambridge) and Yves Charles Zarka (Directeur de Recherche au CNRS):

- *Hobbes: logique et rhétorique/logic and rhetoric*. Comment: Marc van der Poel (KU Nijmegen) and Karl Schuhmann (U Utrecht)

- *L'actualité de la philosophie politique de Hobbes/the actuality of Hobbes in political philosophy*. Comment: Siep Stuurman (Erasmus Univ) and Bart Tromp (RU Leiden).

Chair: Hans Blom (Erasmus Univ); Venue: Maison Descartes, Vijzelgracht 2A, Amsterdam. 14.00 - 1700. Entrée: fl.7.50,-.

Evening-session: debate between Skinner and Zarka:

- *Perspectives on Hobbes and the politics of modernity/perspectives sur Hobbes et la politique moderne*. The debate will be bi-lingual (English and French), but summary translations will be provided where advisable.

Chair: Pim den Boer (UvAmsterdam); Venue: De Salon van De Balie, Kleine Gartmanplantsoen 10, Amsterdam. 20.00-22.00. Entrée: fl.10,-/fl.7.50,-

Information and pre-registration for the afternoon-session: Dept. of Philosophy (Erasmus), 010-4081159; POB 1738, 3000 DR Rotterdam. E-mail: blom@filint.fwb.eur.nl; Kaarten voor De Balie kan men telefonisch reserveren vanaf 1 week van tevoren, dinsdag t/m vrijdag van 14.00-20.00 uur, en zaterdag van 17.00-20.00 uur (020-6232904). Gereserveerde kaarten kunnen tot uiterlijk 45 minuten voor aanvang worden opgehaald. Kaarten zijn ook verkrijgbaar via AUB ticket shop Amsterdam en via de landelijke VVV bespreekbureau's. Kaartverkoop aan de kassa, vanaf 3 weken van tevoren: dinsdag t/m zaterdag van 17.00-20.30 uur of vanaf 1 1/2 uur voor aanvang.

Wissenschaft und Macht.

Die 'Sowjetisierung' von Wissenschaftsinstitutionen, Wissenschaftsdisziplinen und Wissenschaftskonzepten seit der Oktoberrevolution in Osteuropa

Halle, 15-17 May, 1996

University of Hannover/'Leopoldina' Halle

Since the dissolution of communist parties in East Europe and East Germany many efforts have been made to reorganize the system of science and humanities. The opening of the archives in the East allows first and new insights into the foundations, tactics and effects of communist revolution in science and humanities, which after 1945 reached all East European states. So today reorganization partly means 'de-sovietization' whatever this means in detail.

Several generations of scientists, university-professors and academic staff suffered one of the most dramatic political interference into the academia. The

effects of 'sovietization' or 'stalinization', as it is also called even spread into westeuropean and other national educational and scientific systems. The methods and tactics of this change of academia in the extreme were the extermination of persons, disciplines, concepts and other brutal events. On the other side the expansion of science into the huge organization of the Academy and its research institutions opened new chances, in several areas engaging in secret research. The former tsarist Russian universities were changed into a system of specialized institutions and put under an own concept of ideological training. Since in a very controversial history of its own the communist party took over the direct or indirect control of the academic institutions, the reproduction of staff and students was opened for outside influence and steering of a new kind of academic generation. To replace the bourgeois institutions of higher learning the communist 'Weltanschauung' changed these institutions and gave way to new political concepts in the various fields of training. Resistance and opposition is likewise to be studied. Biographies of reseachers are most valuable resource of details. The control and disruption of international relations by the secret agencies and other ways of direct interference excluded Soviet-controlled science and research from the rest of the world. Today the academic institutions in East-Europe are passing a period of crises not only because of pure financial reasons but also because of the mental breakdown of the former system.

This conference tries first time to convene the experts on a larger scale. It is organized by the Center of Contemporary Studies in Science and Humanities at the University of Hannover in cooperation with the most reputed and oldest German Scientific Academy, the 'Leopoldina' at Halle, near Leipzig. Other German research centers will contribute to the program.

The conference intends to bring together about 30-40 international experts from the East European countries, Germany and the USA, all well-known for their studies, and a group of about 60 listeners. Participants are invited to provide an article for a publication. Out of these contributions the steering ctte will select parts for oral presentation and panel discussions. The summaries should be sent no later than February 15 to the organizer of the conference and will be presented to the steering ctte. If this outline of a written contribution is accepted the official invitation will follow. All expenses of the travel and the accomodation will be covered by a grant of the 'Bundeszentrale fur politische Bildung' at Bonn, a federal German governmental agency which itself does not interfere with the conference planning or procedures.

The conference aims at information and international comparison. By panel discussion it will stimulate the exchange of experiences, opinions and research-results. If successful, the steering ctte plans to ask the conference

participants to join a European-based study group which may apply for a several years grant for follow-up studies and further conferences. As the theme is of a central interest for the reconstruction of East-European academic institutions, the participants are expected additionally to reflect about their future research proposal and to present for such an application a short individual paper at the end of the meeting. The grant should cover research expenses and smaller group activities and one general meeting per year.

Conference papers are expected on the various aspects of the conference theme about the history of single academic institutions, academic societies, academic publishing, state organizations in control of these institutions, secret activities and/or general problems like organizational reforms, effects of power politics in certain fields, from finances to military - all which might help to understand what 'sovietization' or 'stalinization' of academia could mean. Papers are also expected on special aspects like control of student body, state and party interference regarding curricula, careers etc., control of international relations, censoring, secret research etc. Acceptable are papers reflecting certain disciplinary changes over a long or short period, the upbuilding of party-influence and its various means of control, effects of proletarianization, conflicts with Jewish scholars and other minorities, etc. Biographies of single persons or groups are welcome which explain events in detail. The emigrants and their influence from outside should be not forgotten, losses in quality, standards etc. are worthwhile to be presented. If studies about the changes of concepts in disciplines, institutions, ways of research etc. can explain the changes in ranking of disciplines or the fostering of single aspects like Biology and the Biologization of other disciplines (Psychology and Medicine), the steering committee would welcome such reflections. Studies in the development of pedagogical institutions are valuable if they contribute to the effects of specialization and reduction of varieties in schools. Same attention should be directed towards the enormous increase and to its motivation in the offerings in technical and natural sciences. So you are free to present whatever you studied with the help of new sources if it is related to the conference theme or to the further researches.

If you have any questions please write to the organizer: Prof. Dr. Manfred Heinemann, Zentrum für Zeitgeschichte von Bildung und Wissenschaft, Universität Hannover, Luerstr. 3, D 30175 Hannover / Germany. Tel: +49 (511) 762-9412/13, FAX: +49 (511) 762-9418, E-Mail: manfred.heinemann@mbox.zzbw.uni-hannover.de.

(Overgenomen uit STUDIUM)

The Thirteenth British Legal History Conference
Learning the law
Legal Education and the Transmission of Legal Knowledge
Cambridge, 1-4 July 1997

The Thirteenth British Legal History Conference will be held on Wednesday 1 July to Saturday 4 July 1997 at Trinity Hall, Cambridge. Once again, the conference will focus on a particular theme. The theme 'Learning the Law: Legal Education and the Transmission of Legal Knowledge' should be understood in its broadest sense, including the transfer and acquisition of both practical expertise and the more scholarly learning which are required at various levels of the legal profession, and the dissemination of legal ideas beyond the legal profession.

Among the aspects of the history of legal education which we hope will be dealt with are questions related to the following topics:

- Texts and Teaching: English Legal Writings, 1100-1900
- Formal teaching in the Law Faculties and in the Inns of Court
- Apprenticeship, Pupillage and the legal Profession
- Informal and Non-institutional Learning
- Legal Teaching and Learning in Pluralistic Legal Systems
- Common Law Teaching and Learning Overseas
- Transmission of Legal Knowledge by Lesser Officials and Laity.

Obviously, many more aspects regarding legal education may be considered; and we welcome offers for papers on any of these topics, or on other questions related to the general theme.

It may be of interest to those who will attend the conference that during the week-end immediately following the conference (4-5 July), Trinity Hall will also organize a conference on current problems of legal education, in particular with relation to European developments. Further information on this conference will be made available when you are invited to register for the British Legal History Conference.

We would be grateful to receive proposals for papers by 1 July 1996. For more information, please contact the conference organizers: Professor J. Bush, Santa Clara University School of Law, Santa Clara, California 95053, United States of America, fax +1 408 554-4426; Professor A. Wijffels, Leiden University, Pieterskerkhof 6, NL-2311 SR Leiden, The Netherlands, fax +31 71 27.74.44.

Discovery of elements.
Symposium dedicated to the memory of
Walter Noddack (1893-1960) and Ida Noddack-Tacke (1896-1978)
Leuven, 17-20 Sept. 1996

The initiative of this symposium is taken at the Katholieke Universiteit Leuven, where the full scientific heritage of Walter and Ida Noddack has been retrieved. In 1996 we commemorate the 100th anniversary of Ida Noddack-Tacke's birthday. The symposium will be concentrated on the science and history of element discovery. Chairman will be Dr. Pieter Van Assche, Honorary chairmen are Dr. Glenn T. Seaborg and Dr. R. Fleischmann. the proposed period of the symposium is from Tuesday September 17 to Friday September 20, 1996.

Information: Dr. Pieter Van Assche, fax 014/54.16.88.

(Overgenomen uit STUDIUM)

Tentoonstellingen / Expositions

Bruine foto's uit de 19e eeuw
(t./m. 27 april)

Amsterdam, Universiteitsmuseum De Agnietenkapel

De fotocollectie is één van de belangrijkste deelcollecties van Universiteitsmuseum De Agnietenkapel. Ze omvat ongeveer 26.000 stuks, een drietal bruiklenen van studentenverenigingen meegerekend. Momenteel worden de foto's fysiek en inhoudelijk beschreven. Uit de vorige eeuw bezit het museum vooral *cartes de visites* en kabinetfoto's, soms verguld op snee.

Tot en met 27 april was in het museum de tentoonstelling 'Bruine foto's uit de 19e eeuw' te zien, die de fotocollectie onder de aandacht moest brengen. Te zien waren onder andere Wilhelmina als 11-jarig meisje *en profil*, met langhangend haar en daaronder de tekst die ze uitsprak bij de eerste-steenlegging van het Wilhelminagasthuis in 1891; in combinatie met de tekst is deze foto uniek. Voorts foto's van een leeuw in een kooi uit de 'Roofdierengalerij' van Artis, de toegang tot het Wertheimpark, alsmede het aangezicht van de Hortus, waarschijnlijk gemaakt in 1873 en daarmee de oudste foto van de Amsterdamse Hortusgebouwen. Er waren ook foto's van het middeleeuwse Nieuwe Nonnenklooster, dat met het Oude Nonnenklooster vanaf 1578 de functie kreeg van gasthuis, het latere Binnengasthuis; deze oude kloostergebouwen zijn eind 19e eeuw gesloopt.

Adres: Universiteitsmuseum De Agnietenkapel, Oudezijds Voorburgwal 231, 1012 EZ, Amsterdam. Open: maandag t/m vrijdag, 9-17 uur.

De geschiedenis van De Oude Hortus
Utrecht, april - oktober 1996

Tijdens de maanden april tot oktober is in de oudste orangerie (1724) van De Oude Hortus, de voormalige Botanische Tuin van de Universiteit Utrecht, een kleine tentoonstelling ingericht over de geschiedenis van deze tuin. De expositie is te bezichtigen tijdens de dagen dat de tuin is opengesteld, te weten elke derde zaterdag van de maand en op de open dag: zaterdag 22 juni.

Adres: De Oude Hortus, Nieuwe Gracht 185, Utrecht. Voor informatie: Universiteitsmuseum, Lange Nieuwstraat 106, Postbus 12055, 3501 AB Utrecht,

tel. 030 2530008, fax. 030 2538700.

Het cultureel en wetenschappelijk erfgoed van Joseph Plateau (1801-1883)

Gent, 1 april - 30 september 1996

Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen

In het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen te Gent loopt van 1 april tot 30 september 1996 de tentoonstelling 'Het cultureel en wetenschappelijk erfgoed van Joseph Plateau (1801-1883)'. De tentoonstelling is open op alle werkdagen van 10u tot 12u30 en van 13u30 tot 17u.

Lijst met adressen en belangstellingsgebieden van de leden van de Werkgroep Universiteitsgeschiedenis en Studium generale

Lijst leden Werkgroep Universiteitsgeschiedenis

Aarts, Dr. J.F.M.C.

Dienstadres: Katholieke Universiteit Nijmegen, p/a IOWO, Erasmusplein 1, NL-6500 HD E Nijmegen, ☎ 024/361 61 42 ✉ fax 024/634 55 51 ✉ J.Aarts@iowo.kun.nl – Huisadres: Huygensweg 4, NL-6522 HL Nijmegen, ☎ 024/322 53 60 – Onderzoeksdomein: Maatschappelijke functies van universiteiten 20ste eeuw.

Aerts, Drs. R.A.M.

Huisadres: Lage der A 16-A, NL-9718 BK Groningen

Ahsmann, Mevrouw dr. M.J.A.M.

Huisadres: Sam van Houtenplein 16, NL-2314 EE Leiden – Onderzoeksdomein: Geschiedenis juridisch onderwijs, 16e-18e eeuw.

Altena, Dr. P.

Huisadres: Lankforst 28-04, NL-6538 HG Nijmegen

Baalen, Dr. P. van

Dienstadres: Faculteit der Bedrijfskunde EUR, Kamer FB 46, Woudestein

Baggen, Drs. Peter

Dienstadres: K.U.Nijmegen, Vakgroep Algemene Pedagogiek, Postbus 9104, NL-6500 HE Nijmegen, ☎ 024/361 28 16 ✉ fax 024/361 62 11 – Huisadres: Hoogstraat 93 A, NL-6701 BR Wageningen, ☎ 0317/41 73 30 – Onderzoeksdomein: Geschiedenis van het universitaire onderwijs te Nederland 1750-1995.

Bastiaanse, Drs. R.

Huisadres: Pieter Breughelstraat 35, NL-5213 BL Den Haag

Berg, Prof. dr. J. van den

Huisadres: Witte Singel 31, NL-2311 BH Leiden – Onderzoeksdomein: Geschiedenis Theologische Faculteit te Leiden in de 18de eeuw.

Bergh, Prof. mr. G.C.J.J. van den

Huisadres: Proosdijweg 1, NL-6525 ET Nijmegen ☎ 020/355 13 08 – Onderzoeksdomein: Geschiedenis van de rechtswetenschap 15e-19e eeuw

Bergsma, Dr. W.

Dienstadres: Fryske Akademy, Doelestrijtte 8, NL-9811 DX Ljouwert/Leeuwarden

Berkel, Prof. dr. K. van

Huisadres: Fonteinkruid 8, NL-9801 LE Zuidhorn

Beukers, Prof. dr. H.

Dienstadres: Rijksuniversiteit Leiden, Vakgroep Metamedica sectie Geschiedenis der Geneeskunde, Wassenaarseweg 62, NL-2333 AL Leiden, ☎ 071/527 65 17 ☎fax 071/527 65 67 – Huisadres: Van der Valk Bouwmanweg 40, NL-2352 JD Leiderdorp, ☎ 071/589 14 34 – Onderzoeksdomein: Geschiedenis universitair geneeskundig onderwijs m.n. in Leiden.

Blockmans, Prof. dr. W.P.

Huisadres: E. Poetousstraat 25, B-9910 Gent

Bockstaele, Prof. dr. P.P.

Huisadres: Graetboslaan 9, B-3050 Oud Heverlee ☎ 016/40 35 54 – Onderzoeksdomein: Geschiedenis van de wiskunde, vooral in de Nederlanden. Wiskunde en astronomie aan de Leuvense universiteit

Boekholt, Dr. P.Th.F.M.

Dienstadres: Rijksuniversiteit Groningen, Geschiedenis, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen, ☎ 050/363 59 69 ☎fax 050/364 900 ✉ rahs@let.rug.nl – Huisadres: Hooiweg 125, NL-9765 EE Paterswolde, ☎ 050/309 28 85 – Onderzoeksdomein: Duitse studenten aan Nederlandse universiteiten 1750-1850. De universitaire vooropleiding 1700-heden.

Bögels, Dr. Th.

Dienstadres: Vrije Universiteit Amsterdam, Engelse taal- en letterkunde, De Boelelaan 1105, NL-1081 HV Amsterdam, ☎ 020/444 64 39 ☎fax 020/444 65 00 ✉ bogelst@jet.let.vu.nl – Huisadres: De Wijde Blik 26, NL-1189 WK Nes aan de Amstel, ☎ 0297/58 29 23 – Onderzoeksdomein: Relaties boekhandel-universiteiten, 17de-18de eeuw.

Bots, Prof. dr. J.A.H.

Huisadres: Hylekamp 12, NL-6585 XT Mook

Brugelmans, De heer R.

Huisadres: Cobetstraat 47, NL-2313 KA Leiden

Breuker, Prof. Dr. Ph.H.

Dienstadres: Fryske Akademy, Postbus 54, NL-8900 AB Ljouwert/Leeuwarden – Onderzoeksdomein: Franeker 1585-1843.

Bunge, Dr. Wiep van

Dienstadres: Wijsbegeerte EUR, Kamer N3-05-, Woudestein, NL-3000 DR Rotterdam, ☎ 010/408 88 14 ✉ bunge@filint.fwb.eur.nl – Huisadres: Prins Bernhardkade 22-A, NL-3051 AJ Rotterdam, ☎ 010/461 41 97 – Onderzoeksdomein: Vroegmoderne ideeëngeschiedenis.

Caljé, Drs. P.A.J.

Dienstadres: R.U.Limburg, Fac. der Algemene Wetenschappen, Vakgroep Geschiedenis, Postbus 616, NL-6200 MD Maastricht, ☎ 043/388 32 05 ✉fax 043/325 93 11 ✉ pieter.calje@history.rulimburg.nl – Huisadres: Pandectendonk 24, NL-6218 HB Maastricht, ☎ 043/343 09 20 ✉ pcalje@pi.net – Onderzoeksdomein: Studentengeschiedenis in de Nieuwste Tijd als invalshoek om de relatie Maatschappij-Universiteit in kaart te brengen. Ik richt me daarbij zowel op sociaal-historisch onderzoek op basis van prosopografisch onderzoek naar cohorten studenten als op cultuur-historisch onderzoek (vormen van studenten, politieke, literaire opvattingen etc.). Mijn onderzoek heeft als focus de Universiteit van Groningen in de 19de eeuw.

Calkoen, Jhr. G.Th.A.

Huisadres: Van Polanenpark 190, NL-2241 RW Wassenaar

Clercq, Drs. S.W.G. de

Dienstadres: Universiteit Utrecht, Universiteitsmuseum, Postbus 12055, NL-3501 AB Utrecht, ☎ 030/253 80 08 ✉fax 030/253 87 00

Cohen, Prof. dr. A.E.

Huisadres: Van Brouchovenlaan 4, NL-2343 HD Oegstgeest

Davids, Prof. dr. C.A.

Dienstadres: Vakgroep Geschiedenis VU, De Boelelaan 1105, NL-1081 HV Amsterdam, ☎ 020/444 63 54 ✉fax 020/444 65 00 ✉ davidsc@jet.let.vu.nl – Onderzoeksdomein: Relatie wetenschap-universiteiten-techniek, 16e eeuwen.

Derez, Drs. M.

Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven, Universiteitsarchief, Mgr. Ladeuzeplein 21, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 46 42 ✉fax 016/32 46 91 ✉ Mark.Derez@bib.kuleuven.ac.be – Onderzoeksdomein: De ruimtelijke ontwikkeling van universiteiten, vooral in de 19de en 20ste eeuw en inzonderheid van de Leuvense universiteit.

Dorsman, Dr. L.J.

Dienstadres: Vakgroep Geschiedenis, Cultuurgeschiedenis, Kromme Nieuwe Gracht 66, NL-3512 HL Utrecht, ☎ 030/253 64 41 ✉fax 030/253 63 91

✉ Leen.J.Dorsman@let.ruu.nl – Huisadres: Donkeregaarde 55, NL-3436 ZD Nieuwegein, ☎ 030/605 49 04 – Onderzoeksdomein: 19e-20e eeuw, vnl. Letteren.

Duynstee, Mevrouw mr. M.C.I.M.

Dienstadres: Rijksuniversiteit Leiden, Fac. der Rechtsgeleerdheid, Juridisch Studiecentrum Gravensteen, Rechtshistorische vakken, Pieterskerkhof 6, NL-2311 SR Leiden, ☎ 071/527 74 42 ☎fax 071/527 74 44 – Huisadres: Maria Gijzenplein 16, NL-2312 CV Leiden – Onderzoeksdomein: Rechtenonderwijs in de middeleeuwse universiteiten, met name die van Orléans. Geleerd feodaal recht.

Faber, Dr. S.

Huisadres: Parklaan 10, NL-2011 KV Haarlem

Feenstra, Prof. mr. R.

Huisadres: Van Slingelandtlaan 3, NL-2334 CA Leiden – Onderzoeksdomein: Geschiedenis van het juridisch onderwijs in Duitsland, Frankrijk, Italië en de Nederlanden vóór 1800, in het bijzonder Keulen, Steinfurt, Orléans en Leuven, alsmede aan alle vijf Noord-Nederlandse universiteiten uit de genoemde periode.

Feitsma, Mevrouw prof. dr. A.

Huisadres: De Boeijer 23, NL-9001 JJ Grouw

François, Dr. L.

Huisadres: Chrysantenstraat 19, B-8400 Oostende

Frank-Van Westrienen, Mevrouw dr. A.

Huisadres: Herenweg 71/App. 15 'Beukenrode', NL-2105 MD Heemstede – Onderzoeksdomein: Onderwijsgechiedenis; rhetorica op de Latijnse school in de 17e eeuw.

Frijhoff, Prof. dr. Willem

Dienstadres: Erasmus Universiteit Rotterdam, Maatschappijgeschiedenis, Postbus 1738, NL-3000 DR Rotterdam, ☎ 010/408 24 96 ☎fax 010/453 29 22 ✉ Frijhoff@mgs.fhk.eur.nl – Huisadres: Jan van Ghestellaan 25, NL-3054 CE Rotterdam, ☎ 010/422 05 40 – Onderzoeksdomein: Vroegmoderne geschiedenis van cultuur-overdracht, in het bijzonder via het hoger onderwijs (Europa, 1500-1800).

Gerbenzon, Prof. dr. P.

Huisadres: Kerklaan 56, 9751 NP Haren

Haks, Dr. D.

Huisadres: Van Aerssenstraat 288, 2582 JZ Den Haag

Harinck, Dr. George

Dienstadres: Vrije Universiteit Amsterdam, Historisch Documentatie Centrum, I B-34, De Boelelaan 1105, NL-1081 HV Amsterdam, ☎ 020/444 52 78 – Onderzoeksdomein: Geschiedenis Vrije Universiteit te Amsterdam (gesticht 1880) en Theologische Universiteit (gesticht 1854) te Kampen; Princeton Theological Seminary, USA, Calvin College, Gr. Rapids, USA, Westminster Theological Seminary, Philadelphia, USA. 1800-heden.

Heesakkers, Prof. dr. C.L.

Huisadres: Berlagestraat 19, NL-2321 EK Leiden – Onderzoeksdomein: Vroege geschiedenis universiteit Leiden (1575-1700). Vroege geschiedenis Athenaeum Illustre Amsterdam (1632-1725). Alba amicorum.

Heilbron, Dr. W.J.

Dienstadres: UvA, Amsterdamse School voor Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek, Oude Hoogstraat 24, NL-1012 CE Amsterdam, ☎ 020/525 22 83 ☎fax 020/525 24 46 – Huisadres: Prins Hendrikkade 165 B, NL-1011 TB Amsterdam – Onderzoeksdomein: Wetenschapsgeschiedenis en -sociologie; sociologie van universitaire stelsels.

Hermans, Prof. dr. Jos

Dienstadres: , Vakgroep Mediaevistiek, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen, ☎ +31 50 363 6114 - 6115 ☎fax +31 50 363 7263 ✉ jhermans@let.rug.nl; Vakgroep Mediaevistiek, Boteringestraat, Groningen – Huisadres: Moddermanlaan 15, NL-9721 GK Groningen, ☎ +31 50 527 1781 ☎fax +31 50 527 1781 – Onderzoeksdomein: ME-Vroeg moderne universiteiten. Geletterdheid; boekproductie; gebruik; verzamelingen; bibliotheken [o.m. najaar 1996: tentoonstelling 'voor- en vroegste geschiedenis van de bibliotheek van thans RUGroningen'].

Hof, Prof. dr. M.W.

Huisadres: Rozenburglaan 26, NL-3062 ED Amsterdam

Hogerzeil, Dr. H.H.W.

Huisadres: Wilhelminapark 12-A, NL-3581 NL Utrecht

Hoorn, Drs. M.A.M. van

Dienstadres: Teylers Museum, Natuurwetenschappelijke Bibliotheek en Fysisch Kabinet, Spaarne 16, NL-2011 CH Haarlem, ☎ 023/531 90 10 ☎fax 023/534 20 04 – Huisadres: Kwikstaartlaan 22, NL-1826 GB Alkmaar – Onderzoeksdomein: Natuurwetenschappen, 18e-19e eeuw. Jan Hendrik van Swinden (1746-1823).

Hugenholtz, Drs. W.R.

Huisadres: A. Pauwlaan 1, NL-2100 AH Heemstede

Huussen, Prof. dr. A.H.

Dienstadres: Rijksuniversiteit Groningen, Fac. der Letteren, Geschiedenis, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen, ☎ 050-363 59 98 ☎fax 050/363 49 00

- Huisadres: Troelstralaan 49, NL-9722 JD Groningen, ☎ 050/526 62 26 -

Onderzoeksdomein: Academische rechtspraak Nederland, 17e-18e eeuw.

Janssen, Dr. J.A.M.M.

Huisadres: Juweellaan 147, NL-2719 SB Zoetermeer ☎ 079/361 69 38 -

Onderzoeksdomein: Universiteitsgeschiedenis van de 19e en 20e eeuw; militair wetenschappelijk onderwijs 19e en 20e eeuw

Jensma, Drs. G.

Dienstadres: Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit der Godgeleerheid en godsdienstwetenschap, Nieuwe Kijk in 't Jatstr. 104, NL-9712 SL Groningen, ☎ 050/363 55 92 ☎fax 050/363 62 00 ✉ G.I.Jensma@ts1.theol.rug.nl -

Huisadres: Schoolstraat 2, NL-9771 BK Sauwerd, ☎ 050/306 17 79 -

Onderzoeksdomein: Universiteitsgeschiedenis Nederland, 19e-20e eeuw.

Jong, Prof. dr. O.J. de

Vanaf eind juli '96 Huisadres: Wittenburgergracht 33, 1018 MV Amsterdam

- Huisadres: 'De Dekenye' Grote Kerkstraat 11 A, NL-4101 CB Culemborg,

☎ 03455 20251 - Onderzoeksdomein: Bestuur van universiteiten, in het bijzonder Nederlandse universiteiten.

Jonge, Prof. dr. H.J. de

Huisadres: Prof. Zeemanlaan 47, NL-2313 SW Leiden

Keulen, Mevrouw dr. J. van

Huisadres: Stadsweg 47, NL-9791 KA Ter Boer

Kingma, Drs. J.

Huisadres: Garsthuizerweg 7, NL-9914 TJ Zeerijp

Knecht-Van Eekelen, Dr. A. de

Dienstadres: Vrije Universiteit Amsterdam - Faculteit Geneeskunde, Vakgroep Metamedica / Sectie Medische Geschiedenis, Van der Boechorsstraat 7, NL-1081 BT Amsterdam, ☎ 020/444 8218 ☎fax 020/444 8256 -

Huisadres: Rijksweg 55, NL-6581 EE Malden, ☎ 024/358 17 39 ☎fax 024/358 17 39 -

Onderzoeksdomein: Geschiedenis van geneeskunde en natuurwetenschappen, 1850-heden, in het bijzonder ontwikkeling van onderwijs en onderzoek aan de Nederlandse universiteiten m.b.t. geneeskunde en natuurwetenschappen.

Voedingsgeschiedenis; relatie voeding en gezondheid; technologie en geneeskunde.

Knegtman, Dr. P.J.

Dienstadres: Commissie Geschiedschrijving UvA, OZ Voorburgwal 231, NL-1012 EZ Amsterdam, ☎ 020/525 33 42-33 39 ☎fax 020/525 33 78 -

Huisadres: Matterhorn 24, NL-1186 EC Amstelveen, ☎ 020/441 01 41 -

Onderzoeksdomein: Het Athenaeum Illustre en de universiteit van Amsterdam: de organisatie, het beheer, de professoren en ander personeel, de wetenschappen, het onderwijs en het studentenleven.

Koops, Mr. W.R.H.

Huisadres: Poorthofweg 20, NL-9751 CE Haren

Krikke, Mr. A.

Huisadres: Vliegersplein 39, NL-2141 VD Vijfhuizen

Kundert, Dr. Werner

Huisadres: Gempenweg 12, CH-4144 Arlesheim, ☎ Basel 061/701 92 95 -

Onderzoeksdomein: Juridische Faculteiten Duits Rijk-Zwitserland-Nederlanden 17e-18e eeuw, ook later. Juridische dissertaties 16-19e eeuw. Benevens: geschiedenis kerkelijk recht en instituties.

Leupen, Prof. dr. P.H.D.

Dienstadres: Universiteit van Amsterdam, Middeleeuwse Geschiedenis, Spuistraat 135, NL-1012 VB Amsterdam ☎ 020/525 46 62/496 ☎fax 020/525 44 29 -

Huisadres: Burg. Lambooijslaan 15, NL-1217 LB Hilversum ☎035/624 57 04 - Onderzoeksdomein: Politieke theorieën van de Middeleeuwen (hele periode); staatsgeschiedenis; historiografie (Nederland)

Lieburg, Prof. dr. M.J. van

Dienstadres: Erasmus Universiteit Rotterdam - Fac. Geneeskunde, Filosofie, Ethiek en Geschiedenis der Geneeskunde (FEG), Hoboken EE 02-57, NL-3000 DR Rotterdam, ☎ 010/408 77 89 ☎fax 010/436 30 79 -

Huisadres: Industrierondweg 16, NL-8321 EB Urk, ☎ 0527/68 28 32 ☎fax 0527/68 60 19 - Onderzoeksdomein: Medische geschiedenis, in het bijzonder in Nederland.

Lieburg, Dr. Fred van

Dienstadres: Vrije Universiteit Amsterdam, Faculteit der Letteren, De Boelelaan 1105, NL-1081 HV Amsterdam, ☎ 020/444 6358 -

Huisadres: Mauritsweg 188, NL-3314 LR Dordrecht, ☎ 078/614 78 36 - Onderzoeksdomein: Nederlandse gereformeerde theologiestudenten resp. predikanten en theologiehoogleraren, 1559-1815.

Lombarts, Mr. R.W.G.

Huisadres: Roodenburgerstraat 50, NL-2313 LH Leiden

Lunsingh Scheurleer, Prof. dr. Th.H.

Huisadres: Cobetstraat 46, NL-2313 KD Leiden

Luttikholt, Drs. H.W.

Huisadres: Nieuwe Leliestraat 20 C, NL-1015 SR Amsterdam

Luyendijk-Elshout, Mevrouw A.M.

Huisadres: Prins Bernhardlaan 60, NL-2341 KL Oegstgeest, ☎ 071/517 28 12

– Onderzoeksdomein: Geneeskundig onderwijs: 18e, 19e en begin 20e eeuw.

Maagdelijn, D.

Huisadres: Klikspaanweg 23, NL-2324 LY Leiden

Maat, Ir. H.

Dienstadres: Landbouwwuniversiteit Wageningen (L.U.W.), Werkgroep TAO, Nieuwe Kanaal 11, NL-6709 PA Wageningen, ☎ 031748 48 28 ☎fax 031748 47 59 ✉ Harro.Maat@tao.tct.wau.nl – Onderzoeksdomein: De relatie tussen de landbouwwuniversiteit en de tropische landbouwwetenschap in historisch perspectief, geanalyseerd aan de hand van het onderwijs, 1800-heden.

Meijer, Dr. Th.J.

Dienstadres: Nederlands Instituut, Via Omero 10-12, I-00197 Rome, Italië

Mijnhardt, Prof. dr. W.W.

Dienstadres: Universiteit Utrecht, Vakgroep Geschiedenis, Kromme Nieuwe Gracht 66, NL-3512 HZ Utrecht, ☎ 030/253 64 96 ☎fax 030/253 63 91 ✉ Wijnand.Mijnhardt@let.vuu.nl – Huisadres: Wolfhezerweg 50, NL-6874 AE Wolfheze, ☎ 026/482 16 91 ☎fax 026/482 21 52 – Onderzoeksdomein: Nederlandse Universiteitsgeschiedenis 1700-1880.

Nelissen, Drs. M.

Dienstadres: Universiteitsarchief, Mgr. Ladeuzeplein 21, B-3000 Leuven - Huisadres: Geerdegemvaart 53, B-2800 Mechelen - Onderzoeksdomein: Geschiedenis van de Oude Universiteit Leuven, 1425-1797, in het bijzonder de 15de eeuw en de relatie met de kerkelijke overheid

Nellen, Dr. H.J.M.

Huisadres: Destelberg 19, NL-4708 DW Roosendaal

Nienes, Drs. A.P. van

Dienstadres: Rijksarchief in Friesland, Postbus 97, NL-8900 AB Leeuwarden/Ljouwert – Onderzoeksdomein: Universiteit van Franeker.

Nijenhuis, Prof. dr. Willem

Huisadres: Nesciolaan 68, NL-9752 HR Haren (Gn), ☎ 050/534 76 33 – Onderzoeksdomein: Het Nederlandse Calvinisme, bepaaldelijk tussen 1550 en 1650. De Reformatie in Engeland en Schotland. De Duitse kerkstrijd als keerpunt in de Europese geschiedenis.

Otterspeer, Prof. dr. W.

Huisadres: Strobloem 11, NL-2317 LD Leiden

Palm, Drs. Lodewijk C.

Dienstadres: Universiteit Utrecht, Instituut voor Geschiedenis der Natuurwetenschappen, Nieuwegracht 187, NL-3512 LM Utrecht, ☎ 030/253 82 83-253 80 40 ☎fax 030/253 63 13 ✉ l.c.palm@fys.ruu.nl – Huisadres: Kostverlorenhof 114, NL-1183 HJ Amstelveen, ☎ 020/647 26 33 – Onderzoeksdomein: Natuurwetenschappen aan universiteiten, 17e-18e eeuw.

Pater, Dr. C. de

Werkadres: Universiteit Utrecht, Instituut voor Geschiedenis der Natuurwetenschappen, Nieuwegracht 187, NL-3512 LM Utrecht ☎ 030/253 82 80/80 40 ☎fax 030/253 63 13 ✉ c.depater@fys.ruu.nl / Vrije Universiteit, Vakgroep Algemene Vorming, De Boelelaan 1081, NL-1081 HV Amsterdam 020/444 79 83/75 020/444 79 88 – Huisadres: Krugerlaan 69, NL-2806 EC Gouda – Onderzoeksdomein: 1) De receptie en verspreiding van het Newtonianisme in Nederland in de 18e eeuw (ś-Gravesande en Van Musschenbroek); 2) De relatie tussen geloof en natuurwetenschap na 1500, vooral de Reformatie en de natuurwetenschap en fysiotheologie (16-18e eeuw)

Persenaire, Mevrouw mr. C.

Huisadres: Van der Aastrat 2, NL-2597 SL Den Haag

Posthumus Meyjes, Prof. dr. G.H.M.

Huisadres: Willem de Zwijgerlaan 20, NL-2341 EX Oegstgeest, ☎ 071/517 64 98 ☎fax 071/515 31 34 – Onderzoeksdomein: Late middeleeuwen; doctoren; theologie; christelijk-humanisme 16de-17de eeuw.

Postma, Dr. Ferenc

Dienstadres: Vrije Universiteit Amsterdam, Theologische Faculteit, Kamer 14A-42, De Boelelaan 1105, NL-1081 HV Amsterdam, ☎ 020/444 66 27 ☎fax 020/444 66 35 ✉ ferenc@th.vu.nl – Huisadres: Keizer Karelweg 331, NL-1181 RD Amstelveen, ☎ 020/643 18 62 – Onderzoeksdomein: Universiteit Franeker (1585-1811). De 'Peregrinatio ungarica' in het bijzonder m.b.t. Franeker. Franeker academisch drukwerk (1585-1811; 1815-1843). Nederlandse hebraïsten (16de-18de eeuw).

Rabbie, Dr. E.

Dienstadres: Constantijn Huygens Instituut, Postbus 90754, NL-2509 LT Den Haag

Rademaker ss.cc, Dr. C.S.M.

Huisadres: Mosselstraat 2, NL-4301 JN Zierikzee - Onderzoeksdomein: Het Noord-Nederlandse humanisme in de 16e en 17e eeuw, waarbij de hoofdaandacht uitgaat naar Gerardus Joannes Vossius, Hugo Grotius en vooral Desiderius Erasmus

Reinink, Prof. dr. A.W.

Huisadres: Kromme Nieuwegracht 26, NL-3512 HJ Utrecht, ☎ 030/231 48 86 ☎fax 030/231 48 86 - Onderzoeksdomein: Universiteitsarchitectuur.

Ridder-Symoens, Mevrouw prof. dr. H. de

Dienstadres: Vrije Universiteit Amsterdam, Vakgroep Geschiedenis / Middeleeuwen, De Boelelaan 1105, NL-1081 HV Amsterdam, ☎ +31 20 444 6382 ☎fax +31 20 444 6500 ✉ Ridderh@jet.let.vu.nl - Huisadres: Grote Baan 98, B-9920 Lovendegem, ☎ +32 9 372 90 11 ☎fax +32 9 372 90 11 - Onderzoeksdomein: Studentenmobiliteit 13de-18de eeuw. Professionalisering van de maatschappij 13de-16de eeuw. Sociale aspecten van de universiteit.

Ridderikhoff, Dr. C.M.

Dienstadres: Constantijn Huygens Instituut, Renaissance, Prins Willem-Alexanderhof 5, NL-2509 LT Den Haag, ☎ 070/331 58 23 ☎fax 070/382 05 46 ✉ Corry.Ridderikhoff@konbib.nl - Huisadres: Marijkestraat 79, NL-1111 EJ Diemen, ☎ 020/699 53 02 ✉ aeltgen@dds.nl - Onderzoeksdomein: Zestiende- en zeventiende-eeuwse universiteitsgeschiedenis.

Roegiers, Prof. dr. J.

Dienstadres: K.U.Leuven, Universiteitsarchief, Mgr. Ladeuzeplein 21, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 46 47 - Huisadres: Naamsestraat 145, B-3000 Leuven, ☎ 016/23 61 47 ☎fax 016/20 03 07 - Onderzoeksdomein: Oude Universiteit Leuven 1425-1797, in het bijzonder de theologische faculteit.

Roelevink, Mevrouw dr. J.

Dienstadres: Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Postbus 90755, NL-2509 LT Den Haag, ☎ 070/381 47 71 ☎fax 070/385 40 98 ✉ joke.roelevink@inghist.nl - Huisadres: Chopinrode 63, NL-2717 BJ Zoetermeer, ☎ 079/351 68 80 - Onderzoeksdomein: Universiteitsgeschiedenis 1700-1850, institutioneel; kontekstueel; en inhoudelijk: geschiedenisonderwijs.

Rupp, Dr. Jan C.C.

Dienstadres: Universiteit van Amsterdam, Amsterdams school voor Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek, Oude Hoofstraat 24, NL-1012 CE Amsterdam, ☎ 020/525 22 52 ☎fax 020/525 24 46 ✉ a723acc@hasaraII.bitnet – Huisadres: Kromme Nieuwe Gracht 35 A, NL-3512 LD Utrecht, ☎ 030/231 78 59

Santing, Mevrouw dr. C.

Huisadres: Hardewikerstraat 37, NL-9712 GS Groningen

Scheurkogel, Drs. J.

Huisadres: Rivierforel 22, NL-2318 ME Leiden

Schuller tot Peursum-Meijer, Mevrouw drs. J.

Dienstadres: Universiteitsmuseum, Collectiebeheer, Lange Nieuwstraat 106/Postbus 12055, NL-3501 AB Utrecht ☎ 030/253 87 07/80 08 ☎fax 030/253 87 00 – Huisadres: Waterpoort 1, NL-4147 CN Asperen – Onderzoeksdomein: Geschiedenis universiteit en studentenleven in Utrecht

Smit, Drs. F.R.H.

Huisadres: Kalverstraat 13, NL-9717 HU Groningen

Smits, Dr. J.M.

Dienstadres: Katholieke Universiteit Brabant, Vakgroep Privaatrecht, Hogeschoollaan 225, NL-5000 LE Tilburg, ☎ 013/466 22 81 J.M.Smits@kub.nl – Huisadres: Vierlinghlaan 36, NL-2332 CV Leiden, ☎ 071/531 70 97 – Onderzoeksdomein: Rechtswetenschap, 19e eeuw, burgerlijk recht (vnl. Leiden).

Soetermeer, Mr. F.P.W.

Dienstadres: Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Rechtsgeschiedenis, Postbus 1030, NL-1000 BA Amsterdam, ☎ 020/525 34 15 ☎fax 020/525 34 08 – Huisadres: Elzas 28, 3524 RW Utrecht – Onderzoeksdomein: Middeleeuwse Rechts-, universiteits- en boekgeschiedenis.

Sybrandy, Drs. S.

Dienstadres: Universiteitsbibliotheek Groningen, Postbus 559, NL-9700 AN Groningen, ☎ 050/363 50 25 ☎fax 050/363 49 96 ✉ s.sybrandy@ub.rug.nl – Huisadres: Paterswoldseweg '97A, NL-9727 BC Groningen – Onderzoeksdomein: Universiteiten van Franeker en Groningen.

Terken, Mevrouw drs. L.

Huisadres: Joke Smitlaan 4, NL-4133 HL Vianen

Tervoort, Drs. A.

Dienstadres: Istituto Universitario Europeo, CP 2330, I-50100 Firenze Ferrovia

Theunissen, Dr. B.

Dienstadres: RUU, Instituut Geschiedenis Natuurwetenschappen, Nieuwegegracht 187, NL-3512 LM Utrecht, ☎ 030/253 72 18
✉ B.Theunissen@fys.ruu.nl – Huisadres: Karawanken 80, NL-3524 DB Utrecht, ☎ 030/288 20 41 – Onderzoeksdomein: Geschiedenis van de natuurwetenschappen 1800-1940.

Thomassen, Drs. C.A.J.

Huisadres: Hansenstraat 33, NL-2316 BD Leiden

Tilman, Mevrouw dr. K.

Huisadres: Haarlemmerstraat 7 III, NL-1013 EH Amsterdam

Veen, Prof. dr. T.J.

Dienstadres: Universiteit van Amsterdam, Fac. der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Rechtsgeschiedenis, Postbus 1030, NL-1000 BA Amsterdam, ☎ 020/525 34 08 ☎fax 020/525 34 08 – Huisadres: Heemsteedse Dreef 156, NL-2101 KR Heemstede, ☎ 023/529 28 98 ☎fax 023/529 28 98 – Onderzoeksdomein: Geschiedenis der rechtswetenschap, 16e-20e eeuw.

Venne, Drs. H.P.M. van de

Huisadres: Everestlaan 16, NL-5801 KB Venray

Vermeulen, Drs. Han F.

Dienstadres: R.U.Leiden, Onderzoeksschook CNWS, Nonnensteeg 1-3, PO Box 9515, NL-2300 PA Leiden, ☎ 071/527 29 82 ☎fax 071/527 21 71
✉ vermeulh@rullet.leidenuniv.nl – Huisadres: Houtmarkt 28, NL-2312 PZ Leiden, ☎ 071/522 28 66 – Onderzoeksdomein: Geschiedenis en theorie van de culturele en sociale antropologie in Nederland, aan universiteiten, musea en in wetenschappelijke instituten. Geschiedenis der Oosterse wetenschappen, m.i.v. de antropologie/ethnologie, in Leiden (19e-20e eeuw). History of anthropology in Europe and the USA, from the 18th century onwards.

Vermij, Dr. Rienk

Dienstadres: Rijksuniversiteit Groningen, Vakgroep geschiedenis, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen, ☎ 050/363 61 17 ✉ vermij@let.rug.nl – Huisadres: Vossegatselaan 59bis, NL-3583 RR Utrecht – Onderzoeksdomein: Geschiedenis der exacte wetenschappen, 16e-18e eeuw.

Vet, Dr. J.J.V.M. de

Dienstadres: Katholieke Universiteit Nijmegen, Pierre Bayle-Instituut, Postbus 9103, NL-6500 HD Nijmegen, ☎ 024/634 28 31-361 28 29 – Huisadres: Bosweg 10, NL-6573 EA Beek bij Nijmegen, ☎ 024/684 19 83 –

Onderzoeksdomain: 18e eeuw, geschiedenis van wijsgerig en theologisch onderwijs.

Vis, Dr. G.

Dienstadres: Instituut voor Neerlandistiek, Spuistraat 134, NL-1012 VB Amsterdam

Vossers, Prof. dr. ir. G.

Huisadres: Hertogenlaan 9, NL-5663 EE Geldrop

Waal, Mr. C.D.J.

Huisadres: Fruinlaan 6, NL-2316 ER Leiden

Wachelder, Dr. J.C.M.

Dienstadres: R.U.Limburg, Fac. der Cultuurwetenschappen, Vakgroep Geschiedenis, Postbus 616, NL-6200 MD Maastricht, ☎ 043/388 33 14 ☎fax 043/325 93 11 ✉ jo.wachelder@history.rulimburg.nl -

Onderzoeksdomain: Universiteitsgeschiedenis negentiende eeuw Nederland.

Wall, Mevrouw prof. dr. E.G.E. van der

Dienstadres: R.U.L., Fac. der Godsgelerdheid, Postbus 9515, NL-2300 RA Leiden ✉ wall@rullet.leidenuniv.nl - Onderzoeksdomain: De Nederlandse Verlichting in internationaal perspectief, in het bijzonder de doorwerking van de internationale Verlichting op religie en kerk in de 18e eeuw en de reacties van de orthodoxie daarop

Wallinga, Dr. mr. T.

Dienstadres: Vrije Universiteit, Sectie Europese Rechtsgeschiedenis/Faculteit Rechten, De Boelelaan 1105, NL-1081 HV, Amsterdam, ☎ 020/444 63 24/2 10 - Huisadres: Winklerlaan 18, NL-3571 KJ Utrecht - Onderzoeksdomain: Universiteitsgeschiedenis Italië, 12e - 13e eeuw

Waterbolk, Prof. dr. E.H.

Huisadres: Rijksstraatweg 98 G, NL-9752 BJ Haren

Weijers, Mevrouw dr. O.

Dienstadres: Constantijn Huygens Instituut, Postbus 90574, NL-2509 LT Den Haag, ☎ 31 70/331 58 24 ☎fax 31 70/382 05 46 - Onderzoeksdomain: Onderwijsmethoden en programma's aan de middeleeuwse universiteiten (13de-15de eeuw) en aan de Nederlandse universiteiten (16de-17de eeuw).

Wieërs, Dr. J.L.L.J.

Huisadres: Eilenbergstraat 204, NL-5011 EC Tilburg, ☎ 013/456 14 46 - Onderzoeksdomain: Historische ontwikkeling van 'de idee universiteit', vooral de ontwikkeling in de laatste 100 jaar. Geen eigen onderzoek

Wielema, Drs. M.R.

Huisadres: Gerdesiaweg 263, NL-3061 RS Rotterdam

Wilde, Mevrouw drs. Inge de

Dienstadres: Rijksuniversiteit Groningen, Dienst Onderwijs, Onderzoek en Planning, Postbus 72, NL-9700 AB Groningen, ☎ 050/636 53 66/53 70

✉ DeWilde@bureau.rug.nl – Onderzoeksdomein: Vrouwelijke studenten en docenten aan de Rijksuniversiteit Groningen 1871-1914.

Wingens, Dr. M.F.M.

Dienstadres: Erasmus Universiteit Rotterdam, Fac. der Historische en Kunstwetenschappen Kamer L3-069, Postbus 1738, NL-3000 DR Rotterdam, ☎ 010/408 24 95 ☎fax 010/453 29 22 ✉ Wingens@mgs@fhk.eur.nl –

Huisadres: Bleekstraat 60, NL-3511 TR Utrecht – Onderzoeksdomein: Groeps cultuur hoogleraren; universitaire rechtspraak: vroeg-moderne tijd/Nederlandse Republiek.

Winkeler, Dr. L.G.M.

Dienstadres: Katholiek Documentatie Centrum, Postbus 9100, NL-6500 HA Nijmegen, ☎ 024/361 24 12 ☎fax 024/361 59 44

✉ lowink@romulus.kdc.kun.nl – Onderzoeksdomein: Geschiedenis Nederlands catholicisme 19e en 20e eeuw, m.n. intellectuele geschiedenis.

Wolput, Drs. B. van

Huisadres: Zevenwouden 269, NL-3524 CS Utrecht

Woude, Prof. dr. Sape van der

Huisadres: Wimbledonpark 67, NL-1185 XL Amstelveen

Wouw, De heer Hans van de

Huisadres: Long Linghay (vanaf 01-12-96), GB-EX14 0EF Feniton, Honiton - Devon, ☎ 00 44 1404/85 10 37 – Onderzoeksdomein: Romeins en kanoniek recht ca. 1140-1234.

*Lijst leden Studium generale***D'Arras d'Haudrecy-Mirguet, Madame Françoise**Adresse de travail: Archives de l'Université Catholique de Louvain, Rue Montesquieu 27, B-1348 Louvain-la-Neuve, ☎ 010/47 48 84**Art, Prof. Jan**Huisadres: Lembergsesteenweg 108, B-9820 Merelbeke**Auweele, Prof. dr. Dirk Van den**Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven, Fac. Rechtsgeleerheid - Romeins Recht & Rechtsgeschiedenis, Tiensestraat 41, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 51 40 - 32 52 12 ☎fax 016/32 45 88 ✉ Dirk.VandenAuweele@law.kuleuven.ac.be - Onderzoeksdomein: Leuvense universiteit; Rechtsfaculteiten 15de-16de eeuw; juridische handschriften Middeleeuwen-Nieuwe Tijd; instellingen Middeleeuwen**Bernès, Madame Anne-Catherine**Adresse de travail: Université de Liège, Centre d'histoire des sciences et des techniques, Avenue des Tilleuls, 15, B-4000 Liège, ☎ 041/66 94 79 ☎fax 041/66 95 47 - Adresse personnelle: Quai de Rome, 4, B-4000 Liège - Domaine de recherches: Etude des hommes de science dans la 'République des Lettres' à l'époque de la Révolution scientifique; l'enseignement des sciences dans les Pays-Bas du Sud et la principauté de Liège; l'enseignement et la recherche scientifique à l'Université de Liège (XIX-XXe s.)**Bockstaele, Prof. dr. Paul**Huisadres: Graetboslaan 9, B-3050 Oud-Heverlee, ☎ 016/40 35 54 - Onderzoeksdomein: Geschiedenis van de wiskunde, vooral in de Nederlanden. Wiskunde en astronomie aan de Leuvense universiteit**Braive, Prof. Gaston**Adresse de travail: Facultés universitaires Saint-Louis, Boulevard du Jardin Botanique 43, B-1000 Bruxelles, ☎ 02/211 79 15 ☎fax 02/211 79 97 - Adresse personnelle: Rue du Château 59, B-1470 Bousval, ☎ 010/61 20 92 ☎fax 010/61 20 92 - Domaine de recherches: Etudiants universitaires du Brabant wallon avant 1900. Les facultés Saint-Louis (Bruxelles) 1858-1968**Bruneel, Prof. Claude**

Adresse de travail: Université Catholique de Louvain, Département d'Histoire, Place Blaise Pascal 1, B-1348 Louvain-la-Neuve, ☎ 010/47 49 12 ☎fax 010/47 25 79 ✉ Bruneel@mod.ucl.ac.be – Adresse personnelle: Rue de Haerne 186, B-1040 – Domaine de recherches: Histoire de l'Université de Louvain aux Temps Modernes

Clerck, Prof. Karel De

Dienstadres: Baertsoenkaai 3, B-9000 Gent

Courtois, Monsieur Luc

Adresse de travail: Collaborateur scientifique Université Catholique de Louvain, HIST/CONT, Place Blaise Pascal, 1, B-1348 Louvain-la-Neuve, ☎ 010/47 49 06 ✉ courtois@cont.ucl.ac.be; Directeur des travaux à la Fondation wallonne P.-M. et J.-F. Humblet, Verte Voie 20, 1348 Louvain-la-Neuve, tel. 010/45 51 22 – Adresse personnelle: Rue des Tisserands 8, B-1348 Louvain-la-Neuve, ☎ 010/45 40 46 – Domaine de recherches: L'Université de Louvain sous le rectorat de Mgr. Ladeuze (1909-1940)

Deelstra, Prof. dr. Hendrik

Dienstadres: Universiteit Antwerpen (U.I.A.), Departement Farmaceutische Wetenschappen, Universiteitsplein 1, B-2610 Wilrijk, ☎ 03/820 27 15 - 820 27 06 ☎fax 03/820 27 34 ✉ labrom@uia.ac.be – Onderzoeksdomein: Evolutie scheikunde in België (19de eeuw)

Delsaert, De heer Pierre

Dienstadres: Universiteit Antwerpen (UFSIA) - Archief, Prinsstraat 9, B-2000 Antwerpen, ☎ 03/220 44 49 ☎fax 03/220 44 37 ✉ cb.delsaerdt.p@alpha.ufsia.ac.be – Onderzoeksdomein: Geleerdenbibliotheken en geschiedenis van de boekhandel (16de-18de eeuw). Universitaire expansie in België in de tweede helft van de 20ste eeuw

Depaepe, Prof. Marc

Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven, Vesaliusstraat 2, B-3000 Leuven

Derez, De heer Mark

Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven, Universiteitsarchief, Mgr. Ladeuzeplein 21, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 46 42 ☎fax 016/32 46 91 ✉ Mark.Derez@bib.kuleuven.ac.be – Huisadres: Geldenaaksevest 86, B-3000 Leuven, ☎ 016/23 57 23 – Onderzoeksdomein: De ruimtelijke ontwikkeling van universiteiten, vooral in de 19de en 20ste eeuw en inzonderheid van de Leuvense universiteit

Despy-Meyer, Madame Andrée

Adresse de travail: Archives de l'Université Libre de Bruxelles, Avenue F.D. Roosevelt 50 / CP 170, B-1050 Bruxelles, ☎ 02/650 24 43 ☎fax 02/650 35 67
 ✉ ddevries@admin.ulb.ac.be – Domaine de recherches: Histoire de l'Université libre de Bruxelles (1834-): structures, corps enseignant, étudiants et étudiantes (conditions d'accès de ces dernières aux études supérieures, aux carrières scientifiques et académiques...). Histoire de l'Université nouvelle de Bruxelles: structures, corps enseignant, étudiants étrangers. Traitement des archives institutionnelles et historiques d'une université

Devriese, Monsieur Didier

Adresse de travail: Université libre de Bruxelles, Archives, Avenue F.D. Roosevelt 50/CP 170, B-1050 Bruxelles, ☎ 02/650 35 68 ☎fax 02/650 35 67
 ✉ ddevries@admin.ulb.ac.be / ddevriese@adminx.ulb.ac.be – Domaine de recherches: XIXe et XXe siècles/Histoires des sciences et des idées; histoire des structures, milieux et réseaux de la science; épistémologie des sciences humaines; philosophie de l'histoire / Histoire et développement des structures des institutions de recherche / Archivistique des institutions d'enseignement et de recherche

D'hoker, Prof. Mark

Dienstadres: K.U.Leuven, Historische Pedagogiek, Vesaliusstraat 2, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 62 51 ☎fax 016/32 62 00
 ✉ mark.dhoker@ped.kuleuven.ac.be – Huisadres: C. Meunierstraat 76, B-3000 Leuven, ☎ 016/23 52 10 – Onderzoeksdomein: Geschiedenis van onderwijs en opvoeding, vnl. 19de-20ste eeuw

Dievoet, Prof. Guido Van

Huisadres: Prinses Lydialaan 32, B-3001 Heverlee

Doorslaer, De heer Rudi Van

Dienstadres: Navorsings- en Studiecentrum van de Tweede Wereldoorlog, Wetstraat 155 / B2, B-1040 Brussel

François, Prof. Luc

Dienstadres: Universiteit Gent, Vakgroep Nieuwste Geschiedenis, Blandijnberg 2, B-9000 Gent, ☎ 09/264 40 07 ☎fax 09/264 41 89
 ✉ Luc.François@rug.ac.be – Huisadres: Chrysantenstraat 19, B-8400 Oostende, ☎ 059/50 18 52 – Onderzoeksdomein: 19de-20ste eeuw. Biografieën professoren; profiel studenten

D'Haenens, Prof. Albert

Adresse de travail: Université Catholique de Louvain, Faculté de Philosophie et Lettres - Département d'Histoire 1, Place Blaise Pascal, B-1348 Louvain-la-Neuve, ☎ 010/47 48 42 ☎fax 010/47 48 36 ✉ dHaenens@mhisl.ucl.ac.be -

Adresse personnelle: Baertlaan 11, B-3020 Winksele

Isaac, Prof. dr. Marie-Thérèse

Adresse de travail: Université de Mons-Hainaut, Séminaire de Bibliographie Historique, Place du Parc 20, B-7000 Mons, ☎ 065/37 31 05 -

Adresse personnelle: Rue de Quaregnon 46, B-7012 Jemappes - Domaine de recherches: Histoire du livre imprimé (XVI-XVIII). Histoire de l'éducation.

Iterbeeke, De heer Norbert

Huisadres: Kerselarenweg 9, B-3020 Herent, ☎ 016/22 74 53 ☎fax 016/22 74 53 - Onderzoeksdomein: Fysische planning en universiteitsarchitectuur.

Jocqué, Drs. Luc

Dienstadres: Corpus Christianorum, Sint-Pietersabdij Steenbrugge, Baron Ruzettelaan 435, B-8310 Brugge, ☎ 050/35 91 12 ☎fax 050/37 14 57 -

Huisadres: Blakstraat 33, B-9900 Eeklo, ☎ 09/377 96 32 - Onderzoeksdomein: Middeleeuwse universitaire statuten

Kenis, Dr. Leo

Dienstadres: Fac. Godegeleerdheid, St. Michielsstraat 6, B-3000 Leuven

Lamberigts, De heer Mathijs

Huisadres: Maria-Theresiastraat 110, B-3000 Leuven, ☎ 016/23 39 37

Lamberts, Prof. Emiel

Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven, Geschiedenis Nieuwste Tijd, Blijde Inkomststraat 21, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 49 75 ☎fax 016/32 50 25 -

Huisadres: Schoonzichtlaan 52, B-3020 Herent - Onderzoeksdomein: Katholieke Universiteit Leuven (1834-1990)

Maerschallck, Dr. Edward De

Huisadres: Weidestraat 13, B-3050 Oud-Heverlee

Meersch, Mevrouw Anne-Marie Van der

Dienstadres: Universiteit Gent, Archief, Sint-Pietersnieuwstraat 25, B-9000 Gent, ☎ 09/264 30 80 ☎fax 09/264 24 96

✉ Annemarie.VanDerMeersch@rug.ac.be - Huisadres: Coupure 206, B-9000

Gent, ☎ 09/224 09 90 – Onderzoeksdomein: Universiteitsgeschiedenis - archiefwezen 19de-20ste eeuw

Metsenaere, Prof. dr. Machteld De

· Dienstadres: Vrije Universiteit Brussel, Pleinlaan 2, B-1050 Brussel – Huisadres: Sterrenboslaan 50, B-9470 Denderleeuw – Onderzoeksdomein: Lopende individuele en collectieve projecten: loopbanen van VUB-afgestudeerden (1974-81); de invloed van achtergrondfactoren (sociale achtergrond en gender) op mislukken resp. afhaken bij studenten eerste kandidatuur; loopbanen van vrouwelijke academici VUB

Nelissen, De heer Marc

Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven, Universiteitsarchief, Mgr. Ladeuzeplein 21, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 46 32 – fax 016/32 46 91
✉ Marc.Nelissen@bib.kuleuven.ac.be – Huisadres: Geerdegemvaart 53, B-2800 Mechelen – Onderzoeksdomein: Geschiedenis van de Oude Universiteit Leuven, 1425-1797, in het bijzonder de 15de eeuw en de relatie met de kerkelijke overheid

Nilis, De heer Jeroen

Huisadres: Populierstraat 33, B-3000 Leuven, ☎ 016/23 48 63
✉ Jeroen.Nilis@arts.kuleuven.ac.be – Onderzoeksdomein: Universiteitsprosopografie (15de-18de eeuw). Buitenlandse, Ierse, studenten aan de Leuvense universiteit (15de-18de eeuw)

Oosterbosch, Prof. dr. Michel

Dienstadres: Algemeen Rijksarchief, , Ruisbroekstraat 2-10, B-1000 Brussel, ☎ 02/513 76 80; Katholieke Universiteit Brussel, Vrijheidslaan 17, B-1081 Brussel – Huisadres: Rode-Kruisstraat 11, B-2440 Geel – Onderzoeksdomein: Rechtsgeschiedenis - Institutionele geschiedenis - Historische hulpwetenschappen; Ancien Regime (Middeleeuwen - Nieuwe Tijd)

Paquet, Prof. Jacques

Adresse personnelle: Chaussée de Lasne 32 A, B-1330 Rixensart

Pierrard, Mademoiselle Yolande

Adresse personnelle: 66, Avenue Seghers, B-1080 Bruxelles

Renterghem, Mevrouw Vera Van

Dienstadres: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Departement Onderwijs, Afdeling beleidsgerichte coördinatie, Rijksadministratief Centrum

- Arcadengebouw -3e verdieping, B-1010 Brussel, ☎ 02/210 51 45 ☎fax 020/210 53 72 ✉ Vera.Van.Renterghem@smtpgate.depond.be - Huisadres: Weidestraat 80, B-8000 Brugge - Onderzoeksdomein: Studenten van 1817 tot nu: sociale achtergrond, studiekeuze en de factoren die hieraan bijdragen, overgang naar de arbeidsmarkt, kansen op de arbeidsmarkt, aanpassing van het onderwijssysteem aan de nieuwe maatschappelijke behoeften

Ridder-Symoens, Mevrouw dr. Hilde de

Dienstadres: Blandijnberg 2, B-9000 Gent, ☎ 09/264 39 95 ☎fax 09/264 41 82 ✉ Hilde.Symoens@rug.ac.be - Huisadres: Grote Baan 98, B-9920 Lovendegem, ☎ 09/372 90 11 ☎fax 09/372 90 11 - Onderzoeksdomein: Studentenmobiliteit 13de-18de eeuw. Professionalisering van de maatschappij 13de-16de eeuw. Sociale aspecten van de universiteit

Roegiers, Prof. dr. Jan

Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven, Universiteitsarchief, Mgr. Ladeuzeplein 21, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 46 47 - Huisadres: Naamsestraat 145, B-3000 Leuven, ☎ 016/23 61 47 ☎fax 016/20 03 07 - Onderzoeksdomein: Oude Universiteit Leuven 1425-1797, in het bijzonder de theologische faculteit

Scheelings, De heer Frank

Dienstadres: Vrije Universiteit Brussel Universiteitsarchief, Pleinlaan 2, B-1050 Brussel

Schepper, Drs. Marcus De

Dienstadres: Koninklijke Bibliotheek Albert I, Keizerslaan 4, B-1000 Brussel, ☎ 02/519 55 19 ☎fax 02/519 54 54 - Huisadres: Fr. Huysmanslaan 37, B-2620 Hemiksem, ☎ 03/887 88 35 - Onderzoeksdomein: XVIe-XVIIe eeuw. Intellectuele leven; neolatijnse poëzie (professoren/studenten); boek- en bibliotheekgeschiedenis, inz. geleerden (correspondentie, bibliotheken)

Schreurs, Prof. dr. Jan

Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven, Fysische Planning en Onroerend Patrimonium; Dept. ASRO, Krakenstraat 3, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 41 43 ☎fax 016/32 41 76 ✉ Jan.Schreurs@spl.kuleuven.ac.be - Huisadres: Zegelaan 26, B-3001 Heverlee, ☎ 016/23 24 13 - Onderzoeksdomein: Stedebouwkundige en typologische ontwikkeling van universiteiten en hun gebouwen. Samenhang tussen universiteiten en hun context (morfologisch, sociaal-economisch, cultureel)

Simon, Prof. Frank

Dienstadres: Baertsoenkaai 3, B-9000 Gent, ☎ 09/224 02 24 ☎fax 09/225 93 11 ✉ frank.simon@rug.ac.be

Soetens, Prof. Claude

Adresse de travail: Université Catholique de Louvain, Faculté de théologie, Grand-Place 45, B-1348 Louvain-la-Neuve – Adresse personnelle: Avenue G. Abelos 4, boîte 9, B-1200 Bruxelles – Domaine de recherches: Histoire des missions de Chine, 20e s; Histoire du Concile Vatican II

Stevens, Prof. Fred

Huisadres: Victor van Hallaan 7, B-2300 Turnhout

Theys, De heer Gilbert

Huisadres: H. Regastraat 29, B-3000 Leuven

Tiggelen, Madame Brigitte Van

Adresse de travail: Université Catholique de Louvain, FLTR/NOD (Dépt. d'histoire), Place Blaise Pascal 1, B-1348 Louvain-la-Neuve, ✉ Tiggelen@mod.ucl.ac.be – Adresse personnelle: 18, Voie du Vieux Quartier, B-1348 Louvain-la-Neuve, ☎ 010/45 33 94 ☎fax 010/45 33 94 – Domaine de recherches: Histoire des sciences en Belgique au XVIIIe s. et histoire de la chimie (XVIIe-XIXe s.). Histoire des universités, académies et institutions scientifiques en général

Trio, De heer Paul

Huisadres: Beekstraat 138 A, B-9031 Drongen, ☎ 091/37 02 99

Tyssens, De heer Jeffrey

Dienstadres: Vandenvondelstraat 34, B-1800 Vilvoorde

Vanpaemel, Prof. Geert

Dienstadres: Katholieke Universiteit Nijmegen, Vakgroep Filosofie Natuurwetenschappen, Toernooiveld 1, Postbus 9010, NL-6500 GL Nijmegen, ☎ 31-24-365 22 67 ✉ geertvp@sci.kun.nl – Huisadres: Van den Bemptlaan 4, B-3001 Heverlee, ☎ 016/23 46 34 ☎fax 016/23 46 34 – Onderzoeksdomein: Wetenschapsgeschiedenis België en Nederland na 1600 in het bijzonder wetenschappelijke genootschappen, wetenschapsbeleid, universiteiten 19de eeuw

Verpoest, Prof. Luc

Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven / Faculteit Toegpaste Wetenschappen, Dept. Architectuur, Stedebouw en Ruimtelijke Ordening, Arenbergkasteel / Kard. Mercierlaan 94, B-3001 Heverlee, ☎ 016/32 13 80 - 32 13 61 ☎ fax 016/32 19 84 ✉ luc.verpoest@arts.kuleuven.ac.be - Huisadres: Bankstraat 56, B-3000 Leuven, ☎ 016/23 37 03 - Onderzoeksdomein: Architectuurgeschiedenis XIX-XXste eeuw; geschiedenis van het architectuuronderwijs (o.a. aan Belgische universiteiten - Gent en Leuven - in XIXe eeuw); het architectuur onderwijs van Joris Helleputte van 1874 tot 1910 aan K.U.Leuven

Vos, Prof. Louis

Huisadres: Naamsevest 162, B-3000 Leuven, ☎ 016/22 15 01

Wils, Mevrouw Kaat

Dienstadres: Katholieke Universiteit Leuven, Blijde Inkomststraat 21, B-3000 Leuven, ☎ 016/32 49 71 ✉ Kaat.Wils@arts.kuleuven.ac.be - Onderzoeksdomein: Intellectuele geschiedenis van de 19de eeuw. De receptie van het positivisme in België en Nederland

Agenda

- 1995 | 27-4-1996 Tentoonstelling: 'Bruine foto's uit de 19e eeuw', Amsterdam, Universiteitsmuseum De Agnietenkapel
- 1-4 | 30-9-1996 Tentoonstelling: Het cultureel en wetenschappelijk erfgoed van Joseph Plateau 1801-1883, Gent, Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen
- 1-4-1996 Humboldt-Lesung: Die Wieder-herstellung der Hochschule. Rückbesinnung oder Neuanfang? Amsterdam, aula van de Universiteit van Amsterdam
- 4 | 10-1996 Tentoonstelling: De geschiedenis van De Oude Hortus. Utrecht, De Oude Hortus
- 27-4-1996 Réunion du Groupe de contact du F.N.R.S: Histoire comparée des sciences exactes de l'Antiquité à la Renaissance. Université libre de Bruxelles
- 8-5-1996 Conference: Thomas Hobbes, Philosophy, politics, rhetorics/philosophie, politique, rhétorique. Amsterdam, Maison Descartes/De Balie
- 11-5-1996 De derde vergadering van Studium generale. Leuven, Centrale Universiteitsbibliotheek
- 15/17-5-1996 Conference: Wissenschaft und Macht. Die 'Sowjetisierung' von Wissenschaftsinstitutionen, Wissenschaftsdisziplinen und Wissenschaftskonzepten seit der Oktoberrevolution in Osteuropa. Halle, 'Leopoldina'
- 15-6-1996 Ledenvergadering van de Nederlandse Boekhistorische Vereniging. Antwerpen, Centrale Bibliotheek UFSIA
- 1/4-7-1996 Conference: The Thirteenth British Legal History Conference: Learning the law. Legal Education and the Transmission of Legal Knowledge. Cambridge, Trinity Hall
- 17/20-9-1996 Symposium: Discovery of elements. Symposium dedicated to the memory of Walter Noddack (1893-1960) and Ida Noddack-Tacke (1896-1978). Katholieke Universiteit Leuven

INHOUD / TABLE DE MATIERES

Mededelingen / Communications

Onderzoeksprojecten / Projets de recherche

Nieuwe publikaties / Publications nouvelles

Lezingen en congressen / Conférences et congrès

Tentoonstellingen / Expositions

Lijst met adressen en belangstellingsgebieden van de leden van
de Werkgroep Universiteitsgeschiedenis en Studium generale

Agenda